

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KATOWICE 2030

- Projekt do ustawowych konsultacji -

Zespół metodyczny w składzie:

dr hab. Adam Drobniak, prof. UE
– koordynacja, metodyka, gospodarka,
metropolizacja
dr hab. Michał Stangel, prof. PŚ
– przestrzeń
dr Agnieszka Sobol
– środowisko
dr Łukasz Trembaczowski
– społeczeństwo

Katowice, 20 kwietnia 2023

Spis treści

Wprowadzenie – cele i metodyka prac	3
Wykaz skrótów	6
1. Wnioski z diagnozy strategicznej – wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Katowic	7
2. Wnioski z analizy wyzwań rozwoju – zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Katowic	13
3. Scenariusze zewnętrznych uwarunkowań rozwoju	20
4. Wizja rozwoju Katowic.....	26
5. Pola i priorytety strategiczne	29
5.1. WYMIAR SPOŁECZNY - Pole strategiczne PS1. Społeczna jakość życia	31
5.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY - Pole strategiczne PS2. Metropolitalność	33
5.3. WYMIAR GOSPODARCZY - Pole strategiczne PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	35
5.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - Pole strategiczne PS4. Klimat i ekosystem miejski	37
5.5. WYMIAR PRZESTRZENNY - Pole strategiczne PS5. Przestrzeń i infrastruktura	39
5.6. Priorytety strategiczne	41
6. Cele strategiczne i kierunki działań	42
6.1. WYMIAR SPOŁECZNY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia... ..	42
6.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność	44
6.3. WYMIAR GOSPODARCZY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	45
6.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski.....	46
6.5. WYMIAR PRZESTRZENNY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura.....	47
7. Uszczegółowienie kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	48
7.1. Przedsięwzięcia flagowe	48
7.2. Przedsięwzięcia strategiczne	50
7.3. WYMIAR SPOŁECZNY - typy działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia	52
7.4. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – typy działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność	55
7.5. WYMIAR GOSPODARCZY - typy działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	57
7.6. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - typy działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski	59
7.7. WYMIAR PRZESTRZENNY – typy działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura	62
8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	65
8.1. WYMIAR SPOŁECZNY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia ..	65
8.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność	68
8.3. WYMIAR GOSPODARCZY - rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	70
8.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski.....	72
8.5. WYMIAR PRZESTRZENNY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura.....	74
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	76
9.1. Założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	76
9.2. Założenia i charakterystyka modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	81
10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	83
11. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań	92
12. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, wraz z zakresem planowanych działań	93
13. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	99
14. Ramy finansowe i źródła finansowania	105

Spis rysunków.....	108
Spis tabel	108
Materiały źródłowe	109

Wprowadzenie – cele i metodyka prac

WPROWADZENIE

Katowice w ostatnich dwóch dekadach osiągnęły znaczący postęp dla stworzenia atrakcyjnego miejsca zamieszkania dla nowego pokolenia pracującego w nowoczesnej, globalnej i kreatywnej gospodarce, jak chociażby Strefa Kultury, strefa rozrywki w ramach ul. Mariackiej, nowe kompleksy basenów miejskich, powiększenie liczby miejsc w żłobkach, lokalizacja międzynarodowych firm sektora nowoczesnych usług biznesowych, sektora IT i gamingu, zorganizowanie globalnych wydarzeń jak COP24 czy WUF11.

To zmiany transformacyjne, którymi Miasto może pochwalić się w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Zmiany te widoczne są przede wszystkim w strefie śródmiejskiej, która podlega silnym przemianom przestrzenno-architektonicznym, ale także w dzielnicach południowych, w których zachodzi szybki proces urbanizacji. Niemniej, wykształceni, bardziej świadomi potrzeb mieszkańcy oczekują dalszych postępów rozwojowych w zakresie oferty spędzania wolnego czasu (kultura, sport, rekreacja, rozrywka), dobrego dostępu do usług publicznych (żłobek, przedszkole, szkoła, opieka zdrowotna, transport publiczny), poszanowania wartości środowiska naturalnego oraz wysokiej jakości przestrzeni miejskiej.

Kontrasty transformacji widoczne są w układzie poszczególnych dzielnic Katowic. Te spośród nich, które w przeszłości były bardzo silnie związane z przemysłem ciężkim, nadal borykają się z szeregiem problemów w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i w związku z tym wymagają dalszych działań rewitalizacyjnych. W mieście – szczególnie w północnej i wschodniej jego części – znajduje się szereg terenów przemysłowych, w tym zanieczyszczonych, które oczekują ponownego zagospodarowania. Wyzwanie to jest szczególnie ważne w przypadku Katowic, których rezerwy terenowe pod nowe inwestycje i rozwój są obecnie niewielkie (biorąc pod uwagę ponad 40% udział terenów leśnych i 10% udział terenów rolnych).

W nadchodzących 10 latach miasto stanie w obliczu wyzwań związanych z budowaniem gospodarki niskoemisyjnej wynikających z Porozumień Paryskich, Europejskiego Zielonego Ładu czy założeń Fit for 55, które to wyzwania szczególnie mocno wybrzmiały podczas zorganizowanego w Katowicach w czerwcu 2022 roku Światowego Forum Miejskiego ONZ.

Oznacza to konieczność kontynuowania prowadzonej dotąd z sukcesem transformacji miasta, niemniej w sposób bardziej zrównoważony w kontekście społecznym, przestrzennym i środowiskowym, a także metropolitalnym i lokalnym. Powodzenie dążeń do gospodarki niskoemisyjnej będzie oznaczało prawdopodobnie ostateczne wygaszenie sektora górnictwa w mieście, nie tylko w wymiarze obecnie funkcjonujących kopalń, ale także ograniczenia działalności sektora okologicznego oraz instytucji administracyjnych, kontrolnych i badawczych związanych z górnictwem. W tym ujęciu branże gospodarki cyfrowej, kreatywnej i zielonej powinny wzbogacić profil gospodarczy miasta, stając się jego nowymi, silnymi wizytówkami oraz sposobami na bardziej zrównoważone z punktu widzenia mieszkańca funkcjonowanie Katowic jako *Central Business District* Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM).

W tym ostatnim kontekście ważnego przemyslenia wymaga także dalsza rola Katowic w ramach GZM. Rola ta powinna zostać istotnie wzmocniona przez realizację strategii integracji stolicy województwa w większy organizm miejski.

CELE

Mając na uwadze głębokie przemiany w obliczu których stoją obecnie miasta, w tym między innymi wynikające z Europejskiego Zielonego Ładu czy postulatów zawartych w Porozumieniu Burmistrzów, a także wnioski płynące z analiz i spotkań przeprowadzonych z interesariuszami rozwoju Katowic wyłania się konieczność wprowadzenia znaczących zmian i uzupełnień do dotychczasowego dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Katowic 2030 (powstałego w 2005 roku i aktualizowanego w 2015 roku), z równoczesnym zachowaniem wymogów jakie zostały określone dla tego rodzaju dokumentu planistycznego w zmodyfikowanej w 2021 roku ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w konsekwencji w znowelizowanej ustawie o samorządzie terytorialnym.

Generalnym celem prezentowanego dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 jest aktualizacja dotychczasowej *Strategii* uwzględniająca szereg kompleksowych zmian jakie nastąpiły w otoczeniu miasta po 2015 roku, w tym przygotowanie zgodnej z obecnym prawodawstwem, zintegrowanej społecznie, ekonomicznie, przestrzennie i środowiskowo interwencji Miasta Katowice, realizowanej w partnerstwie i współpracy z mieszkańcami oraz podmiotami zainteresowanymi rozwojem, w tym wzmocnieniem rangi stolicy województwa śląskiego w GZM.

Kompleksowe i zintegrowane podejście do aktualizacji dotychczasowej *Strategii* powinno przyczynić się do dalszego wzmocnienia pozycji Katowic w wymiarze metropolitalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Zaktualizowany dokument *Strategii* kontynuuje aspiracje metropolitalne i gospodarcze miasta, ale także w większym niż dotychczas stopniu jest osadzony w lokalności, środowisku i krajobrazie miejskim. Czerpie także z nowych podejść i koncepcji planowania współczesnego rozwoju miast.

METODYKA PRAC

W wymiarze formalnym prace związane z aktualizacją dotychczasowego dokumentu *Strategii*, ze względu na zmiany prawne jakie zaszły w systemie planowania rozwoju kraju i jednostek terytorialnych zostały w pierwszej kolejności podporządkowane zapisom ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz znowelizowanej ustawy o samorządzie terytorialnym. Powyższe przepisy prawne w sposób szczegółowy definiują poszczególne części strategii rozwoju lokalnego (m.in. ograniczając część diagnostyczną wyłącznie do wniosków), natomiast w warstwie celów, kierunków, działań i przedsięwzięć narzucają ich podział według wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Wymogi powyższe zostały spełnione w zaproponowanym dokumencie.

Dodatkowo w pracach uwzględniono wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn.: *Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny*¹, które ze względu na skalę, rangę i specyfikę Katowic zostały stosownie rozwinięte i uszczegółowione.

W toku prac nad kluczowymi elementami Strategii Rozwoju Miasta Katowic 2030, tj. w okresie marzec 2022 – marzec 2023, posłużono się następującymi źródłami informacji:

- opracowaniami diagnozującymi wewnętrzną sytuację Katowic, tj.: *Raport 1. Diagnoza strategiczna* oraz *Raport 2. Diagnoza rewitalizacyjna* przygotowanymi na potrzeby diagnozy Strategii rozwoju miasta Katowice w 2021 roku;
- opracowaniem diagnozującym otoczenie Katowic, tj.: *Raport. Rekomendacje w zakresie wyzwań stanowiących podstawę aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030*, który poza odniesieniem do trendów i tendencji otoczenia zawiera także szeroki przegląd dokumentów strategicznych planujących rozwój na poziomie globalnym, europejskim, krajowym, regionalnym;

¹ Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021

- wnioskami wynikającymi z indywidualnych spotkań z Prezydentem Miasta oraz naczelnikami wydziałów Urzędu Miasta Katowice;
- wnioskami wynikającymi z cyklicznych spotkań z Komitetem Sterującym, Zespołami Zadaniowymi oraz Zespołem ds. Sprawiedliwej Transformacji;
- wnioskami sformułowanymi na podstawie ankiety skierowanej do mieszkańców Katowic oraz innych zainteresowanych osób przeprowadzonej w okresie: maj-czerwiec 2022;
- wnioskami płynącymi z I-szej tury konsultacji społecznych (maj 2022), prowadzonych w formie warsztatów² umożliwiających proponowanie rozwiązań, dyskusję i w konsekwencji realny wpływ na współtworzenie zapisów aktualizowanej *Strategii*. Konsultacje były prowadzone w poszczególnych zespołach dzielnic w sposób następujący:
 - zespół dzielnic śródmiejskich: Śródmieście, Os. Paderewskiego – Muchowiec, Koszutka, Bogucice (16.05.2022)
 - zespół dzielnic zachodnich: Załęska Hałda - Brynów - Część Zachodnia, Brynów-Część Wschodnia - Os. Zgrzebnioka, Ligota – Panewniki (18.05.2022)
 - zespół dzielnic południowych: Murcki, Piotrowice – Ochojec, Zarzecze, Kostuchna, Podlesie (23.05.2022)
 - zespół dzielnic wschodnich: Zawodzie, Dąbrówka Mała, Szopienice – Burowiec, Janów – Nikiszowiec, Giszowiec (25.05.2022)
 - zespół dzielnic północnych: Załęże, Os. Witosy, Os. Tysiąclecia, Dąb, Wełnowiec – Józefowiec (30.05.2022)
- wnioskami płynącymi z II-giej tury konsultacji społecznych³ (listopad 2022), prowadzonych w formie moderowanej dyskusji wpływającej na zapisy dokumentu *Strategii* z:
 - zespołami zadaniowymi UM Katowice (7.11.2022)
 - Zespołem ds. Sprawiedliwej Transformacji działającym w UM Katowice (7.11.2022)
 - Powiatową Radą Działalności Pożytku Publicznego, Radą ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Radą Seniorów (9.11.2022)
 - mieszkańcami (15.11.2022)
 - Radą Młodzieży (17.11.2022)
 - przedsiębiorcami (22.11.2022)
- wiedzy eksperckiej w zakresie metodyki prac nad strategią oraz odnoszącej się do merytorycznego zakresu planowania rozwoju miejskiego w wymiarze: społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

² w I-szej turze konsultacji dotyczących współtworzenia dokumentu wzięły udział 93 osoby

³ w II-giej turze konsultacji dotyczącej współtworzenia dokumentu *Strategii* wzięło udział 120 osób

Wykaz skrótów

ABSL	Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych
B+R	badania i rozwój
CBD	centralny dystrykt /dzielnica biznesu
CIT	podatek dochodowy od osób prawnych
dam ³	1 dam ³ (dekametr sześcienny) = 1000 m ³
DTŚ	Drogowa Trasa Średnicowa
GOZ	gospodarka obiegu zamkniętego
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
GZM	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
ha	hektar
ICT	technologie informacyjno-komunikacyjne
ITS	inteligentne systemy transportowe
KE	Komisja Europejska
KMP	Komenda Miejska Policji w Katowicach
KWK	kopalnia węgla kamiennego
KZGM	Komunalny Zakład Gospodarki Mieszkaniowej
m ³	metr sześcienny
MCK	Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach
Mkw, m ²	metry kwadratowe
MMŚP	mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	sektor organizacji pozarządowych
NOSPR	Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PGG	Polska Grupa Górnicza S.A.
PKP	Polskie Koleje Państwowe S.A.
PV	ogniwa fotowoltaiczne
SECAP	Sustainable Energy and Climate Action Plan
SM	Straż Miejska w Katowicach
<i>Strategia</i>	Strategia Rozwoju Miasta Katowice 2030
TV	telewizja
tys	tysiące
UE	Unia Europejska
UM	urząd miasta
UTO	urządzenia transportu osobistego
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia

1. Wnioski z diagnozy strategicznej – wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Katowic

Wnioski z diagnozy strategicznej zostały sformułowane na podstawie *Raportu 1. Diagnoza strategiczna* oraz *Raport 2. Diagnoza rewitalizacyjna*, tj. opracowań przygotowanych w 2021 roku na potrzeby diagnozy Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030. Uzupełnienie stanowiły wnioski wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych w maju 2022 roku oraz wnioski wynikające z badania ankietowego zrealizowanego na przełomie maja i czerwca 2022 roku.

Wnioski z diagnozy strategicznej zostały uporządkowane wg wymiarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego – środowiskowego – infrastrukturalnego.

SPOŁECZNE

- (WW_1) Zmniejszenie dynamiki spadku liczby mieszkańców wynikające przede wszystkim z mniejszej różnicy pomiędzy osobami wyprowadzającymi się z Katowic a osobami osiedlającymi się w mieście. W Katowicach liczba osób wymeldowanych zaczyna zbliżać się do liczby osób zameldowanych. Tego rodzaju „wymiana” może wiązać się ze stopniową zmianą profilu gospodarczego miasta (z ośrodka przemysłowego w kierunku ośrodka nowoczesnej gospodarki), który wymaga obecnie nowych kompetencji i nowej jakości kapitału ludzkiego. Potwierdzają to z jednej strony informacje na temat wzrastającej liczby miejsc prac, relatywnie wysokich zarobków, z drugiej zaś ze wzrostu liczby wydanych pozwoleń na budowę mieszkań (z 1,4 tys. w 2011 r. do 3,2 tys. w 2020 r.).
- (WW_2) Niepokojący wzrost niekorzystnej tendencji w zakresie przyrostu naturalnego w ostatniej dekadzie, tj. powiększającej się różnicy pomiędzy liczbą zgonów a liczbą urodzeń.
- (WW_3) Bardzo, bo aż 20-krotny wzrost liczby zezwoleń na pracę dla obcokrajowców udzielonych w województwie śląskim, w tym duży udział tego rodzaju pracowników w podregionie katowickim (GUS, 2021).
- (WW_4) Bardzo znacząca liczba osób dojeżdżających w cyklu dobowym do pracy w Katowicach, w tym także do katowickich szkół i uczelni.
- (WW_5) Spadek liczebności osób młodych (0-24 lata) w strukturze demograficznej mieszkańców związany ze spadkiem dzietności, modelem rodziny („single”) przy równoczesnym bardzo wysokim udziale osób w wieku 70+.
- (WW_6) Miasto posiada bogatą i różnorodną ofertę kulturalną w dziedzinie muzyki, teatru, sztuk wizualnych (w tym designu), literatury, muzealnictwa. Za dobrze rozwinięte należy uznać zaplecze infrastruktury kultury w dzielnicach w postaci miejskich domów kultury. Dodatkowo działalność o charakterze kulturalnym w sposób „oddolny” animują struktury osiedlowych klubów kultury działające przy spółdzielniach mieszkaniowych.
- (WW_7) Mieszkańcy wykazują duże zainteresowanie ofertą sportową miasta czego potwierdzeniem jest 28% wzrost liczby osób ćwiczących w klubach sportowych pomimo obostrzeń związanych z COVID-19. Wobec powyższego pojawia się pytanie czy wzrostowi popytu na ofertę sportową Katowic towarzyszy wystarczający wzrost zaplecza w postaci obiektów sportowych (których liczba w latach 2014-2020 wzrosła o 4%. To pytanie o tyle istotne, że miasto posiada lub gości szereg wydarzeń sportowych o znaczeniu

zarówno lokalnym czy regionalnym, jak i krajowym oraz międzynarodowym, w tym długoletnie tradycje w sportach związanych z hokejem, piłką nożną, lekkoatletyką, szachami.

- (WW_8) Znacząca poprawa poziomu bezpieczeństwa w mieście w wymiarze przestępczości o charakterze kryminalnym oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W tym ostatnim aspekcie relatywnie niewielki wzrost zdarzeń drogowy (ale przy spadku śmiertelności w wypadkach drogowych i bardzo dużym wzroście liczby pojazdów samochodowych) świadczą o potrzebie kontynuacji współpracy Miasta Katowic i jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne w zakresie działań prewencyjnych, zapobiegawczych.
- (WW_9) Zagadnienia pomocy społecznej w Katowicach są regulowane przez szereg dokumentów strategicznych, programowych i wdrożeniowych. Obecnie funkcjonujący system pomocy społecznej, w postaci instytucji, procedur, kompetencji, aktywności należy uznać za dobrze funkcjonujący o czym świadczą między innymi zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, wzrost aktywizujących projektów pomocy społecznej, duża aktywność w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, współpraca z organizacjami pozarządowymi.
- (WW_10) Pomimo pewnego spadku liczby studentów w latach 2014-2019 w Katowicach (z 54,8 tys. do 52,0 tys.) miasto skutecznie zbudowało i utrzymuje status ośrodka akademickiego. Świadczy o tym udział studentów i absolwentów studiujących w Katowicach w relacji do wszystkich studentów studiujących w województwie śląskim. Udział ten kształtuje się w przedziale 46%-47% co oznacza, że niemal co drugi student, a także absolwent studiuje w województwie śląskim właśnie w Katowicach.
- (WW_11) W kontekście problemów demograficznych i niewielkiego udziału w grupie wiekowej mieszkańców miasta dzieci do lat 5 - istotnym i wartym dalszego wzmocnienia kierunkiem rozwoju jest wsparcie tworzenia żłobków i przedszkoli, w tym dalsza poprawa ich dostępności. To jeden z wymiarów znacząco poprawiających jakość życia osób młodych, w tym potencjalnie osiedlających się w Katowicach, którzy przy dobrej dostępności tego rodzaju usług mogą osiedlać się w mieście.
- (WW_12) Współczynniki skolaryzacji brutto⁴ i netto⁵ w katowickich szkołach podstawowych przekraczają wartość 100% co wskazuje, że oferta edukacyjna szkół podstawowych przyciąga uczniów z innych, prawdopodobnie ościennych gmin.
- (WW_13) W latach 2014-2020 nastąpiło większe otwarcie Miasta Katowice na współpracę z organizacjami pozarządowymi potwierdzone między innymi 54% wzrostem wydatków z budżetu Miasta na ten cel. Sektor organizacji pozarządowych odgrywa we współczesnych, dobrze i partycypacyjnie współzarządzanych miastach istotną rolę, artykułując potrzeby społeczności lokalnej, inicjując stosowne projekty, a także włączając się aktywnie w ich realizację. Organizacje pozarządowe to podmioty dzięki którym podejście mieszkańców może zmienić się z: „wasze miasto” na „moje/nasze miasto”.

⁴ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym. (Źródło: GUS)

⁵ Relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym. (Źródło: GUS)

- (WW_14) Niski, choć sukcesywnie rosnący poziom aktywności obywatelskiej przejawiający się w relatywnie niskiej frekwencji zarówno w wyborach samorządowych w 2018 roku, a także w głosowaniach nad projektami do Budżetu Obywatelskiego.

GOSPODARCZE

- (WW_15) Pozytywna transformacja gospodarcza miasta, w tym rozwój nowoczesnych sektorów gospodarki związanych z sektorem outsourcingu usług, przemysłem wydarzeń, przemysłem muzycznym (niestety nie znajdująca odzwierciedlenia w pozytywnych zmianach demograficznych – brak zakorzenienia w mieście).
- (WW_16) Atrakcyjny rynek nieruchomości mieszkaniowych, szczególnie rynek wtórny, w relacji do innych miast wojewódzkich.
- (WW_17) Relatywnie wysoki poziom miesięcznego wynagrodzenia.
- (WW_18) Duże znaczenie muzyki w tworzeniu sektora kreatywnego Katowic, poparte udziałem miasta w Sieci Miast Kreatywnych w dziedzinie Muzyki, a także odpowiednią infrastrukturą umożliwiającą organizację znaczących wydarzeń muzycznych oraz mniejszych form. Wykształcona strefa rozrywki w ramach ulicy Mariackiej.
- (WW_19) Interesującym projektem Miasta Katowice jest wsparcie działalności kulturalnej w formie programu „Lokal na kulturę”.
- (WW_20) Pewnego rodzaju zmienność liczby wydarzeń metropolitalnych o charakterze strategicznym (przykładowo: 16-ście wydarzeń w 2017 roku, 1-no wydarzenie w 2018 roku) w latach 2014-2020, czemu towarzyszy zmienność liczby uczestników tych wydarzeń, tj. od 159,1 tys. osób (2014 rok) po 310,4 tys. (2017 rok).
- (WW_21) Korzystne tendencje wzrostowe wiążą się z liczbą dotacji udzielonych z budżetu Miasta Katowice na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków a także z liczbą udzielonych zwolnień od podatku od nieruchomości budynków lub ich części wybudowanych przed 1945 r. położonych na terenie miasta Katowice, w których dokonano remontu elewacji. Wskazuje to stopniowy (aczkolwiek obecnie jednostkowy) wzrost zainteresowania inwestorów odnawianiem budynków o walorach zabytkowych, historycznych.
- (WW_22) W mieście w sposób dynamiczny rozwija się branża turystyki biznesowej także w połączeniu z różnego rodzaju wydarzeniami o charakterze kulturalnym, sportowym i e-sportowym. Potwierdza to zarówno liczebność wydarzeń, liczba osób nocujących w Katowicach, jak i też wielkość wydatków ponoszonych przez turystów w mieście.
- (WW_23) Pod względem rozwoju rynku nieruchomości mieszkaniowych w Katowicach w latach 2014-2020 następuje wzrost liczby mieszkań, którego dynamika (7,0%) jest nieco niższa niż w województwie śląskim (7,4%). W mieście buduje się mniejsze mieszkania (przeciętna powierzchnia użytkowa to ok. 60 mkw) niż w województwie śląskim (74,5 mkw). Niemniej powierzchnia mieszkania przypadająca na osobę (31 mkw) jest większa w Katowicach niż przeciętnie w województwie śląskim (29 mkw). Oznacza to, że popyt na mieszkania w Katowicach generowany jest w znaczącej mierze przez osoby mieszkające indywidualnie lub w niewielkie osobowo gospodarstwa domowe. To swego rodzaju wielkomiejski rodzaj klienta, który zamieszkując w danym mieście osiedla się tu przede wszystkim ze względów ekonomicznych (dobra praca), natomiast plany związane z powiększeniem rodziny pozostawia na późniejszy okres (stabilizacji zawodowej).
- (WW_24) W Katowicach rejestruje się znaczący popyt na mieszkania zarówno efektywny jak i potencjalny. Ten ostatni jest szczególnie duży jeśli wziąć pod uwagę liczbę osób oczekujących na najem

w relacji do wielkości gruntów, którymi dysponuje miasto z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe. tj. 25,6 osób/ha. To wartość zdecydowanie wyższa niż w województwie śląskim (16,8 osób/ha) oraz w Polsce (11,0 osób/ha).

- (WW_25) W mieście funkcjonuje nie tylko dobrze rozwinięty system współpracy Miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi, ale także z biznesem (inwestorzy, mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa), który posiada odpowiednie regulacje i struktury organizacyjne oraz kompetencje w zakresie współpracy międzysektorowej (Wydział Obsługi Inwestorów, Rawa.Ink)
- (WW_26) W ujęciu statystycznym liczba podmiotów gospodarczych w Katowicach uległa zwiększeniu o 9%. Jednak wzrost ten miasto Katowice zawdzięcza wyłącznie dobrej dynamice rozwoju mikroprzedsiębiorstw (11% wzrost). Niepokojące są natomiast trendy zmniejszania się liczebności podmiotów gospodarczych w pozostałych kategoriach firm, tj. małych, średnich i dużych. Jedynie wśród bardzo dużych podmiotów gospodarczych (zatrudnienie 1000 osób i więcej) ich liczba w latach 2014-2020 pozostała na stałym poziomie.
- (WW_27) Struktura sektorowa i branżowa gospodarki Katowic wykazuje korzystny stopień dywersyfikacji. W mieście funkcjonują bardzo duże i duże podmioty gospodarcze działające w branżach związanych z: przetwórstwem przemysłowym, usługami komunalnymi, budownictwem, handlem hurtowym i detalicznym, transportem i magazynowaniem, finansami i ubezpieczeniami, administracją publiczną, edukacją, opieką zdrowotną oraz kulturą i rozrywką.
- (WW_28) Katowice stały się centrum lokalizacji sektora outsourcingu usług biznesowych w województwie śląskim, który w mieście i jego bezpośrednim otoczeniu stworzył ok. 25-27 tys. wysokiej jakości miejsc prac - miejsc pracy będących atrakcyjną alternatywą dla ludzi młodych, dobrze wykształconych, posługujących się językami obcymi. To swego rodzaju magnes na rynku pracy, który pozwala sprawdzić własne umiejętności w korporacji, globalnej firmie młodemu pokoleniu katowiczian, ale który przyciąga równocześnie do Katowic osoby z innych miast GZM, województwa śląskiego, Polski oraz z zagranicy.
- (WW_29) W mieście funkcjonuje kilkanaście klastrów przedsiębiorstw. Rozwój tego rodzaju form współpracy był z pewnością determinowany wysoką dostępnością środków europejskich służących wspieraniu klastrów. Jednak liczebność klastrów w Katowicach i ich różnorodność wskazuje także na coraz powszechniej pojawiającą się wśród przedsiębiorców potrzebę integracji, wymiany informacji celem tworzenia spójnej, konkurencyjnej na rynku krajowym i międzynarodowym oferty produktowej.
- (WW_30) Relatywnie wolno (4% wzrost w latach 2014-2020) rozwija się sektor firm prowadzonych przez osoby fizyczne, choć kilka branż z nim związanych, w tym m.in. branża informacji i komunikacji notuje wysokie wzrosty liczebności podmiotów (55%). Pozytywną cechą działalności prowadzonych przez osoby fizyczne są ich profile gospodarcze związane z nowoczesnymi branżami, w tym: działalność profesjonalna – naukowa i techniczna (16,0%), opieka zdrowotna (12,3%), informacja i komunikacja (6,4%), usługi administrowania (3,3%).
- (WW_31) Niższą dynamikę przedsiębiorczości w Katowicach, i to zarówno pod względem przyrostu liczebności firm prowadzonych przez osoby fizyczne, czy też relacji podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych, można tłumaczyć korzystną ofertą na rynku pracy kreowanym przez istniejące firmy, w tym z sektora outsourcingu usług biznesowych. Poziom wynagrodzeń oferowanych w tym sektorze dla osób posiadających stosowne kompetencje może zniechęcać do zakładania własnej działalności gospodarczej, w tym ponoszenia dodatkowego ryzyka związanego z działalnością firmy.
- (WW_32) W wymiarze przedsiębiorczości, w tym budowania nowoczesnego profilu gospodarczego Katowic warto nadal wzmocniać działania związane ze wsparciem branży ICT, gamingu, e-sportu. Już obecnie udział

podmiotów gospodarczych w branży informacja i komunikacja stanowi 5,9%, co oznacza, że w Katowicach istnieje dobrze rozwinięte zaplecze dla tego rodzaju działań.

- (WW_33) Pozytywne efekty transformacji gospodarczej Katowic widoczne są we wzroście dochodów budżetowych Miasta Katowice (w latach 2010-2020). Niemal podwoiły się wpływy z podatku CIT, co jednoznacznie wskazuje na dobrą kondycję przedsiębiorstw zlokalizowanych w mieście. Warto także odnotować, iż dynamika wzrostu dochodów ogółem do budżetu Miasta Katowice jest wyższa niż w Poznaniu, Łodzi, Wrocławiu, Krakowie a nawet w Warszawie.
- (WW_34) Relację pomiędzy dochodami budżetu Miasta Katowice a wydatkami budżetowymi należy ocenić pozytywnie, szczególnie w kontekście dodatniej różnicy pomiędzy wzrostem dochodów (wzrost o 54%) a wzrostem wydatków (wzrost o 31%). Miasto Katowice utrzymuje także relatywnie dobrą relację pomiędzy wydatkami inwestycyjnymi a bieżącymi w skali 20:80.

PRZESTRZENNE – ŚRODOWISKOWE – INFRASTRUKTURALNE

- (WW_35) Katowice stanowią ośrodek centralny w największej pod względem liczebności miast w Polsce aglomeracji miejskiej skupionej w ramach GZM i są równocześnie stolicą drugiego pod względem liczby mieszkańców województwa w kraju. Ta pozycja społeczno-gospodarcza, administracyjna i geograficzna powoduje, że miasto posiada wysoką rangę i odgrywa znaczące funkcje metropolitalne wśród największych polskich miast.
- (WW_36) W ujęciu zewnętrznym model powiązań funkcjonalno-przestrzennych Katowic w kontekście koncepcji policentrycznych regionów miejskich powinien być rozpatrywany w odniesieniu do innych dużych miast wojewódzkich w otoczeniu, tj. Krakowa, Wrocławia, Ostrawy. Wewnątrzregionalnie zaś w relacji do Bielska-Białej, Częstochowy i Rybnika.
- (WW_37) W ujęciu wewnętrznym struktura funkcjonalno-przestrzenna Katowic odnoszona do poszczególnych zespołów dzielnic charakteryzuje się dużą różnorodnością poczynając od funkcji metropolitalnych, przez transportowe, usługowo-handlowe po funkcje mieszkaniowe, turystyczno-kulturowe, rekreacyjne. Spuścizną industrialnej przeszłości Katowic są tereny i obiekty przemysłowe obecne przede wszystkim w zespołach dzielnic wschodnich, północnych i zachodnich. W mieście zanikają funkcje przemysłowe, choć w jego krajobrazie nadal obecna jest funkcja związana z eksploatacją węgla kamiennego.
- (WW_38) W zakresie kształtowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Katowic warto podkreślić, iż:
 - w mieście dominuje metropolitalny charakter Śródmieścia,
 - zauważalny jest proces tworzenia subcentrów południowego i północnego, przy czym procesy demograficzne wskazują, iż w strukturze funkcjonalno-przestrzennej większą rangę zaczynają odgrywać południowe i częściowo zachodnie dzielnice miasta (Kostuchna, Piotrowice-Ochojec oraz Ligota-Panewniki). Subcentrum północne wymaga dalszego rozwoju obszaru „Katowice-Północ-Ekomiasto”,
 - subcentra południowe i północne nie są obecnie w wystarczającym stopniu (w wymiarze społeczno-gospodarczym) równoważone przez obszary wschodnie i zachodnie (brak subcentrum wschodniego i zachodniego). Impulsem do stworzenia subcentrum wschodniego są z pewnością inwestycje mieszkaniowe w dzielnicy Janów-Nikiszowiec, atrakcyjność historyczno-turystyczna zabudowy mieszkaniowej Nikiszowca, a w przyszłości zagospodarowanie terenów po KWK „Wieczorek” na funkcje hubu gamingowo-technologicznego.

- (WW_39) Obecnie Katowice posiadają infrastrukturę energetyczną zapewniającą stosowny poziom bezpieczeństwa. Jednak przemysł wymaga, w kontekście dynamicznego rozwoju energetyki odnawialnej i skokowego przyrostu liczby instalacji PV, model zaopatrzenia Katowice w energię elektryczną. Istotnym elementem jest refleksja związana z przebudową sieci energetycznych, tworzeniem magazynów energii, wprowadzaniem pojazdów elektrycznych z dwukierunkową baterią, zakładaniem klastrów i pól dzielni energetycznych.
- (WW_40) Znaczący wzrost liczby pojazdów samochodowych, wysoka częstotliwość i liczebność dojazdów do pracy i usług oferowanych przez Katowice względem zarówno GZM, jak i województwa śląskiego powoduje, że wyzwaniem dla miasta staje się jego zatłoczenie, które dotyka już nie tylko Śródmieścia, ale większość dzielnic przez które prowadzą główne drogi krajowe.
- (WW_41) Miasto Katowice w sposób dynamiczny rozbudowało system roweru miejskiego. Jednak w ślad za tym projektem, bardzo pożądanym z punktu widzenia wspierania mobilności miejskiej, w zdecydowanie wolniejszym stopniu postępuje rozbudowa ścieżek i tras rowerowych. Pod tym względem Katowice posiadają najniższą wśród największych miast w Polsce gęstość sieci ścieżek rowerowych.
- (WW_42) Katowice posiadają unikalny w skali dużych miast w Polsce zasób terenów leśnych, których udział w powierzchni miasta sięga ponad 40%. Poza dużymi kompleksami leśnymi (Lasy Murckowskie, Lasy Panewnickie) ważnym walorem środowiskowo-rekreacyjnym jest także kompleks stawów Szopienice-Borki, a także obszary łącznikowe (zielona infrastruktura) pomiędzy Lasami Panewnickimi i Murckowskimi oraz Lasami Pszczyńskimi (tj. korytarz ekologiczny Mlecznej, Las Gniotek, kompleksy rolne w Zarzeczcu, a także pasma dolin: Kłodnicy, Ślepiotki, Kokocińca, Rowu Panewnickiego, Brynicy, Rawy, Boliny).
- (WW_43) Znaczący udział terenów niezainwestowanych w strukturze użytkowania gruntów Katowic może wskazywać na możliwości tkwiące w ich potencjalnym wykorzystaniu w procesach urbanizacji. Niemniej tereny te – w większości lasy – stanowią cenny obszar biologicznie czynny podlegający ochronie i możliwości ich przekształcenia są ograniczone.
- (WW_44) Miasto boryka się z niekorzystnymi skutkami działalności górniczej w postaci szkód górniczych (wpływ na zabudowę mieszkaniową i techniczną infrastrukturę liniową), zalewiskami zmieniającymi stosunki wodne.

2. Wnioski z analizy wyzwań rozwoju – zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Katowic

Wnioski z analizy wyzwań rozwoju Katowic, czyli zewnętrznych uwarunkowań rozwoju miasta, zostały sformułowane na podstawie opracowania *Raport. Rekomendacje w zakresie wyzwań stanowiących podstawę aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030* przygotowanego w 2022 roku na potrzeby aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.

Wnioski prezentujące zewnętrzne uwarunkowania rozwoju zostały uporządkowane według następujących wymiarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego, infrastrukturalnego oraz *governance* (współzarządzanie).

SPOŁECZNE

- (WZ_1) Nasilająca się digitalizacja, automatyzacja i robotyzacja zmienia potrzeby w zakresie kwalifikacji na rynku pracy. Kierunek czwartej rewolucji przemysłowej stawia na rozwój umiejętności cyfrowych i technologicznych, kreatywności i innowacyjności, rozwój umiejętności interpersonalnych, zindywidualizowane i samodzielne uczenie się oraz doskonalenie umiejętności przez całe życie. (World Economic Forum, 2020b, 2020c, 2020d; UE, 2021c; Megatrendy 2050; Global Trends to 2030). Na powyższe tendencje nakładają się zmiany wynikające z transformacji energetycznej w kierunku gospodarki emisyjnej, dla których postuluje się odpowiednie dostosowanie kwalifikacji respektujące założenia sprawiedliwej transformacji.
- (WZ_2) Sytuacja demograficzna w regionie i w mieście ewoluuje w kierunku starzenia się demograficznego. W rezultacie dających się zaobserwować zmian demograficznych oraz opartych na tych obserwacjach prognoz, można przewidywać spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym – co oznacza wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego. Szczególnie istotny jest wzrost liczby osób w wieku powyżej 80 lat (wymagających opieki i/lub wsparcia). Ujemny przyrost naturalny utrzyma się do 2050 r. zarówno w regionie jak i w mieście (Waligórska, 2017; Marszowski, 2017; Zygmunt, 2018).
- (WZ_3) Wzrost aktywności ruchów społecznych, który przejawia się szczególnie w miastach jest wyrazem postulowanej przez społeczność lokalną konieczności zwiększenia partycypacji społecznej w procesach rozwoju miast. To swego rodzaju przeciwwaga dla koncepcji *cappuccino city*, zgodnie z którą miasta tworzą globalne, sieciowe sklepy, działalności usługowe i centra handlowe. Aktywne włączenie społeczności lokalnych, w tym ruchów miejskich, wykorzystuje możliwości jakie oferują nowe media i kanały komunikacji w budowaniu przeciwwagi lokalności względem globalności.

Rosnąca świadomość mieszkańców oraz potęgowanie się wyzwań w miastach redefiniują pojęcie atrakcyjnych miast, jako inkluzywnych miejsc do życia, uwzględniających potrzeby różnych grup społecznych tzw. koncepcja miast 8-80 (8 80 Cities, tj. dopasowanie miasta do potrzeb osób od 8 do 80 roku życia).
- (WZ_4) Dla województwa charakterystyczne cechy to odpływ ludności (emigracja), malejący napływ osób w wieku produkcyjnym, spadek wskaźnika urbanizacji, wzrost liczby emerytów opuszczających miasta (Pytel, 2017). Stwarza to dwa możliwe scenariusze: odmłodzenia miast (na skutek emigracji seniorów do gmin podmiejskich) oraz wyludniania się miast na skutek malejącego napływu osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w regionie prognozuje się spadek liczby mieszkańców miast przy utrzymującej się liczbie mieszkańców wsi (Waligórska, 2017). Wskazuje to na procesy suburbanizacyjne. Dla Katowic,

charakterystyczne są procesy suburbanizacji wewnętrznej (Krzysztofik et. al., 2014). Powyższe tendencje będą podlegać zmianom w wyniku napływu demograficznego będącego efektem konfliktu w Ukrainie. Część z migrantów osiedli się w regionie i Katowicach powiększając tym samym potencjał ludnościowy i poprawiając wskaźniki obciążenia demograficznego.

- (WZ_5) Transformacja społeczna związana z minimalizacją kosztów i tworzeniem nowych ścieżek rozwoju na skutek restrukturyzacji i likwidacji przemysłów tradycyjnych, w szczególności górnictwa, branż okołogórnicznych, energetyki konwencjonalnej. Nowe, kompleksowe spojrzenie na restrukturyzację sektorów tradycyjnych połączone z transformacją regionów węglowych, generująca zmiany struktur gospodarczych, rynku pracy i tożsamości. Sprawiedliwa transformacja oznacza nie tylko równy dostęp do zasobów środowiska (czysta woda, powietrze, ziemia), ale także rynku pracy, infrastruktury społecznej i technicznej, niwelowanie dysproporcji rozwojowych na rzecz wysokiej jakości życia i możliwości rozwoju w długim horyzoncie czasu. (UE, 2019).
- (WZ_6) Zgodnie z umową społeczną podpisaną z sektorem górnictwa eksploatacja węgla kamiennego do 2021 roku zostanie zakończona w KWK Wujek oraz KWK Ruda – Ruch Pokój (której to pola eksploatacyjne znajdują się między innymi na terenie miasta). Według zapisów umowy społecznej wyłączenia pozostałych kopalń eksploatujących węgiel kamienny w granicach administracyjnych Katowic nastąpią w: 2034 roku (KWK Ruda), 2039 roku (KWK Murski-Staszic), 2041 roku (KWK Mysłowice – Wesoła). Biorąc jednak pod uwagę dynamikę zmian w nisko- lub zeroemisyjnych technologiach stosowanych w energetyce można prognozować, iż zamknięcia tych kopalń nastąpią w perspektywie do 2030 roku. Będzie temu sprzyjał wzrost cen konwencjonalnych nośników energetycznych i samej energii wywołany konfliktem w Ukrainie przy równoczesnej dostępności wsparcia finansowego UE związanego z OZE.
- (WZ_7) Zdolność wytwarzania pozytywnego kapitału społecznego opartego o formalne i nieformalne powiązania w ramach różnorodnych grup społecznych, posiadającego umiejętność samoorganizacji zarówno na rzecz stymulowania rozwoju, jak i reagowania na sytuacje kryzysowe, a także wykazującego zdolność tworzenia interesującego *content'u*, tj. treści - narracji (Martin, Gardiner, 2019).

GOSPODARCZE

- (WZ_8) Międzynarodowa polityka klimatyczna, w tym zwłaszcza Europejski Zielony Ład oznaczają dla polskich miast radykalną transformację funkcjonujących modeli energetycznych. Realizowanym kierunkiem transformacji jest postawienie na odnawialne źródła energii (ambicje UE wskazują na 40% udział do 2030 roku) w zestawieniu z rozwojem energetyki rozproszonej, co w rezultacie ma zapewnić zeroemisyjne i bezpieczne źródła energii. W ostatnich latach obserwuje się w Polsce relatywnie wolne tempo redukcji emisji gazów cieplarnianych (8% w porównaniu do średniej unijnej z lat 2005-2020), przy jednoczesnym wysokim udziale emisji w UE na poziomie ponad 11% (GUS, 2020).

W przypadku regionów węglowych cele polityki dekarbonizacyjnej i cele bezpieczeństwa energetycznego nie są sprzeczne same z siebie, ale generują sprzeczne wyzwania rozwojowe dla miast w których obecny jest sektor górniczy (tj. konieczność podtrzymywania funkcjonowania górnictwa vs. ograniczenie emisyjności w gospodarce).

- (WZ_9) Intensywny rozwój generacji odnawialnych źródeł energii, w tym zwłaszcza w systemie energetyki prosumenckiej. W ciągu ostatnich lat przyrost mocy wynosi kilkaset procent, a wraz z rosnącymi cenami energii dynamika jest coraz większa zwłaszcza na rynku fotowoltaiki i pomp ciepła. Bioenergia, która jest obecnie największym odnawialnym źródłem energii w UE, pozostanie kluczowym składnikiem koszyka energetycznego w 2030 roku i przyczyni się do osiągnięcia celów UE w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na poziomie 20% w 2020 roku i co najmniej 32% w 2030 roku (UE, 2018; 2021a; 2021b; 2021c; 2021d; Forum Energii, 2016; Transformacja 2050).

- (WZ_10) Gospodarka o obiegu zamkniętym zyskuje na znaczeniu jako strategiczny kierunek rozwoju różnorodnych struktur organizacyjnych, w tym miast. (UE 2018; 2020; 2021d; Rzeńca, Sobol, Ogórek, 2021).
- (WZ_11) Koncepcja rezyliencji stosowana do wymiaru miejskiego i regionalnego w bezpośredni sposób akcentuje konieczność budowania ich zdolności adaptacyjnych w wymiarze gospodarczo-technologicznym. Budowanie tego rodzaju zdolności może odbywać się między innymi poprzez: stymulowanie postaw przedsiębiorczych wraz ze zdolnościami do innowacji, dbałość o zasoby wiedzy i infrastrukturę badawczo-rozwojową, rozwijanie międzynarodowych relacji biznesowych, inicjowania zdwersyfikowanej gospodarki, współpracę firm w ramach lokalnych – regionalnych klastrów działalności gospodarczych skupionych wokół inteligentnych specjalizacji (Drobnia, 2020).
- (WZ_12) Nośnikami technologicznymi zielonej transformacji są branże tzw. zielonej gospodarki, tj. odnawialne źródła energii, gospodarka obiegu zamkniętego, budownictwo pasywne, technologie środowiskowe wykorzystywane do zagospodarowania terenów (w tym przemysłowych), błękitna i zielona infrastruktura oraz zero-emisyjny transport (Miliani, 2000).

Wzrost znaczenia branż zielonej gospodarki w sensie środków wydatkowanych na badania, przygotowanie projektów pilotażowych oraz wdrożenia przyspieszył znacząco w najbardziej rozwiniętych krajach w drugiej dekadzie XXI wieku. Nadal jednak, szczególnie w zakresie odnawialnych źródeł energii, budownictwa pasywnego oraz gospodarki obiegu zamkniętego istnieje szereg luk rozwojowych, które tworzą szansę dla rozwoju nowych łańcuchów wartości (Brand, 2012).

- (WZ_13) Wzrastające, także w wyniku pandemii, znaczenie cyfryzacji, technologii ICT, wirtualnego świata, Internet rzeczy, koncepcji *smart city*, wykorzystanie sztucznej inteligencji tworzy możliwości zarówno dla inkubowania nowych działalności gospodarczych, jak również do unowocześnienia działających przedsiębiorstw.

Wyrazem powyższej tendencji jest dynamiczny przyrost i rozwój przedsiębiorstw informatycznych oraz ich zaplecza w postaci zarówno wsparcia technicznego, jak i związanego z przemysłami kultury (OECD, 2020).

- (WZ_14) Współczesne, wysokorozwinięte miasta są miejscem, gdzie kluczowym czynnikiem rozwoju jest klasa kreatywna i przemysły kreatywne. To miejsce tworzące warunki dla osiedlania się osób z rdzenia klasy kreatywnej (m.in.: artystów, naukowców, inżynierów, lekarzy), miejsce skupiające talent, technologię oraz tolerancję (Landry, 2008; Klasik 2011). Miasta tego rodzaju przewagę konkurencyjną budują w oparciu o łańcuchy wartości przemysłów kreatywnych, tj. działalności związanych m.in. z: reklamą, architekturą, rynkiem sztuki, rzemiosłem, design'em, modą, filmem, oprogramowaniem, muzyką, sztukami performatywnymi, przemysłem wydawniczym, radiem i TV.
- (WZ_15) Nowoczesna gospodarka oplata świat „siatką komunikacyjną” umożliwiającą przepływy informacji, wiedzy, wynalazków, dóbr, kapitału, ludzi. Wzrost koncentruje się w centrach wzrostu, tj. największe metropolie i technopolie. Obszary te skupiają niemal cały potencjał ekonomiczny, finansowy, innowacyjny, kulturalny, polityczny. Generują także powiązania w kierunku miast *second-tier* oraz *third-tier* (drugiego i trzeciego poziomu). Aktywność w sieci dynamizuje przepływ kapitału, dóbr, informacji, ludzi (Hall, Hesse, 2017).
- (WZ_16) Konflikt w Ukrainie w ujęciu gospodarczym ujawnił niezadowalający poziom miks energetycznego kraju, czasowe niedobory surowców energetycznych, wielokrotne wzrosty ich cen. Widmo kryzysu energetycznego będzie z jednej strony opóźniało transformację obecnego sektora paliwowo-energetycznego, z drugiej będzie skłaniało gospodarstwa domowe do szybszego przechodzenia w kierunku OZE. Wielokrotny wzrost cen energii i konwencjonalnych jej nośników będzie pogarszał sytuację w zakresie ubóstwa energetycznego oraz zdolności finansowania inwestycji przez firmy i samorządy terytorialne.

ŚRODOWISKOWE

- (WZ_17) Zanieczyszczenie powietrza ma istotny wpływ na stan zdrowia ludzi. W Europie rocznie ok. 0,5 mln osób umiera przedwcześnie z powodu smogu, w Polsce ta liczba wynosi ok. 50 tys., a miasta polskie należą do grupy najbardziej zanieczyszczonych w rankingu WHO. Zewnętrzne koszty zdrowotne związane z zanieczyszczeniem powietrza szacuje się w Polsce poziomem na 13 mld zł rocznie (GUS 2020; Atlas dla Agendy Terytorialnej 2030, 2020; Rzeńca, Sobol, Ogórek, 2021; WWF, 2020).

Główną przyczyną niskiej jakości powietrza w polskich miastach jest spalanie paliw stałych w paleniskach domowych. W Polsce użytkowanych jest około 3 milionów pieców na paliwa stałe tzw. kopciuchów. Program Czyste Powietrze, zakłada roczną likwidację pieców na poziomie 300 tys. urządzeń niespełniających norm (GUS, 2020; Studia KPZK, 2018; GUS - Wskaźniki Zielonej Gospodarki, 2020; WWF - Zeroemisyjna Polska 2050, 2020).

- (WZ_18) W ciągu najbliższych czterdziestu lat światowe zużycie materiałów takich jak biomasa, paliwa kopalne, metale i minerały podwoi się. Jednocześnie ilość wytwarzanych rocznie odpadów wzrośnie o 70% do 2050 r. (GUS 2020; OECD 2018; UN 2021; UE 2021c).

W tym kontekście GZM jest znaczącym wytwórcą odpadów komunalnych - 1 mln ton rocznie przy ogólnej produkcji dla Polski 12,5 mln. Obserwuje się coraz większe trudności w osiągnięciu standardów recyklingu UE, w tym zwłaszcza zagospodarowywania frakcji organicznej. (GUS 2020; Rzeńca, Sobol, Ogórek, 2021).

- (WZ_19) Zasoby wód słodkich (liczone jako średnia z wielolecia) w Polsce kształtują się na poziomie 60,6 mld m³, co oznacza to, że na 1 mieszkańca przypada niespełna 1,6 dam³ wody (ok. 1594 m³). Klasyfikuje to Polskę w grupie krajów UE najbardziej narażonych na niedobór wody. Jednocześnie zatrzymujemy jedynie ok. 6,5% wody opadowej (przy zalecanym poziomie 15%). Sytuacja hydrologiczna oceniana na podstawie stanu wód większości głównych rzek w kraju oraz poziomu wód gruntowych jest coraz gorsza. Problem spotęgowany jest w miastach, których przestrzenie charakteryzują się wysokim odsetkiem zasklepionych powierzchni, w tym zabetonowanych brzegów rzek. W 2019 roku w ponad 250 miastach w Polsce wprowadzono ograniczenia w korzystaniu z wody (GUS 2020; Rzeńca, Sobol, Ogórek, 2021).

- (WZ_20) Wyzwania klimatyczne, a także związane z nimi decyzje polityczne determinują wzrost zaangażowania miast w opracowywanie miejskich strategii klimatycznych oraz wdrażanie inwestycji z zakresu mitygacji i adaptacji do zmian klimatu (Ministerstwo Środowiska 2013; UE 2021a; 2021c; 2021d; Megatrendy 2050).

- (WZ_21) Identyfikuje się zwiększone prawdopodobieństwo wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych, pandemii, klęsk żywiołowych i katastrof. Miasta polskie pomimo lokalizacji w strefie klimatu umiarkowanego narażone są na zwiększenie częstotliwości sytuacji kryzysowych. W czasie lata ilość opadów będzie się zmniejszać, a skrajne zjawiska pogodowe, w tym intensywne opady, susze i zagrożenia pożarowe będą częstsze i silniejsze. (Ministerstwo Środowiska 2013; EEA 2011; 2017; UE, 2021b; Global Trends to 2030).

- (WZ_22) W Polsce obserwuje się dynamiczny wzrost średnich rocznych temperatur w każdym kolejnym dziesięcioleciu (50 lat temu średnia roczna temp. 7,25°C, aktualnie 9,33°C) (Ministerstwo Środowiska 2013; EEA 2011; 2017). Globalne ocieplenie potęguje lokalne skutki upałów. Na obszarach miejskich obserwuje się wyższe temperatury powierzchni i powietrza oraz ograniczone przepływy powietrza prowadzące do powstawania efektu miejskich wysp ciepła. Wysokie temperatury w nocy (tzw. „tropikalne noce”, temp. Powyżej 20°C) i długotrwałe fale upałów są obciążeniem dla organizmów żywych, mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia. Efekt miejskiej wyspy ciepła powoduje także wzrost kosztów funkcjonowania miast (Ministerstwo Środowiska 2013; Atlas dla Agendy Terytorialnej 2030).

- (WZ_23) Zgodnie z rankingiem *Ecoinnovation Scoreboard* (Eco-innovation index, 2019), Polska jest jednym z krajów UE o najniższym indeksie ekoinnowacyjności. W 2019 r. znalazła się ona na 24 pozycji i została zakwalifikowana do grupy krajów, które nadrabiają zaległości w zakresie ekoinnowacji, osiągając wyniki na poziomie poniżej 85% średniej unijnej. Jednocześnie widoczny jest trend „zazieleniania” polskiej gospodarki oraz polskich miast. Świadomość roli tzw. błękitno-zielonej infrastruktury rośnie, co uwidacznia się w inwestycjach miejskich, czy inicjatywach mieszkańców. Coraz popularniejsze stają się zarówno małe interwencje w przestrzeni miejskiej tzw. „zielona akupunktura” (parki kieszonkowe, ogrody deszczowe, zielone dachy, zielone ściany czy przystanki), jak i duże projekty parków miejskich oraz całych kwartałów lub dzielnic dotychczas pozbawionych zieleni w odpowiedniej.
- (WZ_24) Obserwowany jest i prognozowany jest wzrost presji na ekosystemy w Europie związanej z migracjami klimatycznymi oraz politycznymi (EEA 2017; UN 2021; UE 2021c; 2021d; Megatrendy 2050; Global Trends to 2030).

W skali globalnej identyfikuje się istotną utratę potencjału różnorodnych usług ekosystemowych w związku z kryzysem klimatycznym i kryzysem bioróżnorodności (EEA 2011; 2017; UN 2021; UE 2021c; 2021d).

- (WZ_25) Obserwuje się ciągły wzrost produkcji tworzyw sztucznych. W 2020 roku w UE wyprodukowano 24,5 mln ton odpadów tworzyw sztucznych, z czego 14% zostało odzyskanych w recyklingu (prognozy na 2030 rok wynoszą 33%) (SYSTEMIQ, 2022).

PRZESTRZENNE

- (WZ_26) Powszechnie (m.in. w dokumentach UE) jako zrównoważoną strukturę miast przyjmuje się miasto zwarte, gdzie w bliskiej odległości (umownych piętnastu minut pieszo) znajduje się wszystko to, co potrzebne do życia: miejsca pracy, szkołę, przedszkole, sklepy, kawiarnie, przychodnię, obiekty sportowe, a tereny zieleni, itp. (koncentracja zabudowy i funkcji powinna pozwalać na wygospodarowanie między zabudową zieleni) (Stangel, 2013; Haas 2012, Chyliński 2021). Obserwujemy w Polsce złożone skutki chaosu przestrzennego, które generują różnego rodzaju koszty publiczne i prywatne. Łączne roczne koszty chaosu przestrzennego wynoszą ponad 80 mld zł (Studia KPZK, 2018).
- (WZ_27) Postulaty dla miasta to m.in. ciągłość terenów zieleni w mieście i kształtowanie ciągów ekologicznych; kształtowanie lokalnej retencji wód opadowych ("miasto-gąbka" - rozszczelnienie powierzchni, ogrody deszczowe, rowy retencyjne, niecki chłonne itp.); integracja zieleni z zabudową (zielone dachy, zielone ściany); a tam, gdzie trudno kształtować nowe tereny zieleni - wprowadzanie elementów tzw. błękitno-zielonej akupunktury (małe, powiązane w systemy fragmenty zieleni). (Ecologic Institute i Fundacja Sendzimira 2020).
- (WZ_28) W antycypowanej ewolucji miejskiej mobilności, kluczem jest dostępność, komfort i możliwość wyboru. Przyszłość związana jest z wykorzystaniem technologii informatycznych, zbiorów danych i lokalizacji w ramach systemów MaaS (Mobility as a Service), w których powiązane mają być rowery miejskie, skutery i hulajnogi elektryczne, samochody w systemie car-sharing, jak i "pojazdy o wąskim śladzie" (ang. *narrow track vehicle*); a także wprowadzanie stref niskiej emisji/stref czystego transportu. (Stangel 2013; Wesołowski 2008).
- (WZ_29) Komodyfikacja, czyli utowarowienie miasta i przestrzeni miejskiej widoczne jest przede wszystkim w przekształcaniu przestrzeni publicznych w hybrydowe, stanowiących konglomerat elementów charakterystycznych dla przestrzeni prywatnych i publicznych. Zakres prywatyzacji miasta można mierzyć na sześciostopniowej skali, gdzie najniższym poziomem jest przekształcenie przestrzeni publicznej przez prywatne zarządzanie i symboliczne wykluczanie, a na końcu pełna prywatyzacja poprzez sprzedaż nieruchomości publicznych (Nissen, 2008).

- (WZ_30) Architektura, podobnie jak inne formy twórczości kulturalnej sprzężona jest ze zróżnicowaniami społecznymi wpisanymi w trylemat estetyki, funkcji i ekonomii (Jones, 2011). Klasowe zróżnicowania gustu estetycznego i znaczenia wartości estetycznych (Bourdieu, 2005) wskazują tendencje przemian. Wartości estetyczne częściej cenione są w przypadku mieszkańców z wyższą pozycją społeczną, co oznacza, że estetyka staje się elementem przewagi (lub handicapu) miast w rywalizacji o mieszkańców o wyższej pozycji społecznej.
- (WZ_31) Następuje wzrost znaczenia koncepcji policentrycznego regionu miejskiego (sieć oddalonych od siebie o ok. 1-2 godziny podróży miast drugiego poziomu powiązanych infrastrukturalnie, funkcjonalnie i strategicznie) względem koncepcji miasto-region (tj. silnego centralnego ośrodka metropolitalnego), która to koncepcja jest szczególnie cenna dla programowania rozwoju miast *second-tier* (drugiego poziomu). Poza klasycznymi hierarchicznymi powiązaniem pomiędzy miastami, w dobie globalizacji i cyfryzacji następuje sieciowanie miast przybierające wymiar horyzontalnych powiązań pomiędzy ośrodkami różnej wielkości i rangi. Powiązania tego rodzaju determinują: krajowa i międzynarodowa mobilności kapitału ludzkiego, występowanie przestrzennych i a-przestrzennych korytarzy, np. wysokiej jakości infrastruktura transportowa i ICT, będących swego rodzaju bramami (*gateways*) obszarów wysokiej aktywności gospodarczej istotnie wpływającymi na funkcjonowanie kanałów wzajemnych współzależności i przepływu informacji (Houtun i Langendijk, 2001; Parr, 2003).
- (WZ_32) W zrównoważonym rozwoju miast obserwuje się wzrost znaczenia polifunkcyjnego rozwoju (*mix-use*) oraz zagospodarowania przestrzennego miast i ich poszczególnych części (*mix-land*). Zagospodarowanie tzw. miast w mieście ogranicza potrzeby transportowe, intensyfikuje lokalne zagospodarowywanie zasobów oraz sprzyja włączeniu społecznemu. (Studia KPZK, 2018).
- (WZ_33) Idea *Miasta Życzliwego* (Sim, 2020) zbiera rozmaite aktualne idee urbanistyczne i prezentuje je w perspektywie ludzkich potrzeb i wrażliwości, z perspektywy humanistycznej, w zwięzły, obrazowy sposób. Miasto życzliwe, przyjazne można osiągnąć przede wszystkim dzięki właściwej, ludzkiej skali; wspieraniu przenikania się budynków i przestrzeni wspólnej tak, by wspierać kontakty sąsiedzkie, ważne dla budowania kapitału społecznego i wspólnoty. Miasto życzliwe to miasto, w którym w jak najbardziej użyteczny wykorzystana jest przestrzeń, gdzie ludzie mogą się spotkać: podwórka, fronty budynków, pierzeje, partery, tarasy, podcienia, balkony, dachy (Sim, 2020).
- (WZ_34) Promowanie poprzez działania miasta, w sposób systemowy, aktywności lokalnej w zakresie mieszkalnictwa, m.in.: (i) kooperatywy mieszkaniowe - wspólna realizacja budynków wielorodzinnych przez grupy osób fizycznych; (ii) cohousing - domy i osiedla z rozbudowanym programem przestrzeni wspólnych (wspólne kuchnie, salony, przestrzenie do pracy, rekreacji itp.); (iii) domy dla seniorów (ang. *assisted living*) - wyposażone w udogodnienia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami; (iv) kompleksy mieszkań na wynajem; (v) społeczne agencje najmu (przejęcie puli mieszkań przez operatora publicznego; przejęcie ryzyka najmu dla właścicieli) (Twardoch, 2019).
- (WZ_35) Koncepcja centralnego dystryktu biznesowego (CBD) wprowadzona przez Burgessa w 1923 roku (Hartman, 1950), tj. centralnej części miasta, skupiającej kluczowe podmioty gospodarcze oraz instytucje publiczne miasta nadal zachowuje swoją aktualność. Rozwój CBD podlega pewnym prawidłowościom (wizytówkowe realizacje architektoniczne, wysokie nakłady inwestycyjne, miejsce lokalizacji największych firm, a także funkcji kultury i rozrywki) i cechuje się równocześnie określonymi trendami związanymi przykładowo ze spadkiem liczby ludności, efektami gentryfikacji oraz pogorszeniem warunków zdrowotnych (Yaguang, 2011). Spojrzenie przez pryzmat CBD na miasto stanowiące centrum silnie zurbanizowanej aglomeracji miejskiej, jaką jest Aglomeracja Górnośląska, może stanowić inspirację do bardziej zrównoważonego planowania rozwoju Katowic.

INFRASTRUKTURALNE

- (WZ_36) Koncepcja rezyliencji inżynierskiej postrzeganej w kategoriach odporności znajduje od dekady bezpośrednią inspirację dla planowania i zarządzania infrastrukturą techniczną oraz społeczną miast, w sposób umożliwiający zapewnienie ciągłości świadczenia usług w sytuacjach zagrożenia oraz szoku (najczęściej wywołanego katastrofami naturalnymi lub spowodowanymi przez człowieka). Postulaty na rzecz budowania i wzmacniania odporności infrastruktury odnoszą się między innymi do: łączalności transportowej i różnorodności środków transportu, przepustowości oraz pojemności urządzeń infrastruktury krytycznej, systemów monitoringu i zarządzania ryzykiem, tworzenia zabezpieczeń oraz systemów równoległych / alternatywnych (Martin, Gardiner, 2019).
- (WZ_37) Rozwój koncepcji miasta inteligentnego (ang. *smart city*) wiąże się z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury miejskiej, a także do podniesienia świadomości mieszkańców i dostępności usług. Postęp technologiczny wpływa ponadto na intensywny rozwój technologii miejskich, a inteligentne miasta są bogatsze w technologie, w tym IoT. Infrastruktura miejska łączy w sieci coraz więcej urządzeń, a jej wydajność będzie się zwiększać wraz ze wzrostem przepustowości dzięki nowym generacjom technologii mobilnej (5G, 6G) (World Economic Forum 2020a; 2020d). Integracja różnych systemów informatycznych (GIS, BIM, miasto wirtualne, geoportale) i różnych aspektów funkcjonowania i modelowania miasta w jednym systemie /*smart city* 3.0/4.0, pozwalająca na lepsze zarządzanie miastem. Digital Twins zapewnia wirtualne modele miast, które ułatwiają zrozumienie złożonych zależności między ruchem, jakością powietrza, hałasem i innymi czynnikami miejskimi.
- (WZ_38) Obserwuje się złożone zmiany w mobilności miejskiej, które są odpowiedzią na wzrost świadomości ekologicznej oraz rosnące koszty transportu. Kierunek zmian obejmuje przechodzenie na niskoemisyjne źródła zasilania (z silników spalinowych na silniki hybrydowe, elektryczne, wodorowe), wzrost znaczenia transportu zbiorowego, ruchu rowerowego, pieszego, a także alternatywnych środków komunikacji, w tym zwłaszcza hulajnóg elektrycznych (World Economic Forum, 2020d).
- (WZ_39) Zagrożenie wynikające z presji geopolityki w powiązaniu z zagęszczającą się siecią połączeń cyfrowych i wzrastającą liczbą jej użytkowników wzmacnia ryzyko ataków cybernetycznych i awarii sieci o ogromnym znaczeniu dla procesów społeczno-gospodarczych (World Economic Forum, 2020d).

GOVERNANCE

- (WZ_40) Obecne podejście do zarządzania poszczególnymi poziomami instytucji publicznych oraz samorządów terytorialnych podlega narastającej presji centralizacyjnej. Przejawem tego rodzaju podejścia są działania wpływające na ograniczenie wpływów finansowych samorządów terytorialnych oraz rosnące uzależnienie ich zdolności inwestycyjnych o funduszy zarządzanych centralnie.
- (WZ_41) Wysyłane są coraz wyraźniejsze sygnały rosnącej świadomości obywatelskiej i uaktywniania się nowych form demokracji lokalnej, które wspomagane są m.in. przez nowoczesne technologie, a także sankcjonowanie tego podejścia jako *community-led development* przez UE (w tym zasada aktywnej pomocniczości, ang. *active subsidiarity*) (UE 2021c; 2021d; Megatrendy 2050).
- (WZ_42) Obserwuje się rosnącą potrzebę operacjonalizacji zrównoważonego rozwoju na różnych poziomach zarządzania i w różnych strukturach organizacyjnych – przejście z deklaracji do realizacji, co przejawia się m.in. w wytycznych opracowanych przez KE tzw. *resilience dashboards*, które stanowią ważny krok w kierunku bardziej zintegrowanego i realnego podejścia do realizacji ścieżki zrównoważonego rozwoju, także w odniesieniu do miast (UE 2021c; Stiglitz, Fitoussi, Durand 2019; UNDP 2019).

3. Scenariusze zewnętrznych uwarunkowań rozwoju

Na podstawie wniosków płynących z diagnozy tendencji otoczenia sformułowano scenariusze zewnętrznych uwarunkowań, które będą w istotnym stopniu kształtowały przyszłość Katowic w wymiarach społecznym i *governance* (współzrządzenia), gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i infrastrukturalnym.

SCENARIUSZ ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZYM I GOVERNANCE

Tendencje otoczenia wskazują następujące determinanty przemian w obszarze społecznym rozwoju miast:

- digitalizacja, automatyzacja i robotyzacja umożliwią tworzenie bardziej zaawansowanych sektorów gospodarki jednocześnie prowadzą do konieczności zmiany i stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych
- starzenie się społeczeństwa w Polsce oznacza jednoczesny wzrost liczby osób w wieku 65+ oraz spadek liczby osób w wieku 0-14
- sprawiedliwa transformacja, która towarzyszy transformacji energetycznej sprzyja kompleksowemu spojrzeniu na restrukturyzację sektorów tradycyjnych w połączeniu z minimalizacją kosztów społecznych i inicjowaniem nowych struktur gospodarczych
- rosnąca aktywizacja społeczna mieszkańców miast i towarzyszący wzrost partycypacji w społecznościach lokalnych i ruchach miejskich
- występowanie tendencji centralizacyjnych w układzie krajowym

Na skutek wystąpienia powyższych tendencji zewnętrznych należy oczekiwać, iż:

- postępująca digitalizacja, automatyzacja i robotyzacja prowadzić będą do zmniejszenia popytu na pracę w branżach gospodarki wymagających powtarzalnych kompetencji oraz do wzrostu zapotrzebowania na nowe kompetencje cyfrowej gospodarki
- w województwie następować będzie szybszy niż w Polsce spadek liczby mieszkańców miast na skutek starzenia się populacji i procesów suburbanizacyjnych
- następować będzie wzrost świadomości potrzeb różnych grup użytkowników miast, a w szczególności osób starszych, dzieci (koncepcja: 8-80) oraz osób z niepełnosprawnościami
- wynegocjowany ze stroną społeczną harmonogram wygaszania kopalń w województwie śląskim pozwalający obecnie na przygotowanie działań transformacyjnych może podlegać modyfikacjom
- występować będzie niebezpieczeństwo poniesienia wysokich kosztów przez społeczności dotknięte transformacją sektora tradycyjnego
- znaczenie kapitału społecznego, umiejętności samoorganizacji i zaufania jako składowych budujących rezyliencję społeczną będzie rosło
- wzrośnie demokratyzacja polityki miejskiej obejmująca współpracę wielopodmiotową, współdziałanie mieszkańców w kreowaniu rozwoju oraz wzrost znaczenia e-demokracji
- wzrośnie popularność wykorzystania dostępnych standardów Komisji Europejskiej w zakresie monitoringu zrównoważonego rozwoju

Zważywszy na wymienione efekty tendencji zewnętrznych rekomendacje dla programowania rozwoju Katowic obejmują:

- budowanie sprawnego systemu edukacyjnego Katowic w wymiarze zapewnienia ponadprzeciętnych kompetencji cyfrowych na każdym etapie edukacji we współpracy z wszystkimi podmiotami edukacji uwzględniający także potrzeby sprawiedliwej transformacji i zmiany w kierunku zielonej gospodarki
- zachęcanie do osiedlania się oraz pozostawania w Katowicach przez działania zwiększające atrakcyjność mieszkaniową
- przygotowanie produktów miejskich Katowic odpowiadające potrzebom seniorów
- wykorzystanie procesu sprawiedliwej transformacji do zmiany społecznej w kierunku nowoczesnych Katowic i wyróżniającego w skali międzynarodowej przykładu udanej transformacji
- budowanie rezyliencji społecznej mieszkańców Katowic biorąc pod uwagę ich dobry stan zdrowia, zasobność, kreatywność, poziom wykształcenia, umiejętność tworzenia i promowania narracji (*content*) oraz nawiązywania kontaktów
- zachęcanie, stymulowanie mieszkańców Katowic do współtworzenia i współdziałania na rzecz rozwoju Katowic wraz z wdrażaniem nowoczesnych narzędzi partycypacji społecznej (e-demokracja)
- budowanie koalicji i partnerstw - podejmowanie projektów horyzontalnych na rzecz współpracy samorządów, organizacji pozarządowych, sektora edukacji, przedsiębiorstw w wymiarze regionu, kraju, świata

SCENARIUSZ ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU W WYMIARZE GOSPODARCZYM

Rozwój miast w nadchodzącej dekadzie będzie podlegał znaczącym zmianom ze względu na nasilenie presji modernizacyjnych związanych z dążeniem do gospodarki niskoemisyjnej oraz gospodarki cyfrowej, z drugiej zaś presji związanych z utrzymaniem istniejącego status quo w obecnej gospodarce. Przyszłość gospodarcza miast będzie zatem determinowana przez następujące kluczowe tendencje otoczenia:

- przyspieszenie transformacji w kierunku nowego modelu energetyki odnawialnej
- wzrost znaczenia gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ)
- rosnąca waga rezyliencji gospodarczo-technologicznej w kontekście gwałtownych zmian gospodarczych i geopolitycznych
- upowszechnianie rozwiązań gospodarki cyfrowej zarówno w działalności przedsiębiorstw, jak i w planowaniu rozwoju oraz zarządzaniu miastami
- sieciowanie relacji społeczno-gospodarczych dynamizujące gospodarkę przepływów na poziomie globalnym

W konsekwencji zaistnienia powyższych uwarunkowań zewnętrznych w miastach następować będzie:

- wzrost znaczenia branż zielonej gospodarki w sensie środków wydatkowanych na badania, przygotowanie projektów pilotażowych w branżach: OZE, GOZ, budownictwo energooszczędne i pasywne, błękitna i zielona infrastruktura, nisko- i zeroemisyjny transport. Powyższe będzie sprzyjało tworzeniu nowych łańcuchów wartości w poszczególnych branżach zielonej gospodarki, które to branże są jednym z priorytetów Europejskiego Zielonego Ładu
- pojawianie się nowych działalności związane z cyfryzacją, automatyzacją i robotyzacją wraz z nowymi powiązaniem z zarówno zieloną gospodarką, jak i istniejącymi działalnościami gospodarczymi
- dalsze upowszechnienie cyfryzacji, które będzie sprzyjało rozwojowi przemysłów kreatywnych związanych z branżami opartymi na wartości intelektualnej (m.in. reklama, architektura, rynek sztuki, rzemiosło, design, moda, film, oprogramowanie, muzyka, sztuki performatywne, przemysł wydawniczy, mass media w tym

społecznościowe, gaming, e-sport). Będzie to także sprzyjało powstawaniu nowych działalności gospodarczych na styku przemysłów kreatywnych i ICT

- dalsze wsparcie finansowe UE dla procesów dekarbonizacji powodujące stopniowe wygaszanie działalności wysokoemisyjnych i branż powiązanych. Niemniej dynamika tego procesu może podlegać wahaniom z uwagi na zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego ze względu na odmienne postrzeganie tempa i skali transformacji energetycznej przez jej interesariuszy

Mając na uwadze powyższe rekomendacje wynikające z zewnętrznych uwarunkowań gospodarczych dla programowania rozwoju Katowic są następujące:

- dążenie do szybkiego przeorientowania struktury gospodarczej miasta w kierunku gospodarki niskoemisyjnej
- inicjowanie w mieście nowych łańcuchów gospodarki obiegu zamkniętego między innymi w ramach gospodarki komunalnej, a także łańcuchów wartości związanych z pozostałymi branżami zielonej gospodarki, tj.: OZE, budownictwo pasywne, błękitna i zielona infrastruktura, technologie środowiskowe dla zagospodarowania terenów poprzemysłowych
- budowanie zdolności adaptacyjnych lokalnego środowiska przedsiębiorców w oparciu o dostęp do wiedzy, badań, innowacji, w tym stymulowanie popytu na rozwiązania gospodarki cyfrowej
- promowanie energetyki prosumenckiej, w tym rozwiązań w zakresie klastrów energetycznych
- dalsze wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych między innymi w dziedzinie muzyki, wydarzeń, oprogramowania, designu, e-sportu, gamingu, filmu, literatury, w tym działalności powstających na styku gospodarki cyfrowej i przemysłów kreatywnych
- aktywne uczestnictwo Miasta w sieciach krajowych i globalnych dotyczących przemysłów kreatywnych oraz transformacji społeczno-gospodarczej

SCENARIUSZ ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU W WYMIARZE ŚRODOWISKOWYM

Nadrzędne determinanty w wymiarze środowiskowym rozwoju miast wiążą się przede wszystkim ze zmianami globalnego systemu klimatycznego, które kształtują szereg uwarunkowań rozwojowych także w wymiarze lokalnym. Na rozwój miasta oddziałuje także pogłębiająca się presja antropogeniczna na środowisko przyrodnicze co prowadzi do wielu negatywnych zjawisk i procesów. Jednocześnie rosnąca świadomość ekologiczna i upowszechnianie dobrych praktyk z zakresu ochrony klimatu i środowiska wpływa na reorientację kierunków rozwoju miast. Jednym z wiodących tematów debaty publicznej ostatnich lat jest potrzeba ochrony powietrza. Do głównych determinant rozwojowych w wymiarze środowiskowym należą:

- globalne zmiany klimatu, w tym przesuwanie się stref klimatycznych, zmiany cyrkulacji powietrza, zmiany stosunków wodnych, migracje gatunków, wymuszone migracje klimatyczne
- nasilenie anomalii pogodowych
- długotrwałe susze
- wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w polskich miastach
- wzrost zużycia zasobów i produkcja odpadów
- rozstrzygnięcia dokumentów programowych i rozwój rozwiązań służących ochronie powietrza, w tym zwłaszcza likwidacja kotłów na paliwa stałe i wysokoemisyjnych źródeł transportu

- upowszechnienie i popularyzacja rozwiązań, w tym edukacji i partycypacji, na rzecz mitygacji i adaptacji miast do zmian klimatu
- wzrost dostępności technologii środowiskowych, w tym na rzecz błękitno-zielonej infrastruktury.

Powyższe kluczowe determinanty rozwoju miast w wymiarze środowiskowym przekładają się na efekty, wśród których zauważyć można w szczególności:

- wzrost udziału populacji wrażliwej na zmiany klimatu
- okresowe niedobory wody pitnej dla mieszkańców i działalności gospodarczej oraz wzrost zagrożenia blackout'em
- zwiększenie dni upalnych i natężenia fal upałów
- wyższe zagrożenie powodziowe i wzrost częstotliwość opadów błyskawicznych
- nasilenie zjawisk miejskiej wyspy ciepła w terenach zurbanizowanych
- wzrost presji na ekosystemy związany z ruchami migracyjnymi, procesami urbanizacji i nie zrównoważonymi modelami konsumpcji skutkującymi utratą potencjału usług ekosystemowych
- negatywny wpływ zanieczyszczenia środowiska na zdrowie mieszkańców
- wysoki udział zanieczyszczenia środowiska mikroplastikiem przy jednoczesnym braku kontroli nad tym zjawiskiem

Biorąc pod uwagę zidentyfikowane efekty tendencji zewnętrznych rekomendacje dla programowania rozwoju Katowic w wymiarze środowiskowym obejmują:

- rozwój zintegrowanej edukacji klimatycznej, ekologicznej i obywatelskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miasta
- wzrost znaczenia ekoinnowacji w polityce miejskiej
- szerokie włączenie zarządzania kryzysowego w politykę miejską, w tym bieżąca ocena realizacji projektów inwestycyjnych z uwzględnieniem analizy ryzyka klimatycznego, analizy podatności na zmiany klimatu oraz adekwatnych scenariuszy kosztów
- intensyfikacja działań w kierunku monitoringu, rozwoju, ochrony i kontroli błękitno-zielonej infrastruktury oraz ustalanie optymalnych parametrów dotyczących powierzchni biologicznie czynnych w celu ograniczania efektu miejskiej wyspy ciepła
- rozwój systemowych rozwiązań miejskich z zakresu małej retencji w celu zatrzymywania wody opadowej i lokalnego jej zagospodarowywania
- realizacja działań z zakresu oszczędzania wody, ze szczególnym naciskiem na podmioty użyteczności publicznej
- intensyfikacja działań w kierunku ochrony powietrza, w tym zwłaszcza przed niską emisją związaną z likwidacją kotłowni na paliwa stałe, rozwojem odnawialnych źródeł energii oraz nisko i zeroemisyjnego transportu
- rozwój miejskiej gospodarki energetycznej w kierunku systemu centralnego ogrzewania, wsparcia energetyki prosumenckiej oraz integracji rozproszonych źródeł energii w systemy klastrowe
- rozwój mechanizmów i rozwiązań usprawniających gospodarkę odpadami w mieście, w tym zwłaszcza w kierunku recyklingu surowców wtórnych oraz lokalnego zagospodarowywania bioodpadów

- rozwój mechanizmów i rozwiązań z zakresu gospodarki ‘zero odpadów’, w tym ograniczanie użycia tworzyw sztucznych, a także marnowania żywności

SCENARIUSZ ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM I INFRASTRUKTURALNYM

W przyszłości rozwój przestrzenny miast będzie determinowany przez następujące tendencje otoczenia:

- upowszechnienie idei miasta zwarteo – miasta 15 minutowego, mające odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym i europejskim oraz w wymaganiach prawnych dotyczących rozwoju przestrzennego miast
- upowszechnienie urbanistycznych rozwiązań zapewniających ciągłość błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach - zielona akupunktura, zieleń zintegrowana z budynkami, korytarze ekologiczne, rozszczelnienie powierzchni
- rosnącą konieczność i presję (instytucjonalna, społeczna, polityczna) wdrażania rozwiązań dla zrównoważonej mobilności w przestrzeni miejskiej
- wzrost znaczenia wartości estetycznych i krajobrazu miejskiego oraz możliwości prawnych ich sankcjonowania – uchwała krajobrazowa, nowe instrumenty planistyczne
- wzrost znaczenia koncepcji policentrycznego regionu miejskiego – jako koncepcji współpracy miast średniej wielkości pozwalający na konkurowanie w skali globalnej
- polifunkcyjność przestrzeni miast jako sposób na bardziej zrównoważony rozwój miast i ich dzielnic
- rozlewanie się miast (suburbanizacja) na skutek słabości polityki planistycznej skutkujące chaosem przestrzennym i wzrostem kosztów funkcjonowania miast
- powstawanie *Central Business District* w dużych miastach i centrach aglomeracji jako miejsca wizytówkowego, podkreślającego rangę oraz ogniskującego powiązania globalne, ale równocześnie skutkującego negatywnymi tendencjami społecznymi w postaci spadku liczby mieszkańców, gentryfikacji, pogorszenia warunków środowiskowych w obszarach centralnych miast
- nasilenie przekształceń przestrzeni publicznej w hybrydowe – wprowadzenie elementów prywatnych do przestrzeni publicznych

W konsekwencji zaistnienia powyższych uwarunkowań zewnętrznych pojawią się:

- wzrost zapotrzebowania społecznego na wdrażanie zasad miasta zrównoważonego
- usankcjonowanie prawne na poziomie krajowym i europejskim wdrażania zasad miasta zrównoważonego
- nowe możliwości i instrumenty wdrażania błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach
- nowe możliwości i instrumenty wdrażania rozwiązań w przestrzeni miejskiej dla zrównoważonej mobilności – strefy niskoemisyjnej mobilności i czystego transportu, ścieżki i trasy rowerowe, pojazdy elektryczne (urządzenia transportu osobistego - UTO), rowery, hulajnogi
- standardy rozwiązań urbanistycznych zachęcających do ruchu pieszego – komfort i bezpieczeństwo poruszania się, funkcjonalność i powiązania ciągów pieszych, atrakcyjność przestrzeni publicznych, dostępność
- konieczność przeciwdziałania rozlewaniu się miast oraz dogęszczanie struktur podmiejskich w celu tworzenia lokalnych centrów usługowych

- otwarcie myślenia w planowaniu miejskim na relacje zabudowy i przestrzeni otwartej dla kształtowania i wzmacniania więzi międzyludzkich oraz wartości wspólnoty lokalnej - miasto życzliwe
- wzrost zapotrzebowania na rozwiązania w zakresie dostępnego budownictwa mieszkaniowego, w tym: kooperatywy mieszkaniowe, cohousing, domy dla seniorów, społeczne agencje najmu.

4. Wizja rozwoju Katowic

GENERALNA WIZJA ROZWOJU KATOWIC

U podstaw wizji rozwoju Katowic znajdują się wartości pozwalające określić pożądaną pozycję miasta w kontekście zarysowanych scenariuszy tendencji i trendów zewnętrznych biorąc pod uwagę wewnętrzne uwarunkowania rozwoju. Należą do nich:

- **adaptacyjność** utożsamiana z wiedzą, zdolnościami przewidywania zmian oraz przygotowania przedsiębiorczej reakcji pozwalającej na skuteczne podejmowanie wyzwań w dynamicznie zmieniającym się świecie
- **tożsamość, podmiotowość, partnerstwo** umożliwiające podchodzenie do przyszłości miasta z poszanowaniem dotychczasowej ścieżki rozwoju nieodłącznie wiążącej Katowice ze spuścizną przemysłową, ale także pozwalające myśleć w sposób odpowiedzialny, wielopodmiotowy i partycypacyjny w procesie przygotowania działań łagodzących zmiany strukturalne
- **poszanowanie zasobów środowiska i przestrzeni** nakazujące w sposób oszczędny gospodarować w mieście cennymi, często niepowtarzalnymi, trudnymi do odzyskania zasobami
- **transformacja** wskazująca konieczność ciągłego poszukiwania nowych ścieżek rozwoju miasta, wykorzystania i dalszego umacniania dobrze rokujących działalności („zdobytych przyczółków”) oraz przeniesienia akcentu na aktywności budujące nowe perspektywy rozwoju Katowic.

Generalna wizja rozwoju Katowic:

Katowice są miastem skutecznie podejmującym wyzwania współczesnego świata, w szczególności inicjującym strategię tworzenia większego ośrodka miejskiego w ramach GZM. To miasto czerpiące z dziedzictwa przemysłowego, przykład udanej transformacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej. Przez leaderską współpracę promuje i dzieli się wiedzą oraz doświadczeniem w otoczeniu metropolitalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Katowice to miasto, które dokonuje społecznego i zielonego zwrotu równoważąc metropolitalność i lokalność. Szanując zróżnicowaną społeczność tworzy dla niej i z jej udziałem nowe perspektywy rozwoju. Budując miejski ekosystem oferuje dobre warunki życia w obliczu zmian klimatycznych oraz dążenia do zeroemisyjnej gospodarki.

Wizja Katowice 2030 czerpie z koncepcji rozwoju miejskiego odnoszących się do miasta: wzmocniającego i wyzwalającego wewnętrzne potencjały, w sieciach globalnych przepływów, innowacyjnego i przedsiębiorczego, zielonego, zwarteo i życzliwego, rezylietnego.

W ujęciu całościowym są to koncepcje rozwoju akcentujące trzy współczesne wymiary rozwoju miast i łączące się w następujący sposób z wartościami determinującymi wizję rozwoju Katowic:

- **Green** (zielony): miasto zielone – poszanowanie zasobów środowiska i przestrzeni
- **Smart** (inteligentny): miasto wzmocniające i wyzwalające potencjały, miasto innowacyjne i przedsiębiorcze, miasto zwarte i życzliwe – tożsamość, podmiotowość i partnerstwo
- **Resilient** (rezylietny): miasto rezylietne, miasto w globalnych sieciach przepływów – adaptacyjność i transformacja

Uwzględniając wartości determinujące generalną wizję rozwoju oraz towarzyszące im koncepcje rozwoju w rezultacie Katowice staną się:

- miastem oferującym perspektywę i warunki rozwojowe dotychczasowym i nowym mieszkańcom oraz wspólnotom lokalnym
- miastem będącym kluczowym centrum GZM realizującym strategię tworzenia większego ośrodka miejskiego, silnym ośrodkiem w sieci polskich miast metropolitalnych oraz aktywnym uczestnikiem globalnego dialogu na rzecz przyszłości miast
- miastem nowoczesnej gospodarki opartej o innowacyjne relacje pomiędzy lokalnym i międzynarodowym biznesem
- miastem wpisującym się w nowe trendy proklimatyczne i prośrodowiskowe, kompleksowo kształtującym dobre miejsce do życia
- miastem awangardowej, wysokiej jakości, wielofunkcyjnej, zwartej, zielonej przestrzeni, czerpiącej z dziedzictwa poprzemysłowego, zachęcającej do realizacji zrównoważonych stylów życia

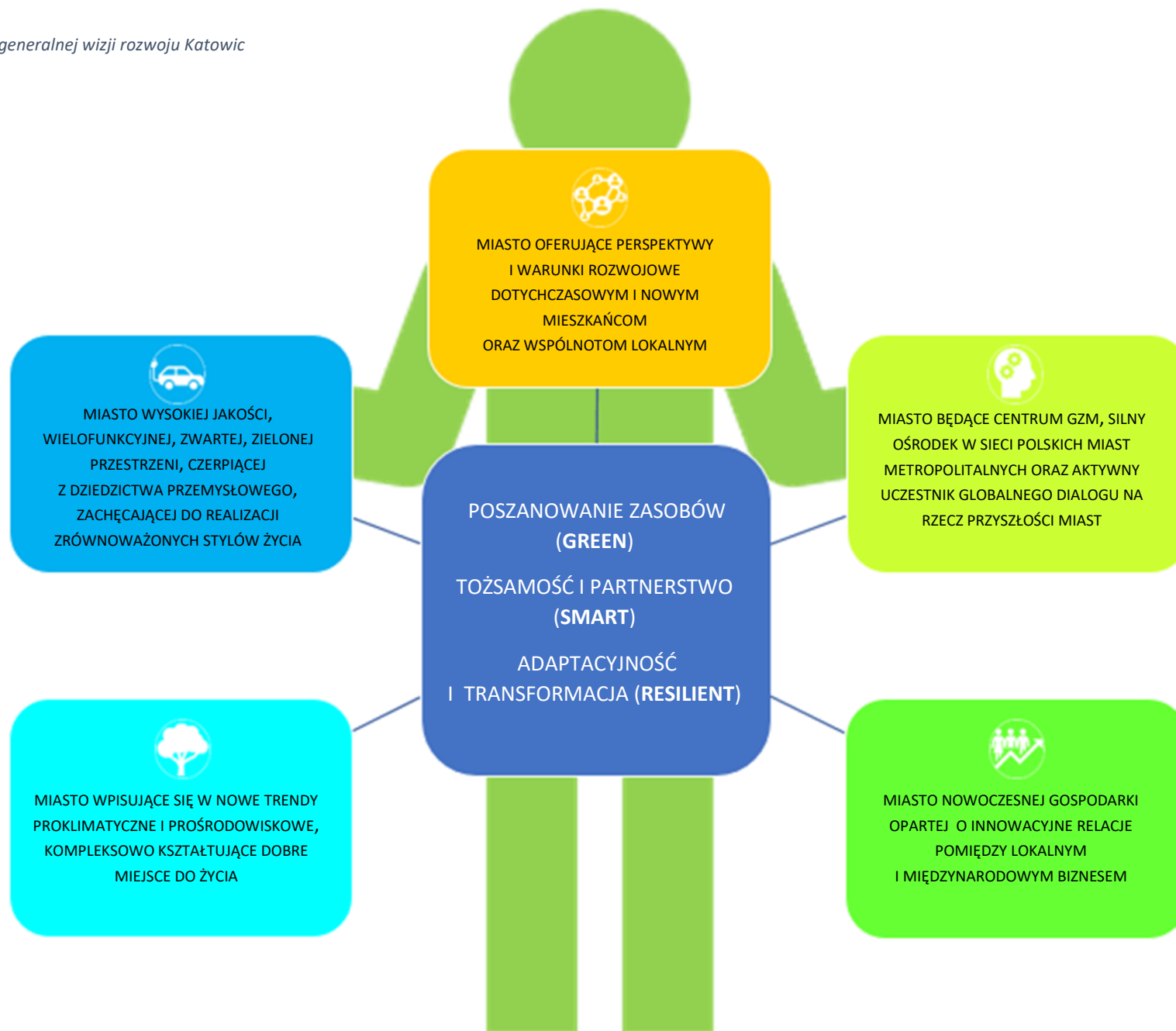
Dotychczasowe wartości definiujące wizję rozwoju Miasta Katowice przyjęte w poprzedniej wersji *Strategii*, tj. **koncepcja 4I** (Inteligencja, Innowacja, Integracja i Internacjonalizacja) ulegają rozszerzeniu w kontekście zmian jakie zaszły zarówno w potencjałach rozwojowych Katowic, jak i w uwarunkowaniach zewnętrznych. Wzajemne relacje pomiędzy koncepcją **4I** a koncepcją **Green – Smart – Resilient** determinującą wartości obecnej wizji rozwoju Katowice prezentuje poniższy schemat.

Tabela 1. Relacje pomiędzy koncepcją 4I a koncepcją Green – Smart – Resilient

Wartości i koncepcje przyjęte w dotychczasowej <i>Strategii</i>	Wartości i koncepcje przyjęte w zaktualizowanej <i>Strategii</i>		
miasto inteligentne , systematycznie powiększające i umiejętnie wykorzystujące potencjał wiedzy mieszkańców i ludności funkcjonalnej oraz wykazujące zdolność absorpcji wiedzy tworzonej w innych centrach cywilizacyjnego rozwoju	Smart (inteligentny):	miasto wzmacniające i wyzwajające potencjały	tożsamość, podmiotowość i partnerstwo adaptacyjność i transformacja poszanowanie zasobów środowiska i przestrzeni
miasto innowacyjne , będące silnym ośrodkiem kreacji i wdrażania innowacji technologicznych, kulturalnych i społecznych		miasto innowacyjne i przedsiębiorcze	
miasto zintegrowane , zapewniające wysoki poziom spójności społecznej, ekonomicznej i terytorialnej wewnątrz miasta oraz inicjujące układy kooperacyjne z innymi miastami, w układzie dzielnicowym i międzymiejskim		miasto zwarte i życzliwe	
miasto międzynarodowe , o wysokiej dostępności i rozpoznawalne w europejskiej przestrzeni kulturalnej i gospodarczej	Resilient (rezylienny)	miasto w globalnych sieciach przepływów	
-		miasto rezylienne	
-	Green (zielony)	miasto zielone	

Źródło: opracowanie własne.

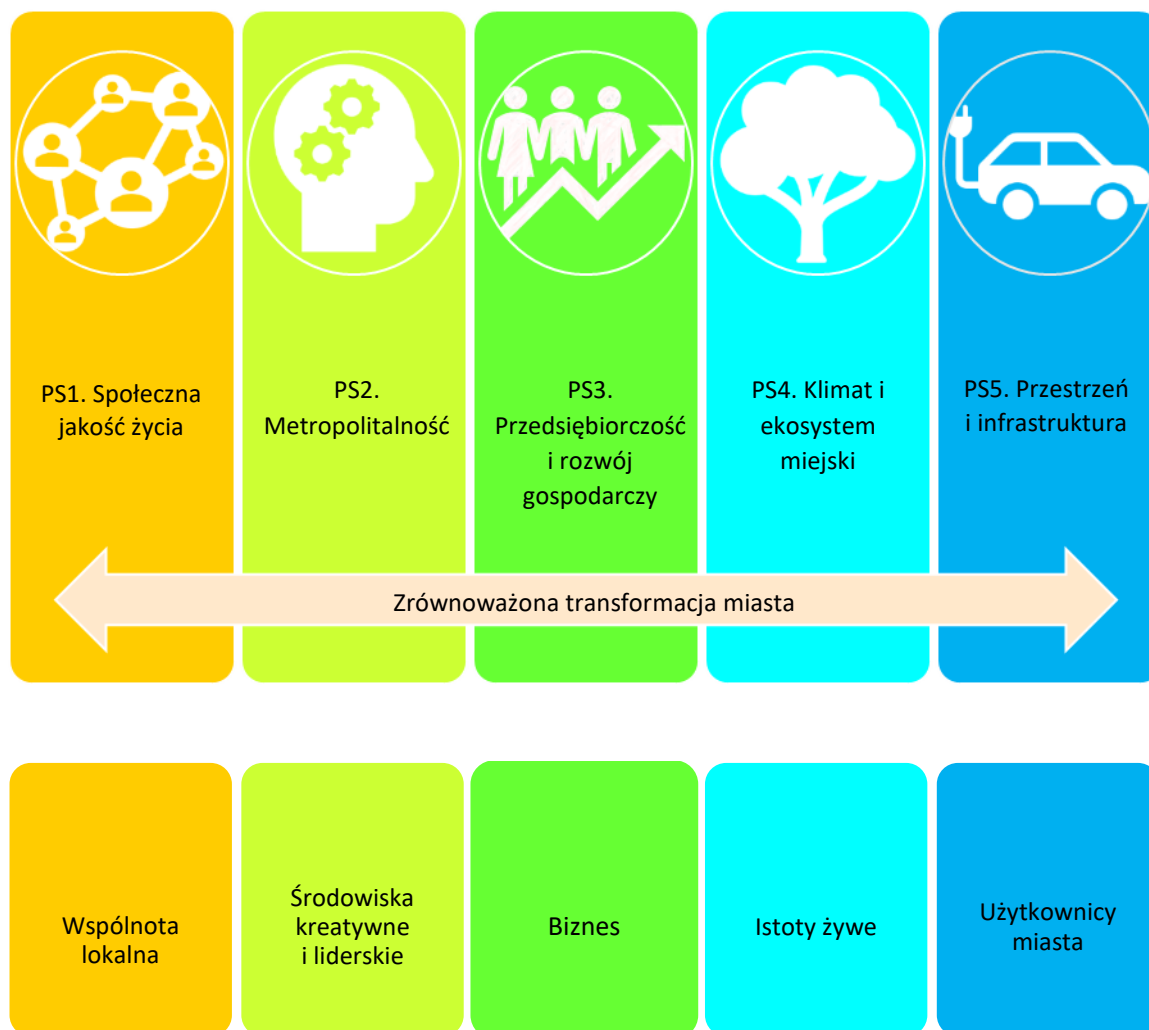
Rysunek 1. Składowe generalnej wizji rozwoju Katowic

5. Pola i priorytety strategiczne

Pola strategiczne stanowią zarysowane dziedziny, na których powinna skupiać się interwencja zapisana w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030. Mając na uwadze wizję rozwoju, leżące u jej podstaw wartości oraz towarzyszące im koncepcje rozwoju wskazano pięć pól strategicznych wraz z kluczowymi grupami interesariuszy, do których są adresowane.

Rysunek 2. Pola strategiczne w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 oraz ich adresaci

Źródło: opracowanie własne.

Pola strategiczne obejmują następujące elementy rozwoju miejskiego:

- **Społeczna jakość życia** koncentrująca się na zagadnieniach związanych z: jakością kapitału ludzkiego i edukacją, usługami społecznymi, współzarządzaniem i partycypacją oraz sprawiedliwą transformacją. Pole to jest adresowane do wspólnoty lokalnej, mieszkańców oraz organizacji pozarządowych;
- **Metropolitalność**, w której następuje koncentracja wysiłków na udziale miasta we współdecydowaniu o rozwoju miast w krajowych i globalnych sieciach współpracy. Pole strategiczne jest adresowane do środowisk lidarskich i kreatywnych;

- **Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy** skupiające uwagę na wzmacnianiu ekosystemu przedsiębiorczości i innowacji, tworzeniu relacji z dużymi firmami i biznesem międzynarodowym, stymulowaniu powstawania nowych łańcuchów wartości zielonej gospodarki, gospodarki cyfrowej i kreatywnej, transformacja gospodarcza. Działania realizowane w tym polu strategicznym adresowane są do biznesu;
- **Klimat i ekosystem miejski** to pole strategiczne ukierunkowane na ochronę klimatu, zapewnienie zdrowego ekosystemu miejskiego, podnoszenie świadomości klimatycznej i ekologicznej oraz dążenie do zrównoważonej produkcji i konsumpcji. Pole strategiczne adresowane do istot żywych;
- **Przestrzeń i infrastruktura** akcentujące znaczenie koncepcji miasta zwartej i tworzenia centrów lokalnych, podkreślające istotność zrównoważonej mobilności, zielonej i rezyliantnej infrastruktury oraz wysokiej jakości przestrzeni miejskiej. Pole strategiczne adresowane do użytkowników miasta.

Wyważenie różnorodnych akcentów interwencji planowanej w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030, zarówno w każdym z pól strategicznych, jak i pomiędzy nimi, zostało podporządkowane ogólnej zasadzie „zrównoważonej transformacji miasta”.

5.1. WYMIAR SPOŁECZNY - Pole strategiczne PS1. Społeczna jakość życia

Wizja dla pola strategicznego PS1. Społeczna jakość życia

W kształtowaniu wizji społecznego rozwoju miasta w horyzoncie 2030+ zostaną uwzględnione trzy dominujące procesy, których istotą jest:

- przebudowa kwalifikacji zawodowych wynikająca z rozwoju nowych sektorów gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej w miastach
- włączenie mieszkańców i wzrost znaczenia kapitału społecznego w procesach współzarządzania miastem
- wzrost świadomości potrzeb różnych grup użytkowników miast w kontekście cyklu życia i koncepcji 8-80: dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy, osoby ze specjalnymi potrzebami

W wyniku realizacji strategii Katowice powinny stać się miastem:

- zapewniającym wysokie kwalifikacje zawodowe będące odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłaszane przez sektory gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej, w tym w cyklu uczenia się przez całe życie (ang. *life long learning*)
- tworzącym różnorodną, dostępną ofertę mieszkaniową oraz zapewniającym wysoki standard usług społecznych
- aktywizującym mieszkańców do partycypacji i współzarządzania miastem
- uruchamiającym mechanizmy na rzecz społecznej adaptacji do zmian transformacyjnych pracowników i społecznościom związanym z przemysłami tradycyjnymi

Za kluczowe dla wzrostu jakości życia należy uznać:

- stworzenie wysokiej jakości, różnorodnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej antycypującej zmiany na rynku pracy, umożliwiającej budowanie lub zmianę ścieżek kariery zawodowej w mieście
- zapewnienie dostępnego cenowo budownictwa dla zainteresowanych obecnych i przyszłych mieszkańców miasta

Osiągnięcie stanu pożądanego w sferze jakości życia wymagać będzie pokonania ograniczeń:

- spadku liczby mieszkańców na skutek starzenia się mieszkańców i procesów suburbanizacyjnych
- niebezpieczeństwa poniesienia wysokich kosztów przez społeczności dotknięte nagłą transformacją energetyczną i gospodarczą

Rysunek 3. Składowe wizji dla pola strategicznego PS1. Społeczna jakość życia

Źródło: opracowanie własne.

5.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY - Pole strategiczne PS2. Metropolitalność

Wizja dla pola strategicznego PS2. Metropolitalność

W kształtowaniu wizji rozwoju miasta dla pola strategicznego metropolitalność w horyzoncie 2030+ zostaną uwzględnione następujące dominujące procesy:

- występowanie sił modernizacyjnych związanych z rozwojem technologicznym i społeczno-kulturowym prowadzących do rozwoju nowoczesnych miast na świecie
- aktywne włączenie środowisk kreatywnych i liderekich w tworzenie narracji na rzecz produktów metropolitalnych Katowic i wzmacnianie ich rangi oraz skali w otoczeniu metropolitalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym
- utrzymywanie i dalsze rozwijanie sieci społeczno-gospodarczych, badawczych, technologicznych Katowic prowadzące do gospodarki przepływów w skali globalnej

W wyniku realizacji *Strategii* Katowice powinny stać się miastem:

- tworzącym treści i wartości intelektualne, w wymiarze społeczno-kulturalnym, naukowo-technologicznym, środowiskowo-przestrzennym determinujące rozpoznawalność miasta, a także jego rangę w otoczeniu krajowym i międzynarodowym oraz skalę w otoczeniu metropolitalnym
- kreującym i przyciągającym wydarzenia społeczne, naukowe, biznesowe, kulturalne, rozrywkowe i sportowe
- budującym metropolitalność i globalne powiązania z poszanowaniem zrównoważonego wykorzystania potencjałów lokalności, w tym dążącym do równoważenia globalności z lokalnością
- dzielącym się doświadczeniami udanej transformacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej od przemysłów tradycyjnych do aktywnego społeczeństwa i nowoczesnej nauki oraz gospodarki

Za kluczowe dla metropolitalności należy uznać:

- otwartość na nową wiedzę, trendy i tendencje płynące z otoczenia w powiązaniu z ich umiejętnym wykorzystaniem na rzecz budowania zdolności adaptacyjnych miasta, w tym integracji w większy ośrodek miejski
- umiejętność współpracy z różnorodnymi interesariuszami, zarówno w ujęciu terytorialnym, jak i sektorowym, a także w różnych skalach, tj. od lokalnej i metropolitalnej po krajową i międzynarodową
- zdolności liderekiego współdziałania oraz pragmatyczne umiejętności realizacji metropolitalnych przedsięwzięć w obszarach nauki, kultury i biznesu

Osiągnięcie stanu pożądanego w polu strategicznym metropolitalność wymagać będzie:

- ukształtowania modelu kooperacji i to zarówno między miastami GZM, a także obecnymi konkurentami, tj. Krakowem, Wrocławiem, Ostrawą na rzecz tworzenia policentrycznego regionu miejskiego skutecznie konkurującego w wymiarze globalnym
- skutecznego przeprowadzenia procesu transformacji społeczno-gospodarczej w kierunku zielonej i cyfrowej gospodarki, który będzie także determinował utrzymanie potencjału ludnościowego zarówno Katowic, GZM, jak i całego województwa śląskiego.

Rysunek 4. Składowe wizji dla pola strategicznego PS2. Metropolitalność

Źródło: opracowanie własne.

5.3. WYMIAR GOSPODARCZY - Pole strategiczne PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Wizja dla pola strategicznego PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

W kształtowaniu wizji rozwoju gospodarczego miasta w horyzoncie 2030+ zostaną uwzględnione następujące procesy:

- transformacja energetyczna w kierunku gospodarki nisko i zeroemisyjnej, wsparta stosownymi działaniami i środkami europejskimi w kierunku rozwoju branż zielonej gospodarki i sprawiedliwej transformacji
- transformacja cyfrowa gospodarki wymagająca przygotowania sektora edukacji, w tym szkolnictwa wyższego do potrzeb nowych rynków pracy oraz wymuszająca na obecnie funkcjonujących przedsiębiorstwach konieczność adaptacji do nowych warunków, w tym zacieśniania relacji z sektorem B+R
- wzrastająca mobilność pracowników i przedsiębiorców, którzy poszukiwać będą pracy umożliwiającej doskonalenie i pozyskiwanie nowej wiedzy i umiejętności oraz optymalne środowisko rozwoju biznesu

W wyniku realizacji *Strategii* Katowice powinny stać się miastem:

- wzmocnienia oraz dalszego rozwijania lokalnego ekosystemu przedsiębiorczości i innowacji adresowanego do osób przedsiębiorczych, sektora MMŚP, zapewniającym odpowiednie wsparcie, szczególnie w nawiązywaniu relacji biznesowych, w tym z sektorem edukacji, szkolnictwa wyższego, IOB, dużymi firmami i inwestorami międzynarodowymi
- tworzenia dobrych relacji z dużymi firmami i biznesem międzynarodowym, które stabilizują rynek pracy, nadają globalny wymiar gospodarczy Katowicom, w tym zapewniają udział miasta w gospodarce przepływów
- podejmowania działań pilotażowych na rzecz tworzenia wspólnie z uczelniami wyższymi, sektorem B+R i przedsiębiorcami nowych łańcuchów wartości na styku zielonej gospodarki, gospodarki cyfrowej i przemysłów kreatywnych
- aktywnego udziału w transformacji gospodarczej tradycyjnych branż nadal funkcjonujących w mieście zgodnie z założeniami sprawiedliwej transformacji w wymiarze łagodzenia negatywnych skutków tych procesów oraz tworzenia szans rozwojowych dla związanych z nimi pracowników i ich rodzin

Za kluczowe dla pola strategicznego przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy należy uznać:

- zdolności adaptacyjne lokalnego biznesu, dużych firm funkcjonujących w mieście, w tym także wywodzących się z przemysłów tradycyjnych, pracowników, uczniów i studentów w zakresie szybkiego pozyskania i wdrożenia wiedzy i generowania innowacyjnych rozwiązań w branżach gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej

Osiągnięcie stanu pożądanego w sferze przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego wymagać będzie:

- znaczących, trudnych organizacyjnie, finansowo, ekonomicznie i środowiskowo działań na rzecz całkowitego przywrócenia do gospodarki miasta trendów poprzemysłowych
- znaczących i długofalowych inwestycji w rozwój nowych łańcuchów wartości związanych z nisko i zeroemisyjną gospodarką, gospodarką cyfrową, zieloną i kreatywną
- mierzenia się z konkurencją krajową i międzynarodową w zakresie zarówno tworzenia nowych technologii, jak i dostępu do nich

Rysunek 5. Składowe wizji dla pola strategicznego PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Źródło: opracowanie własne.

5.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - Pole strategiczne PS4. Klimat i ekosystem miejski

Wizja dla pola strategicznego PS4. Klimat i ekosystem miejski

W kształtowaniu wizji rozwoju miasta w wymiarze środowiskowym w horyzoncie 2030+ zostaną uwzględnione dominujące procesy:

- wzrastająca świadomość zachodzących zmian klimatu na świecie, w tym występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich nieprzewidywalność, których skutki są w szczególności odczuwane przez mieszkańców miast
- realizacja kierunkowych dokumentów takich jak Agenda 2030, Europejski Zielony Ład wskazujących na konieczność rozwoju zielonego miasta

W wyniku realizacji *Strategii* Katowice powinny stać się miastem:

- aktywnie podejmującym działania z zakresu mitygacji i adaptacji do zmian klimatu i zmierzającym w stronę neutralności klimatycznej
- rozwijającym usługi ekosystemowe oraz bezpieczne i zdrowe środowisko dla istot żywych
- dającym o dobre wzorce ochrony klimatu i środowiska oraz podnoszącym świadomość klimatyczną i ekologiczną mieszkańców
- minimalizującym wpływ antropopresji, w tym procesów urbanizacji na klimat i środowisko

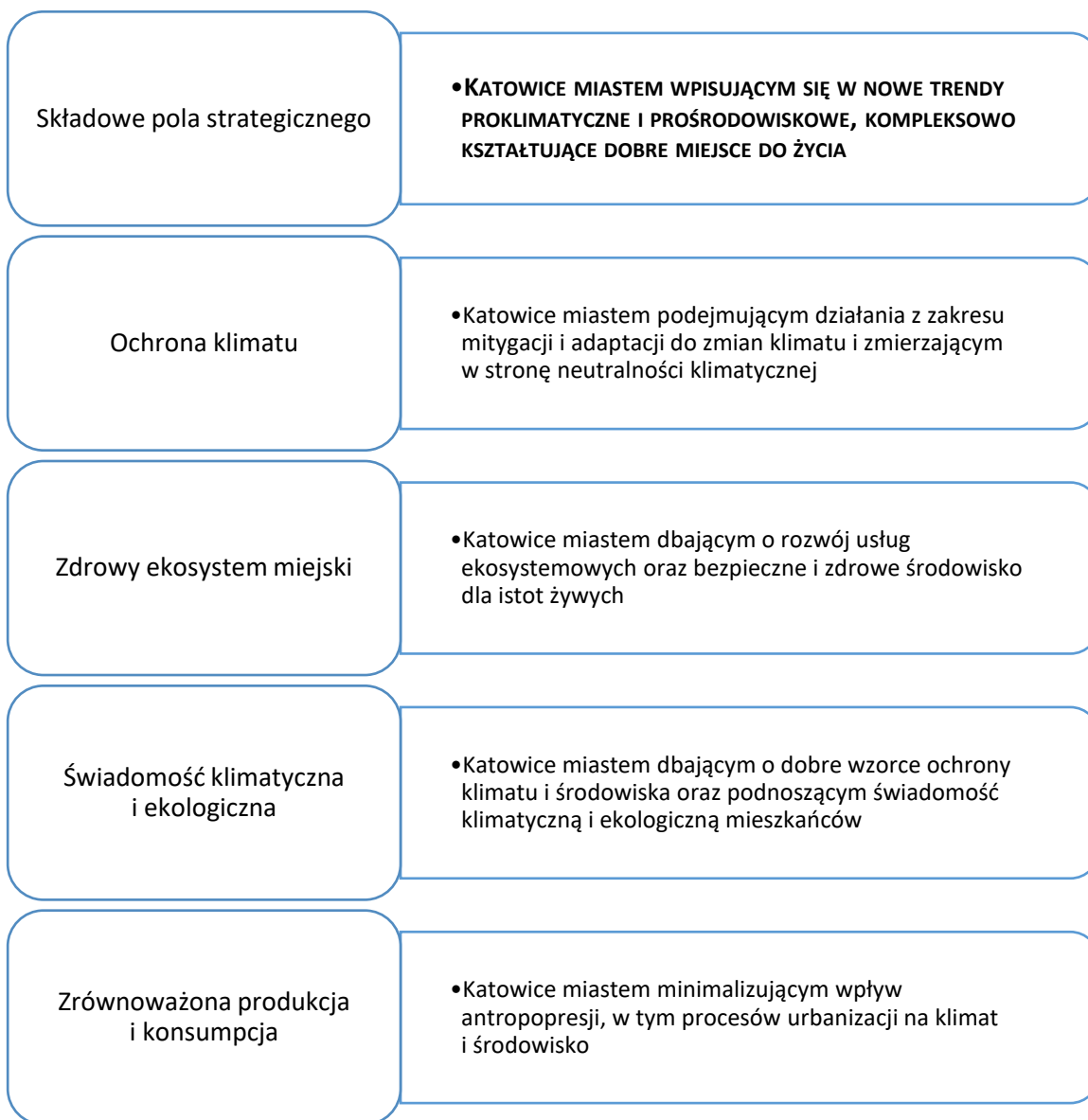
Za kluczowe dla sfery klimatu i ekosystemu miejskiego należy uznać:

- stopniowe przesuwanie akcentu z działań ekspansywnych na działania zielonej transformacji
- przygotowanie projektów pro-środowiskowych i pro-klimatycznych

Osiągnięcie stanu pożądanego w sferze klimatu i ekosystemu miejskiego wymagać będzie pokonania:

- problemów wdrożeniowych w zakresie adaptacji rozwiązań na rzecz ochrony klimatu i środowiska pomiędzy poziomem krajowym a lokalnym
- ograniczeń ekonomicznych związanych z wdrażaniem rozwiązań klimatycznych i środowiskowych

Rysunek 6. Składowe wizji dla pola strategicznego PS4. Klimat i ekosystem miejski

Źródło: opracowanie własne.

5.5. WYMIAR PRZESTRZENNY - Pole strategiczne PS5. Przestrzeń i infrastruktura

Wizja dla pola strategicznego PS5. Przestrzeń i infrastruktura

W kształtowaniu wizji rozwoju miasta w wymiarze przestrzenno-infrastrukturalnym w horyzoncie 2030+ zostaną uwzględnione dominujące procesy:

- wzrost znaczenia koncepcji miasta zwarteo sprzyjającego oszczędnemu gospodarowaniu zasobami miasta, odzwierciedlony w oczekiwaniach społecznych i dokumentach strategicznych na poziomie globalnym, europejskim i krajowym
- presja zmian klimatycznych wywołująca konieczność adaptacji przestrzeni miast przez ich zazielenianie z wykorzystaniem rozwiązań błękitnej i zielonej infrastruktury
- w kontekście efektów zmienności otoczenia geopolitycznego, społecznego i zmian klimatu coraz większego znaczenia nabiera kwestia odporności infrastrukturalnej miast, gwarantująca im stabilność funkcjonowania

W wyniku realizacji *Strategii* Katowice powinny stać się miastem:

- zaspokajającym większość codziennych potrzeb życiowych w obrębie zwartych, wielofunkcyjnych, zróżnicowanych przestrzeni miejskich dostępnych lokalnie
- posiadającym kompleksowe rozwiązania urbanistyczne i infrastrukturalne na rzecz zrównoważonej mobilności
- dzielącym się doświadczeniami i wyznaczającym kierunki wykorzystania dziedzictwa przemysłowego na rzecz tworzenia wysokiej jakości estetycznej przestrzeni

Za kluczowe dla wymiaru przestrzennego należy uznać:

- nadanie wysokiego priorytetu dla transformacji przestrzeni Katowic w kierunku miasta zrównoważonego, zielonego
- zidentyfikowanie kluczowych potencjałów przestrzennych, w tym dziedzictwa materialnego Katowic, nadanie im odpowiedniej rangi i wartości

Osiągnięcie stanu pożądanego w sferze przestrzeni i infrastruktury wymagać będzie pokonania:

- ograniczeń dla wielofunkcyjności zespołów dzielnic cechujących się obecnie monostrukturą
- trudności w odzyskaniu terenów służących w przeszłości celom przemysłu tradycyjnego i nadanie im nowych funkcji
- ograniczeń narzuconych przez tradycyjną infrastrukturę oraz wysokoemisyjne źródła energii
- dotychczasowych sposobów postrzegania przestrzeni przez użytkowników miasta i przewartościowania priorytetów odnośnie waloryzacji i użyteczności wykorzystania przestrzeni jako cennego, trudno-odnawialnego zasobu miasta

Rysunek 7. Składowe wizji dla pola strategicznego PSS. Przestrzeń i infrastruktura

Źródło: opracowanie własne.

5.6. Priorytety strategiczne

Tabela 2. Pola, zasady i priorytety strategiczne

POLE STRATEGICZNE	PRIORYTETY STRATEGICZNE
<p style="text-align: center;">SPOŁECZNA JAKOŚĆ ŻYCIA</p>	<p>Kierując się strategiczną zasadą „Zapewnienia wysokiego standardu usług społecznych dla mieszkańców” za priorytet uznaje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost społecznej atrakcyjności warunków zamieszkania <p>Pozwoli to Katowicom na powstrzymanie procesów depopulacyjnych i przyciągnięcie nowych mieszkańców</p>
<p style="text-align: center;">METROPOLITALNOŚĆ</p>	<p>Kierując się strategiczną zasadą „Liderskiego współdziałania na rzecz metropolizacji” za priorytet uznaje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywny udział w globalnych sieciach przepływów wiedzy, kultury i informacji <p>Pozwoli to na liderską współpracę Katowic z miastami GZM oraz uzyskanie statusu silnego partnera w policentrycznym regionie Europy Środkowej budowanego w przez Kraków – Katowice – Wrocław i Ostrawę</p>
<p style="text-align: center;">PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROZWÓJ GOSPODARCZY</p>	<p>Kierując się strategiczną zasadą „Współpracy na rzecz tworzenia środowiska innowacyjnego” za priorytet uznaje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stymulowanie powstawania nowych łańcuchów wartości gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej <p>Pozwoli to Katowicom stać się miastem zaawansowanych technologicznie branż obecnych w globalnej gospodarce przepływów</p>
<p style="text-align: center;">KLIMAT I EKOSYSTEM MIEJSKI</p>	<p>Kierując się strategiczną zasadą „Zapewnienia zdrowego środowiska życia” za priorytet uznaje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie zdrowego ekosystemu miejskiego <p>Pozwoli to Katowicom stać się miastem zaawansowanym na drodze do neutralności klimatycznej.</p>
<p style="text-align: center;">PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA</p>	<p>Kierując się strategiczną zasadą „Ciągłości, spójności, atrakcyjności i użyteczność przestrzeni miejskiej” za priorytet uznaje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adaptację przestrzeni miejskiej i infrastruktury w kierunku zrównoważonego rozwoju <p>Pozwoli to Katowicom na stanie się miastem zwartym w wymiarze dzielnicowym, zielonym zachęcającym do zrównoważonych zachowań jego użytkowników.</p>

Źródło: opracowanie własne.

6. Cele strategiczne i kierunki działań

Pola strategiczne i towarzyszące im priorytety zostały doprecyzowane za pomocą celów strategicznych określających pożądane stany jakie powinny zostać osiągnięte dzięki realizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 wraz z kierunkami działań wskazującymi sposoby osiągnięcia celów strategicznych.

6.1. WYMIAR SPOŁECZNY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia

Tabela 3. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia

Ozn.	Cele strategiczne	Ozn.	Kierunki działań
CSJ1	Zróżnicowana, dostępna i dopasowana do przemian rynkowych edukacja dla dzieci, młodzieży i dorosłych	SJ1_K1	Doskonalenie oferty edukacyjnej na poziomie podstawowym, ponadpodstawowym, w tym kształceniu ustawicznym gwarantujące wysokie kompetencje cyfrowe, twórcze, kulturowe, przedsiębiorcze, obywatelskie oraz związane z zieloną gospodarką
		SJ1_K2	Realizowanie działań edukacyjnych i inwestycyjnych wyrównujących szanse uczniów a także poprawiających dostępność żłobków i przedszkoli, w szczególności z dzielnic i obszarów kryzysowych
		SJ1_K3	Przygotowanie oferty i zachęcanie seniorów do podnoszenia kompetencji, w tym we współpracy z NGO oraz sektorem edukacji
CSJ2	Wyróżniająca jakość usług społecznych	SJ2_K1	Tworzenie i wspieranie działań umożliwiających powstawanie atrakcyjnych, energooszczędnych i dostępnych mieszkań na rzecz przyciągania mieszkańców
		SJ2_K2	Poprawa standardu, w tym energetycznego istniejącej zabudowy mieszkaniowej, a także jej dostosowanie do potrzeb seniorów
		SJ2_K3	Promowanie zdrowego stylu życia, w tym aktywności sportowej
		SJ2_K4	Poprawa dostępności, różnorodności i efektywności zarządzania usługami sportowo-rekreacyjnymi oraz kulturalnymi dla różnych grup odbiorców
		SJ2_K5	Tworzenie rozwiązań w obszarze polityki społecznej, w tym dla osób wymagających szczególnego wsparcia oraz integracji mieszkańców i obcokrajowców
		SJ2_K6	Prowadzenie działań na rzecz wzrostu poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców, w tym rozbudowa

		SJ2_K7	<p>infrastruktury teletechnicznej, wizyjnej i cyfrowej w przestrzeni publicznej</p> <p>Zapewnienie dostępności infrastruktury i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami – dostępność jako standard</p>
CSJ3	Wysoki poziom opartej na partnerstwie partycypacji społecznej w procesach rozwoju miasta	<p>SJ3_K1</p> <p>SJ3_K2</p>	<p>Rozwijanie umiejętności i postaw wspierających współtworzenie usług miejskich w mieście i dzielnicach, w tym we współpracy z NGO i przedsiębiorstwami społecznymi</p> <p>Budowanie kapitału społecznego opartego na etosie współdziałania, w tym poprawa komunikacji z mieszkańcami oraz lepsza promocja lokalnych wydarzeń</p>
CJS4	Nowe szanse dla pracowników z tradycyjnych przemysłów i ich rodzin	<p>CJ4_K1</p> <p>CJ4_K2</p>	<p>Minimalizacja negatywnych skutków społecznych transformacji energetycznej sektora tradycyjnego</p> <p>Wspieranie przebranżawiających się pracowników przemysłów tradycyjnych i ich rodzin, w tym w szczególności z obszarów rewitalizowanych w powiązaniu ze wsparciem szkolnictwa branżowego i kształcenia ustawicznego</p>

Źródło: opracowanie własne.

6.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność

Tabela 4. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność

Ozn.	Cele strategiczne	Oznaczenie	Kierunki działań
CM1	Współdecydowanie o kierunkach rozwoju miast w krajowych i międzynarodowych sieciach współpracy w wymiarze naukowym, kulturalnym i społeczno-gospodarczym	M1_K1	Kreowanie nowoczesnych i atrakcyjnych treści i wartości intelektualnych-dla wzmocnienia metropolitalnej rangi miasta i realizacji strategii integracji w większy ośrodek miejski
		M1_K2	Rozwijanie współpracy z miastami w ramach krajowych i międzynarodowych sieciach współpracy miast
		M1_K3	Wspieranie kultury, nauki i szkolnictwa wyższego jako źródeł metropolitalności Katowic
CM2	Ugruntowana pozycja w realizacji wielkich wizytówkowych wydarzeń o randze krajowej i międzynarodowej	M2_K1	Przyciąganie do miasta nowych oraz realizacja cyklicznych wielkich wydarzeń o charakterze kulturalnym, naukowym, sportowym, społeczno-gospodarczym
		M2_K2	Współpraca z przemysłem wydarzeń i koordynacja inicjatyw towarzyszących
CM3	Zrównoważona metropolitalność i lokalność	M3_K1	Umiejętne łączenie aktywności metropolitalnej z markowymi wizytówkami dzielnic
		M3_K2	Włączenie mieszkańców, organizacji społecznych i instytucji w kreowanie, organizację i współorganizację wydarzeń o znaczeniu metropolitalnym
CM4	Międzynarodowa i krajowa rozpoznawalność Katowic w wymiarze transformacji: od przemysłów tradycyjnych do gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej	M4_K1	Kreowanie aktywności i wydarzeń na rzecz popularyzacji sukcesu transformacji Katowic w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym
		M4_K2	Tworzenie, gromadzenie i upowszechnia wiedzy na temat transformacji, historii i tożsamości miasta

Źródło: opracowane własne.

6.3. WYMIAR GOSPODARCZY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Tabela 5. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Ozn.	Cele strategiczne	Ozn.	Kierunki działań
CPRG1	Dynamiczny ekosystem przedsiębiorczości i innowacji będący źródłem przewagi konkurencyjnej lokalnego sektora MMŚP	PRG1_K1 PRG1_K2 PRG1_K3	<p>Wzmacnianie zdolności adaptacyjnych, innowacyjnych i konkurencyjnych lokalnego sektora MMŚP, w tym firm rodzinnych, w szczególności w kontekście cyfryzacji</p> <p>Stymulowanie postaw przedsiębiorczych wśród osób młodych wraz z wspieraniem start-upów we współpracy z katowickimi szkołami podstawowymi, średnimi, branżowymi, uczelniami oraz firmami i instytucjami otoczenia biznesu</p> <p>Programowanie długofalowego rozwoju katowickiego ekosystemu przedsiębiorczości i innowacji wraz ze skuteczną komunikacją z przedsiębiorcami</p>
CPRG2	Duże firmy i biznes międzynarodowe jako promotor miasta w globalnej gospodarce przepływów	PRG2_K1 PRG2_K2	<p>Współpraca z dużymi firmami i biznesem międzynarodowym dla kształtowania ścieżki rozwoju społeczno-gospodarczego i stabilizowania rynku pracy</p> <p>Wsparcie działań dużych firm i biznesu międzynarodowego promujących Katowice i region oraz pomagających lokalnemu sektorowi MMŚP w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych</p>
CPRG3	Nowe łańcuchy wartości gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej	PRG3_K1 PRG3_K2	<p>Stymulowanie popytu na innowacyjne rozwiązania gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej, w tym sprzyjające tworzeniu zielonych miejsc pracy</p> <p>Tworzenie warunków przyciągających przedsiębiorstwa działające w branżach wskazanych jako inteligentne specjalizacje regionu</p>
CPRG4	Zrównoważona transformacja gospodarcza sektorów tradycyjnych	PRG4_K1 PRG4_K2	<p>Tworzenie warunków na rzecz dywersyfikacji dotychczasowej działalności prowadzonej w tradycyjnych przemysłach</p> <p>Tworzenie warunków dla zrównoważonej rewitalizacji terenów poprzemysłowych (w tym powydobywczych i pokolejowych) oraz lokalizacji przemysłów 4.0.</p>

Źródło: opracowanie własne.

6.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski

Tabela 6. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski

Ozn.	Cele strategiczne	Ozn.	Kierunki działań
CEKO1	Aktywna mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	EKO1_K1	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na rzecz mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym dbałość o korytarze ekologiczne
		EKO1_K2	Ograniczanie miejskiej wyspy ciepła
		EKO1_K3	Poprawa retencjonowania i lokalnego zagospodarowania wody opadowej
CEKO2	Różnorodne usługi ekosystemowe	EKO2_K1	Rozwój różnorodności biologicznej w mieście
		EKO2_K2	Ograniczenie zanieczyszczeń atmosferycznych, w tym niskiej emisji wraz z poprawą efektywności energetycznej
CEKO3	Wysoka świadomość klimatyczna i ekologiczna	EKO3_K1	Realizowanie wzorcowych projektów pro-klimatycznych i pro-środowiskowych akcentujących inicjowanie i wdrażanie innowacji środowiskowych
		EKO3_K2	Podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości i budowanie wrażliwości na temat współczesnych wyzwań środowiskowych i klimatycznych
CEKO4	Ograniczona antropopresja	EKO4_K1	Poprawa skuteczności Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), gospodarki odpadami wraz z wdrażaniem rozwiązań i termicznego przekształcania odpadów
		EKO4_K2	Kontynuacja rozwiązań z zakresu OZE
		EKO4_K3	Zrównoważona gospodarka żywnością

Źródło: opracowanie własne

6.5. WYMIAR PRZESTRZENNY – cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Tabela 7. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Ozn.	Cele strategiczne	Ozn.	Kierunki działań
CPI1	Wielofunkcyjne struktury zabudowy zintegrowanej z przestrzenią publiczną i z uwarunkowaniami lokalnymi w dzielnicach	PI1_K1 PI1_K2	Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych w dzielnicach Urozmaicenie oferty usług wyróżnikowych – centrowców odpowiadających aspiracjom mieszkańców, tworzącym markę dzielnic
CPI2	Konkurencyjne względem indywidualnego transportu samochodowego i przyjazne dla środowiska formy przemieszczania się w przestrzeni miejskiej	PI2_K1 PI2_K2 PI2_K3	Poprawa zintegrowania, dostępności i komfortu podróżowania transportem zbiorowym Poprawa bezpieczeństwa i komfortu ruchu na rzecz aktywnej mobilności miejskiej, w tym rowerowej Rozwój infrastruktury dla potrzeb nisko i zeroemisyjnych środków transportu
CPI3	Zaawansowana technologicznie oraz odporna infrastruktura transportowa i logistyki miejskiej	PI3_K1 PI3_K2 PI3_K3	Kształtowanie wielofunkcyjnych węzłów transportu drogowego, kolejowego, tramwajowego i lotniczego Rozbudowa miejskiej infrastruktury transportowej Zapewnienie stabilności i odporności na potencjalne ryzyka infrastruktury krytycznej w powiązaniu z rozwiązaniami logistyki miejskiej, w szczególności dla infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, infrastruktury związanej z odpadami i energią
CPI4	Wysoka jakość przestrzeni miejskiej	PI4_K1 PI4_K2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej z wykorzystaniem dobrych wzorców transformacji przestrzeni, w szczególności z zaakcentowaniem dominant w strefie śródmiejskiej Kontynuowanie rewitalizacji terenów miejskich oraz przemysłowych z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne.

7. Uszczegółowienie kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

7.1. Przedsięwzięcia flagowe

Przedsięwzięcia flagowe (PF) oznaczają zadania, których efekty m.in. w postaci produktów oddziałują na kilka pól strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030, i które posiadają znaczący wymiar wizerunkowy dla Katowice w kontekście metropolitalnym.

Tabela 8. Przedsięwzięcia flagowe

Nazwa przedsięwzięcia	Ozn.	Pole strategiczne PS1: Społeczna jakość życia	Pole strategiczne PS2: Metropolitalność	Pole strategiczne PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	Pole strategiczne PS4: Klimat i ekosystem miejski	Pole strategiczne PS5: Przestrzeń i infrastruktura
Budowa „Katowickiej Doliny 5 stawów w Szopienicach”	PF_1	X	X			X
Europejskie Miasto Nauki 2024	PF_2	X	X	X	X	X
Europejska Stolica Kultury 2029	PF_3	X	X	X	X	X
Dzielnica nowych technologii – Katowicki HUB gamingowo-technologiczny (etapy I - VI)	PF_4		X	X		X
Lokalne Forum Sprawiedliwej Transformacji (wydarzenie) we współpracy z PGG, TAURON, firmami sektora okołógórniczego, NGO, instytucjami szkoleniowymi oraz Lokalne Centrum Sprawiedliwej Transformacji (aktywność związana z propagowaniem transformacji, podnoszeniem i zmianą kwalifikacji zawodowych) we współpracy z NGO, instytucjami szkoleniowymi, organizacjami przedsiębiorców	PF_5	X		X		
Zielona Strefa Nauki (we współpracy z UŚ, PŚ, UE Katowice oraz GZM)	PF_6		X		X	X

Nazwa przedsięwzięcia	Ozn.	Pole strategiczne PS1: Społeczna jakość życia	Pole strategiczne PS2: Metropolitalność	Pole strategiczne PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	Pole strategiczne PS4: Klimat i ekosystem miejski	Pole strategiczne PS5: Przestrzeń i infrastruktura
Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki (Bogucice)	PF_7		X			X
Katowickie Centrum Edukacji Muzycznej „Dom Kilara”	PF_8		X			X
Adaptacja budynku przy pl. Ogród Dworcowy 4 wraz z zagospodarowaniem terenu dedykowanego Kazimierzowi Kutzowi na cele kulturalne	PF_9		X			X

Źródło: opracowanie własne.

7.2. Przedsięwzięcia strategiczne

Przedsięwzięcia strategiczne (P) oznaczają zadania tworzące nowe produkty w Katowicach, których skala efektów jest znacząca niemniej wiąże się głównie z realizacją jednego z pól strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.

Tabela 9. Przedsięwzięcia strategiczne

Pole strategiczne PS1: Społeczna jakość życia	Ozn.	Pole strategiczne PS2: Metropolitalność	Ozn.	Pole strategiczne PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	Ozn.	Pole strategiczne PS4: Klimat i ekosystem miejski	Ozn.	Pole strategiczne PS5: Przestrzeń i infrastruktura	Ozn.
Budowa Stadionu Miejskiego	SJ_P1	Przebudowa siedziby „Katowice Miasto Ogrodów” – Instytucja Kultury im. Krystyny Bochenek	M_P1	Katowice Miastem Fachowców	PRG_P1	Poprawa jakości życia mieszkańców w terenach zurbanizowanych poprzez budowę i modernizację parków miejskich w Katowicach	EKO_P1	Tramwaj na Południe – rozbudowa układu drogowego wraz z budową linii tramwajowej od Pętli Brynów do planowanej Pętli Kostuchna	PI_P1
Katowickie Forum Mieszkańca i Organizacji Pozarządowych (wydarzenie)	SJ_P2	Rada Rozwoju Metropolitalnego Katowic	M_P2	Rada Pracodawców (śniadania, lunchy z przedstawicielami katowickiego biznesu)	PRG_P2	Katowice – Czyste Powietrze	EKO_P2	Kontynuacja Katowickiego Systemu Zintegrowanych Węzłów Przesiadkowych – św. Jana, Kostuchna, Podlesie	PI_P2
Program „Lokal na Kulturę”	SJ_P3	Katowicki Think Tank (zespół ekspercki przygotowujący wkład merytoryczny wspierający działania rozwojowe i metropolitalne)	M_P3	Forum Katowickich Małych i Średnich Przedsiębiorstw (wydarzenie we współpracy z organizacjami zrzeszającymi biznes)	PRG_P3	Katowicki Klaster Energii	EKO_P3	Katowicka Infrastruktura Rowerowa – budowa nowych kluczowych odcinków infrastruktury rowerowej	PI_P3

Pole strategiczne PS1: Społeczna jakość życia	Ozn.	Pole strategiczne PS2: Metropolitalność	Ozn.	Pole strategiczne PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	Ozn.	Pole strategiczne PS4: Klimat i ekosystem miejski	Ozn.	Pole strategiczne PS5: Przestrzeń i infrastruktura	Ozn.
Katowicki Senior – programy pomocowe i aktywizujące skierowane do seniorów	SJ_P4	-	-	Program współpracy Miejskiego Inkubatora Przedsiębiorczości RAWA.INK ze szkołami podstawowymi, średnimi i wyższymi przy współdziale organizacji zrzeszających przedsiębiorców	PRG_P4	Rozbudowa katowickiego systemu monitorowania i poprawy jakości powietrza i wód	EKO_P4	Budowa inteligentnego systemu zarządzania ruchem i miejscami parkingowymi - wykorzystanie narzędzi <i>smart city</i> (ITS) dla usprawnienia organizacji transportu i logistyki miejskiej (Katowicki Inteligentny System Zarządzania Transportem, strefy płatnego parkowania w systemie E-kontroli)	PI_P4
Śląski Festiwal Przyszłości Młodych	SJ_P5	-	-	-	-	Budowa farm fotowoltaicznych	EKO_P5	Budowa zintegrowanego węzła transportowego o znaczeniu regionalnym i krajowym (Katowicki Węzeł Komunikacyjny)	PI_P5
Katowicka Liga e- Sportowa Szkół Średnich	SJ_P6	-	-	-	-	Montaż instalacji fotowoltaicznej i wymiana kogeneratora na terenie Oczyszczalni Ścieków GIGA Blok w Katowicach	EKO_P6	Budowa nowych kluczowych odcinków infrastruktury drogowej	PI_P6
Katowicki Inteligentny System Monitoringu i Analizy	SJ_P7	-	-	-	-	Unowocześnianie gospodarki odpadowo – ściekowej	EKO_P7	System monitoringu nośników energii i wody wraz z możliwością sterowania w obiektach użyteczności publicznej miasta Katowice – SMiS	PI_P7

Źródło: opracowanie własne.

7.3. WYMIAR SPOŁECZNY - typy działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia

Poza projektami flagowymi i strategicznymi, Strategia Rozwoju Miasta Katowice 2030 dla poszczególnych kierunków działań wyznacza typy działań rozumiane jako rodzaje preferowanych zadań jakie będą służyły realizacji poszczególnych celów strategicznych *Strategii*. Tak określone zadania pozwalają na elastyczną – z punktu widzenia zmiennej przyszłości - identyfikację i dobór konkretnych projektów realizujących *Strategię*, które na obecnym etapie jej formułowania pozostają w sferze koncepcji lub zostaną wskazane w dokumentach szczegółowych, tj. strategiach i programach dziedzinowych. Przyszłe projekty wpisujące się we wskazane typy działań mogą także stanowić odpowiedź Katowic na wyzwania wynikające z przyszłych tendencji otoczenia oraz uwarunkowań wewnętrznych.

Tabela 10. Typy działań dla Pola strategicznego PS1: Społeczna jakość życia

Kierunek działań	Typy działań
Jakość kapitału ludzkiego – edukacja	
(SJ1_K1) Doskonalenie oferty edukacyjnej na poziomie podstawowym, ponadpodstawowym, w tym kształceniu ustawicznym gwarantujące wysokie kompetencje cyfrowe, twórcze, kulturowe, przedsiębiorcze, obywatelskie oraz związane z zieloną gospodarką	<ul style="list-style-type: none"> – projekty edukacyjne ukierunkowane na współpracę sektora edukacji podstawowej, ponadpodstawowej, w tym branżowej i ustawicznej z biznesem, B+R, szkołami wyższymi, NGO uwzględniające zróżnicowane potrzeby uczniów oraz wyzwania współczesnego świata – zajęcia pozalekcyjne, projekty edukacyjne, warsztaty w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych – diagnoza rozwoju rynków pracy i potrzeb edukacyjnych przygotowana we współpracy z sektorem przedsiębiorstw, uczelniami wyższymi, instytucjami B+R – system pracy z uzdolnioną młodzieżą – program edukacji regionalnej dla dzieci i młodzieży
(SJ1_K2) Realizowanie działań edukacyjnych i inwestycyjnych wyrównujących szanse uczniów a także poprawiających dostępność żłobków i przedszkoli, w szczególności z dzielnic i obszarów kryzysowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekty edukacyjne i inwestycyjne, w tym remonty, modernizacje, przebudowy i doposażenie mające na celu zapewnienie równych szans rozwoju dzieci i młodzieży w dzielnicach – projekty inwestycyjne, w tym remonty, modernizacje, doposażenie wraz z rozbudową sieci żłobków i przedszkoli w mieście, szczególnie w nowych zespołach mieszkaniowych
(SJ1_K3) Przygotowanie oferty i zachęcanie seniorów do podnoszenia kompetencji, w tym we współpracy z NGO oraz sektorem edukacji	<ul style="list-style-type: none"> – projekty edukacyjne, integracyjne i inwestycyjne związane z tworzeniem zaplecza dla włączenia seniorów we współpracy z sektorem edukacji oraz NGO
Usługi społeczne	
(SJ2_K1) Tworzenie i wspieranie działań umożliwiających powstawanie atrakcyjnych, energooszczędnych	<ul style="list-style-type: none"> – budowa nowych mieszkań konkurencyjnych cenowo pod względem kosztów zakupu i utrzymania przez Katowicki TBS, w tym realizacja programów wspierających rozwój

i dostępnych mieszkań na rzecz przyciągnięcia mieszkańców	<p>budownictwa mieszkaniowego opartych na różnorodnych źródłach finansowania m.in. typu „Mieszkania na Start”</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe wraz z uzbrojeniem – regulowanie stanów prawnych i własnościowych w powiązaniu z opracowaniem lub aktualizacją MPZP – projekty pilotażowe w zakresie dostępnego społecznie budownictwa mieszkaniowego
(SJ2_K2) Poprawa standardu, w tym energetycznego istniejącej zabudowy mieszkaniowej, a także jej dostosowanie do potrzeb seniorów	<ul style="list-style-type: none"> – remonty i modernizacje komunalnych budynków mieszkalnych w zasobie KZGM – realizacja działań wspierających dostęp do istniejących zasobów mieszkaniowych
(SJ2_K3) Promowanie zdrowego stylu życia, w tym aktywności sportowej	<ul style="list-style-type: none"> – projekty inwestycyjne związane z modernizacją miejskiej infrastruktury zdrowia – programy i projekty w zakresie promocji zdrowia, w tym promujące zdrowy styl życia i aktywność sportową
(SJ2_K4) Poprawa dostępności, różnorodności i efektywności zarządzania usługami sportowo-rekreacyjnymi oraz kulturalnymi dla różnych grup odbiorców	<ul style="list-style-type: none"> – projekty inwestycyjne obejmujące remonty, modernizacje, rozbudowy, doposażenie istniejących obiektów kultury i sportowo-rekreacyjnych – budowa nowych obiektów sportowych i kulturalnych – programy i projekty aktywizujące rozwój kulturalny mieszkańców, w tym we współpracy z NGO – projekty miękkie na rzecz aktywnego spędzania czasu wolnego przez różne grupy wiekowe mieszkańców, w tym we współpracy z NGO
(SJ2_K5) Tworzenie rozwiązań w obszarze polityki społecznej, w tym dla osób wymagających szczególnego wsparcia oraz integracji mieszkańców i obcokrajowców	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty w zakresie polityki społecznej realizowane przez MOPS i NGO, w tym na obszarach rewitalizowanych oraz w formule programów aktywności lokalnej – projekty związane z tworzeniem zaplecza dla dziennej opieki nad seniorami oraz osobami ze szczególnymi potrzebami
(SJ2_K6) Prowadzenie działań na rzecz wzrostu poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców, w tym rozbudowa infrastruktury teletechnicznej, wizyjnej i cyfrowej w przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> – działania, programy, projekty na rzecz poprawy poziomu bezpieczeństwa publicznego
(SJ2_K7) Zapewnienie dostępności infrastruktury i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami – dostępność jako standard	<ul style="list-style-type: none"> – projekty inwestycyjne i miękkie, w tym systemowe zapewniające wysoki poziom dostępności infrastruktury i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Współzarządzanie i partycypacja – obywatelskość	
(SJ3_K1) Rozwijanie umiejętności i postaw wspierających współtworzenie usług miejskich w mieście i dzielnicach, w tym we współpracy z NGO i przedsiębiorstwami społecznymi	<ul style="list-style-type: none"> – projekty i działania ukierunkowane na współtworzenie usług miejskich w dzielnicach adresowane do mieszkańców i NGO
(SJ3_K2) Budowanie kapitału społecznego opartego na etosie współdziałania, w tym poprawa komunikacji z mieszkańcami oraz lepsza promocja lokalnych wydarzeń	<ul style="list-style-type: none"> – projekty i działania wynikające z Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi (NGO) – wsparcie organizacyjne działań inicjowanych przez Rady Dzielnic, Radę Młodzieży, Radę Seniorów – projekty i działania poprawiające komunikację z mieszkańcami, promujące lokalne wydarzenia, testujące instrumenty e-komunikacji oraz e-demokracji
Sprawiedliwa transformacja	
(SJ4_K1) Minimalizacja negatywnych skutków społecznych transformacji energetycznej sektora tradycyjnego	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty w zakresie sprawiedliwej transformacji podejmowane przez różne podmioty, w tym we współpracy z Miastem Katowice (por. projekty strategiczne flagowe: Lokalne Forum Sprawiedliwej Transformacji oraz Lokalne Centrum Sprawiedliwej Transformacji)
(SJ4_K2) Wspieranie przebranżawiających się pracowników przemysłów tradycyjnych i ich rodzin, w tym w szczególności z obszarów rewitalizowanych w powiązaniu ze wsparciem szkolnictwa branżowego i kształcenia ustawicznego	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie projektów re-skillingu, up-skillingu dla pracowników branży górniczej i firm okołogórniczych – działania i projekty wspierające rodziny pracowników branży górniczej i okołogórniczej wynikające z Lokalnego Programu Rewitalizacji / z Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

7.4. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – typy działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność

Tabela 11. Typy działań dla Pola strategicznego PS2: Metropolitalność

Kierunek działań	Typy działań
Współdecydowanie o rozwoju miast w krajowych i globalnych sieciach współpracy	
(M1_K1) Kreowanie nowoczesnych i atrakcyjnych treści i wartości intelektualnych dla wzmocnienia metropolitalnej rangi miasta i realizacji strategii integracji w większy ośrodek miejski	– projekty na rzecz tworzenia wartości intelektualnych budujących rangę metropolitalną i sprzyjających realizacji działań na rzecz integracji Katowic w większy ośrodek miejski we współpracy z interesariuszami rozwoju miasta
(M1_K2) Rozwijanie współpracy z miastami w ramach krajowych i międzynarodowych sieci współpracy miast	– projekty na rzecz aktywnego udziału miasta w sieciach współpracy – programowanie współpracy z miastami partnerskimi
(M1_K3) Wspieranie kultury, nauki i szkolnictwa wyższego jako źródeł metropolitalności Katowic	– wspieranie uczelni wyższych oraz instytucji kultury jako dźwigni rozwoju metropolitalnego miasta
Wizytówkowe wydarzenia o randze metropolitalnej	
(M2_K1) Przyciąganie do miasta nowych oraz realizacja cyklicznych wielkich wydarzeń o charakterze kulturalnym, naukowym, sportowym, społeczno-gospodarczym	– duże wydarzenia metropolitalne o charakterze cyklicznym: Europejski Kongres Gospodarczy, Europejski Kongres Małych i Średnich Przedsiębiorstwa, Kongres ABSL, INTEL Extreme Masters – projekty wspierające obecne i potencjalne wydarzenia metropolitalne o charakterze kulturalnym, naukowym, sportowym, społeczno-gospodarczym
(M2_K2) Współpraca z przemysłem wydarzeń i koordynacja inicjatyw towarzyszących	– działania na rzecz skutecznej koordynacji wydarzeń i inicjatyw towarzyszących – analizy znaczenia przemysłu wydarzeń (MICE) w rozwoju Katowic
Równoważenie metropolitalności i lokalności	
(M3_K1) Umiejętne łączenie aktywności metropolitalnej z markowymi wizytówkami dzielnic	– wizytówkowe projekty nadające ponadlokalną markę dzielnicom (por. projekty strategiczne – flagowe)

<p>(M3_K2) Włączenie mieszkańców i organizacji społecznych w kreowanie, organizację i współorganizację wydarzeń o znaczeniu metropolitalnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – cykliczny konkurs na wydarzenie o randze metropolitalnej organizowane przez mieszkańców, organizacje społeczne, instytucje publiczne
Lider w dziedzinie badań i projektów transformacji	
<p>(M4_K1) Kreowanie aktywności i wydarzeń na rzecz popularyzacji sukcesu transformacji Katowic w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – programy i kampanie promocji krajowej i międzynarodowej Katowic – kongresy, konferencje, seminaria o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym poświęcone tematyce transformacji
<p>(M4_K2) Tworzenie, gromadzenie i upowszechnianie wiedzy na temat transformacji, historii i tożsamości miasta</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania na rzecz gromadzenia i upowszechniania wiedzy związanej z transformacją miasta i regionu

Źródło: opracowanie własne.

7.5. WYMIAR GOSPODARCZY - typy działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Tabela 12. Typy działań dla Pola strategicznego PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Kierunek działań	Typy działań
Ekosystem przedsiębiorczości i innowacji	
(PRG1_K1) Wzmacnianie zdolności adaptacyjnych, innowacyjnych i konkurencyjnych lokalnego sektora MMŚP, w tym firm rodzinnych, w szczególności w kontekście cyfryzacji	<ul style="list-style-type: none"> – projekty rozwijające działalność Miejskiego Inkubatora RAWA.INK, w szczególności: wspierające rozwój przedsiębiorczości, start-upów oraz MMiŚP, w tym firm rodzinnych; zwiększające atrakcyjności miejsc pracy tworzonych w mieście
(PRG1_K2) Stymulowanie postaw przedsiębiorczych wśród osób młodych wraz z wspieraniem start-upów we współpracy z katowickimi szkołami podstawowymi, średnimi, branżowymi, uczelniami oraz firmami i instytucjami otoczenia biznesu	<ul style="list-style-type: none"> – projekty rozwijające działalność Miejskiego Inkubatora RAWA.INK w zakresie współpracy ze szkołami podstawowymi, średnimi, branżowymi, uczelniami wyższymi w dziedzinie przedsiębiorczości, wizyt studyjnych, targów pracy i praktyk zawodowych, w tym przy współudziale przedsiębiorstw oraz instytucji otoczenia biznesu
(PRG1_K3) Programowanie długofalowego rozwoju katowickiego ekosystemu przedsiębiorczości i innowacji wraz ze skuteczną komunikacją z przedsiębiorcami	<ul style="list-style-type: none"> – oferta dogodnych warunków lokalowych, czynszowych dla lokalnej przedsiębiorczości i rzemiosła, w tym Lokal na Biznes – projekty i działania na rzecz sieciowania współpracy pomiędzy lokalnym sektorem MMŚP, w tym firmami rodzinnymi a stowarzyszeniami przedsiębiorców, klastrami gospodarczymi, sektorem nauki – program wsparcia rozwoju gospodarczego Katowic
Duże firmy i biznes międzynarodowy	
(PRG2_K1) Współpraca z dużymi firmami i biznesem międzynarodowym dla kształtowania ścieżki rozwoju społeczno-gospodarczego i stabilizowania rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> – por. projekty strategiczne – programy praktyk zawodowych w katowickich firmach dla uczniów i studentów
(PRG2_K2) Wsparcie działań dużych firm i biznesu międzynarodowego promujących Katowice i region oraz pomagających lokalnemu sektorowi MMŚP w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych	<ul style="list-style-type: none"> – udział w wydarzeniach organizowanych przez: sektor nowoczesnych usług biznesowych, sektor ICT i gaming, sektor medyczny, przemysł związany z automatyzacją i robotyzacją produkcji, przemysł maszynowy oraz przemysły tradycyjne – działania inicjujące kontakty gospodarcze między dużymi firmami i biznesem międzynarodowym a lokalnym sektorem MMŚP

Nowe łańcuchy wartości zielonej gospodarki, gospodarki cyfrowej i przemysłów kreatywnych	
<p>(PRG3_K1) Stymulowanie popytu na innowacyjne rozwiązania gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej, w tym sprzyjające tworzeniu zielonych miejsc pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty pilotażowe i wdrożeniowe w dziedzinie gospodarki cyfrowej usprawniającej zrównoważone zarządzanie miastem przez tworzenie zapotrzebowania na produkty oraz rozwiązania miasta inteligentnego (<i>smart city</i>) – projekty pilotażowe i wdrożeniowe w dziedzinie zielonej gospodarki (OZE, budownictwo pasywne, GOZ, błękitno-zielona infrastruktura, nisko- lub zeroemisyjny transport) przez tworzenie zapotrzebowania na produkty oraz rozwiązania miasta zielonego – projekty pilotażowe i wdrożeniowe w dziedzinie gospodarki kreatywnej (m.in.: muzyka i festiwale muzyczne; sztuki audiowizualne, w tym film i media; literatura, malarstwo; teatr i sztuki performatywne; design, gaming i oprogramowanie) przez tworzenie zapotrzebowania na produkty oraz rozwiązania miasta kreatywnego
<p>(PRG3_K2) Tworzenie warunków przyciągających przedsiębiorstwa działające w branżach wskazanych jako inteligentne specjalizacje regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oferta lokalizacyjna, organizacyjna, promocyjna oraz w zakresie sieciowania kontaktów i wsparcia technicznego dla firm działających w łańcuchach wartości branż zaliczonych do inteligentnych specjalizacji regionu (energetyka, medycyna, technologie informacyjno-komunikacyjne, przemysły wschodzące, zielona gospodarka)
Transformacja gospodarcza	
<p>(PRG4_K1) Tworzenie warunków na rzecz dywersyfikacji dotychczasowej działalności prowadzonej w tradycyjnych przemysłach</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty na rzecz sieciowania współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami z przemysłów tradycyjnych a jednostkami B+R, szkołami wyższymi, instytucjami otoczenia biznesu – udział w wielopodmiotowych projektach badawczo-wdrożeniowych na rzecz dywersyfikacji gospodarczej dotychczasowych firm przemysłów tradycyjnych – działania związane z włączeniem szkół branżowych, technicznych, wyższych w przygotowanie oferty dla firm przemysłów tradycyjnych
<p>(PRG4_K2) Tworzenie warunków dla zrównoważonej rewitalizacji terenów poprzemysłowych (w tym powydobywczych i pokolejowych) oraz lokalizacji przemysłów 4.0.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty prac studialnych dla przyszłych - potencjalnych i obecnych terenów poprzemysłowych – projekty promocji gospodarczej skierowane do inwestorów, w szczególności z sektora nowoczesnych usług biznesowych oraz branż nowych technologii

Źródło: opracowanie własne.

7.6. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - typy działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski

Tabela 13. Typy działań dla Pola strategicznego PS4: Klimat i ekosystem miejski

Kierunek działań	Typy działań
Ochrona klimatu	
(EKO1_K1) Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na rzecz mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym dbałość o korytarze ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty na rzecz kompensacji drzewostanu – działania i projekty na rzecz tworzenia nowych i podnoszenie jakości istniejących terenów parkowych w mieście
(EKO1_K2) Ograniczanie miejskiej wyspy ciepła	<ul style="list-style-type: none"> – projekty uzupełniające system błękitno-zielonej infrastruktury w mieście, w tym zazielenienie ulic i placów oraz rozszczelnienie powierzchni utwardzonej
(EKO1_K3) Poprawa retencjonowania i lokalnego zagospodarowania wody opadowej	<ul style="list-style-type: none"> – projekty na rzecz budowy podziemnych zbiorników retencyjnych oraz kształtowania naturalnych spływów wody opadowej wraz z naturalnymi rozlewiskami i porządkowania kanalizacji deszczowej – projekty realizujące akupunkturowe systemy małej retencji wraz z jej promocją wśród mieszkańców – ogrody deszczowe, niecki wodne, stawy retencyjne, zbiorniki na wodę opadową
Zdrowy ekosystem miejski	
(EKO2_K1) Rozwój różnorodności biologicznej w mieście	<ul style="list-style-type: none"> – aktualizacja opracowań ekofizjograficznych dla miasta wyznaczających ciągłe, spójne sieci korytarzy ekologicznych oraz równoważących rozwój zabudowy względem utrzymania potencjału terenów zieleni – projekty na rzecz ochrony, odtwarzania, i rozwoju korytarzy ekologicznych, w tym zielonych i wodnych (cieki wodne wraz z dolinami rzecznyymi, m.in. Kłodnica, Rawa, Mleczna)

<p>(EKO2_K2) Ograniczenie zanieczyszczeń atmosferycznych, w tym niskiej emisji wraz z poprawą efektywności energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty zmierzające do likwidacji indywidualnych kotłowni na paliwa stałe oraz tego typu kotłowni działających w podmiotach gospodarki komunalnej i instytucjach publicznych – projekty kompleksowych modernizacji energetycznych, w tym termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, magazynów energii w budynków mieszkalnych indywidualnych i wielorodzinnych – projekty kompleksowych modernizacji energetycznych, w tym termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, magazynów energii w budynkach użyteczności publicznej <p>działania i projekty na rzecz modernizacji oświetlenia ulicznego</p>
<p>Świadomość klimatyczna i ekologiczna</p>	
<p>(EKO3_K1) Realizowanie wzorcowych projektów pro-klimatycznych i pro-środowiskowych akcentujących inicjowanie i wdrażanie innowacji środowiskowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury propagujące „zielone” rozwiązania i innowacje środowiskowe wśród mieszkańców, instytucji, podmiotów gospodarczych (m.in.: ogrody społecznościowe, ogrody deszczowe, łąki kwietne, sady edukacyjne, zielone ścieżki edukacyjne, zazielenione place zabaw, rozwiązania bazujące na naturze - NBS) – projekty pilotażowe z zakresu budownictwa energooszczędnego i pasywnego – działania i projekty w zakresie ochrony klimatu akustycznego i redukcji hałasu w przestrzeni miejskiej
<p>(EKO3_K2) Podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości i budowanie wrażliwości na temat współczesnych wyzwań środowiskowych i klimatycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty edukacyjne w dziedzinie klimatu, środowiska, efektywnego wykorzystania energii, ograniczania emisji zanieczyszczeń, OZE oraz szeroko pojętej zielonej gospodarki w placówkach edukacyjnych, także z udziałem NGO i biznesu, adresowane w tym do grup szczególnie wrażliwych (dzieci, seniorów, chorych, osób z niepełnosprawnościami)
<p>Zrównoważona produkcja i konsumpcja</p>	
<p>(EKO4_K1) Poprawa skuteczności Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), gospodarki odpadami wraz z wdrażaniem rozwiązań i termicznego przekształcania odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty pilotażowe, wielopodmiotowe w zakresie ponownego wykorzystania tworzyw sztucznych, materiałów budowlanych, bioodpadów – działania i projekty związane z budową miejskiej biogazowni do produkcji energii – projekty pilotażowe na rzecz upowszechniania wykorzystania wody szarej i technologicznej w procesach społecznych i gospodarczych – termiczne przetwarzanie odpadów
<p>(EKO4_K2) Kontynuacja rozwiązań z zakresu OZE</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty wspierające organizacyjnie i finansowo oraz promujące energetykę rozproszoną, obywatelską, klastry energetyczne

<p>(EKO4_K3) Zrównoważona gospodarka żywnością</p>	<p>– projekty pilotażowe związane z rozwojem rolnictwa miejskiego oraz przeciwdziałania marnotrawstwu żywności i jej zagospodarowania w mieście</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne.

7.7. WYMIAR PRZESTRZENNY – typy działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Tabela 14. Typy działań dla Pola strategicznego PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Kierunek działań	Typy działań
Miasto zwarte – centra lokalne	
(PI1_K1) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych w dzielnicach	<ul style="list-style-type: none"> – projekty tworzenia, odnowy, rewitalizacji obszarów pełniących funkcje centralne w dzielnicach wraz z kompleksowym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych – działania zapewniające warunki dla rozwoju usług podstawowych w ramach nowych inwestycji, w tym integrujące nową i obecną zabudowę
(PI1_K2) Urozmaicenie oferty usług wyróżnikowych – centrotwórczych odpowiadających aspiracjom mieszkańców, tworzącym markę dzielnic	<ul style="list-style-type: none"> – wizytówkowe projekty i realizacje nadające ponadlokalną markę dzielnicom (por. projekty strategiczne – flagowe) – działania i projekty prac studialnych, laboratoriów miejskich, konkursów, warsztatów eksplorujące i kreujące walory kulturowe dzielnic, w tym we współpracy z uczelniami, szkołami, mieszkańcami, NGO
Zrównoważona mobilność	
(PI2_K1) Poprawa zintegrowania, dostępności i komfortu podróżowania transportem zbiorowym	<ul style="list-style-type: none"> – projekty na rzecz realizacji nowych i modernizacji istniejących przystanków kolei regionalnej dobrze zintegrowane z centrami lokalnymi oraz dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami – działania na rzecz optymalizacji tras publicznego transportu zbiorowego, w szczególności dopasowanie częstotliwości kursów i wielkości taboru transportu zbiorowego do wzrostu liczby mieszkańców dzielnic południowych oraz miejsc realizacji inwestycji mieszkaniowych – działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa podróży, w tym sprawne procedury reagowania na zdarzenia niebezpieczne w środkach transportu zbiorowego – działania i projekty na rzecz poprawy dostępności usług transportu zbiorowego dla osób ze szczególnymi potrzebami
(PI2_K2) Poprawa bezpieczeństwa i komfortu ruchu na rzecz aktywnej mobilności miejskiej, w tym rowerowej	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty na rzecz połączenia dzielnic szlakami / trasami rowerowymi - Katowicka Infrastruktura Rowerowa – działania i projekty na rzecz kontynuacji rozwoju punktów roweru miejskiego oraz parkingów dla rowerów – działania i projekty na rzecz priorytetyzacji ruchu pieszego, uspokojenia ruchu samochodowego, tworzenia woonerfów w Śródmieściu i centrach dzielnicowych

	<ul style="list-style-type: none"> – działania na rzecz wprowadzenia standardu użytkowania UTO, rowerów, hulajnóg
<p>(PI2_K3) Rozwój infrastruktury dla potrzeb nisko i zeroemisyjnych środków transportu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekty na rzecz stworzenia punktów ładowania samochodów elektrycznych i wodorowych – działania i projekty kontynuacji wymiany taboru publicznego transportu zbiorowego na nisko- i zeroemisyjne
Sieci transportowe i logistyczne	
<p>(PI3_K1) Kształtowanie wielofunkcyjnych węzłów transportu drogowego, kolejowego, tramwajowego i lotniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – por. projekty strategiczne dotyczące transportu drogowego – działania na rzecz optymalizacji publicznego transportu zbiorowego w ramach kolei metropolitalnej, regionalnej i krajowej, międzynarodowej (nowe przystanki kolei metropolitalnej, linia do lotniska Katowice w Pyrzowicach, szybkie połączenia krajowe i międzynarodowe) – projekty na rzecz rozbudowy wewnętrznej sieci tramwajowej – działania i projekty na rzecz rozbudowy lotniska na Muchowcu jako lotniska treningowego, biznesowego i medyczno-ratunkowego
<p>(PI3_K2) Rozbudowa miejskiej infrastruktury transportowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty na rzecz budowy nowych układów drogowych dla skomunikowania terenów o funkcjach mieszkaniowych i usługowych w mieście, w tym z uwzględnieniem ochrony klimatu akustycznego – projekty modernizacji istniejących dróg, mostów i wiaduktów, wraz z przebudową istniejących układów drogowych, budową łączników i skomunikowaniem drogowym terenów inwestycyjnych, w tym z uwzględnieniem redukcji hałasu w przestrzeni miejskiej
<p>(PI3_K3) Zapewnienie stabilności i odporności na potencjalne ryzyka infrastruktury krytycznej w powiązaniu z rozwiązaniami logistyki miejskiej, w szczególności dla infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, infrastruktury związanej z odpadami i energią</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania związane z przygotowaniem planów zarządzania kryzysowego na wypadek drastycznych przerw w dostawie wody, energii, oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych – działania zmierzające do opracowania systemu informowania, w tym procedur powiadamiania mieszkańców na wypadek zarządzania kryzysowego – projekty inwestycyjne w infrastrukturę krytyczną, w szczególności wodno-kanalizacyjną, oczyszczalnie ścieków, infrastrukturę związaną z odpadami i energią, zapewniającą infrastrukturalną odporność miasta
Wysoka jakość przestrzeni	
<p>(PI4_K1) Zagospodarowanie przestrzeni publicznej z wykorzystaniem dobrych wzorców transformacji przestrzeni, w szczególności z zaakcentowaniem dominant w strefie śródmiejskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty wzbogacających jakość i zapewniające dbałość o miejskie przestrzenie publiczne w Śródmieściu – projekty związane z kontynuacją przebudowy strefy śródmiejskiej – projekty związane z odnawianiem zabytków architektury, w tym modernistycznej i funkcjonalistycznej

	<ul style="list-style-type: none"> – projekty w zakresie tworzenia nowych oraz rozwoju istniejących szlaków tematycznych i turystycznych (m.in. przemysłowe, moderna, neonów)
<p>(PI4_K2) Kontynuowanie rewitalizacji terenów miejskich oraz przemysłowych z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działania i projekty prac studialnych, laboratoriów miejskich, konkursów, warsztatów w zakresie rewitalizacji terenów miejskich i przemysłowych, w tym we współpracy z uczelniami, szkołami, mieszkańcami, NGO – działania i projekty na rzecz rewitalizacji terenów miejskich i przemysłowych

Źródło: opracowanie własne.

8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Dla poszczególnych celów strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 określono oczekiwane rezultaty, tj. pożądane wartości jakie powinny zostać osiągnięte dzięki realizacji *Strategii*. Dla każdego z rezultatów zdefiniowano wskaźniki rezultatu umożliwiające ich pomiar ilościowy. W doborze wskaźników rezultatów wykorzystano częściowo istniejący od 2016 roku w UM Katowice system monitoringu i ewaluacji, częściowo zaś, ze względu na znaczący stopień aktualizacji *Strategii* wprowadzono nowe wskaźniki rezultatów.

8.1. WYMIAR SPOŁECZNY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia

Tabela 15. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS1: Społeczna jakość życia

Oczekiwany rezultat	Wskaźnik rezultatu
Jakość kapitału ludzkiego – edukacja	
Cel strategiczny CSJ1. Zróżnicowana, dostępna i dopasowana do przemian rynkowych edukacja dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
Wysokie kompetencje cyfrowe, twórcze, kulturowe, przedsiębiorcze i obywatelskie mieszkańców	Zdawalność matur w odniesieniu do średniej wojewódzkiej Wydatki budżetu miasta na oświatę i wychowanie na 1-go mieszkańca
Mniejsza rozpiętość wyników egzaminu ósmoklasisty między dzielnicami miasta przy poprawie wyników w dzielnicach poniżej średniej	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w relacji do średniej wojewódzkiej Liczba godzin zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w podziale na typy szkół Liczba miejsc w przedszkolach Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową i przedszkolną w stosunku do złożonych wniosków Liczba miejsc w żłobkach
Poszerzona i atrakcyjna oferta aktywności dedykowanych seniorom	Liczba osób w wieku senioralnym (60+) uczestniczących w programach aktywności lokalnej
Usługi społeczne	
Cel strategiczny CSJ2. Wyróżniająca jakość usług społecznych	
Wyższa liczba mieszkań dostępnych kosztowo	Liczba zawartych umów na najem lokali socjalnych, zamiennych i lokali dla gospodarstw domowych o niskich dochodach Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu Liczba mieszkań (zasoby mieszkaniowe ogółem)

<p>Obniżenie energochłonności budynków w mieście</p> <p>Ograniczenie ubóstwa energetycznego</p>	<p>Liczba i powierzchnia budynków mieszkalnych będących własnością lub współwłasnością Miasta Katowice poddanych termomodernizacji</p> <p>Liczba i powierzchnia budynków użyteczności publicznej będących własnością Miasta Katowice poddanych termomodernizacji</p> <p>Nakłady na zmianę systemów ogrzewania i montaż odnawialnych źródeł energii w budynkach i lokalach (tzw. PONE)</p>
<p>Dobra dostępność usług zdrowotnych dla mieszkańców</p>	<p>Wydatki na działania, programy, projekty promocji zdrowia realizowane przez Miasto</p>
<p>Większa aktywność sportowa mieszkańców</p> <p>Większa aktywność kulturalna mieszkańców</p>	<p>Liczba osób ćwiczących (ćwiczących ogółem w klubach sportowych)</p> <p>Liczba klubów w tym UKS, prowadzących szkolenia dzieci i młodzieży otrzymujących dotację</p> <p>Liczba obiektów sportowych</p> <p>Liczba wydanych Katowickich Kart Mieszkańca</p> <p>Liczba osób korzystających z obiektów sportowych – baseny</p> <p>Liczba uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych organizowanych przez miejskie instytucje kultury</p> <p>Liczba imprez i wydarzeń kulturalnych organizowanych przez miejskie instytucje kultury</p>
<p>Mniejsza liczba osób wymagających wsparcia pomocy społecznej poprzez ich życiowe usamodzielnienie</p>	<p>Liczba osób objętych wsparciem MOPS</p> <p>Wartość środków zewnętrznych pozyskanych przez MOPS na realizację wsparcia skierowanego do mieszkańców Katowic</p> <p>Liczba miejsc w placówkach zaliczanych do zasobów instytucjonalnych pomocy i wsparcia</p> <p>Liczba programów aktywności lokalnej</p> <p>Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej</p> <p>Liczba imprez/wydarzeń/spotkań zrealizowanych w ramach programów aktywności lokalnej</p>
<p>Mniejsza liczba obszarów waloryzowanych jako niebezpieczne</p>	<p>Poziom przestępczości (liczba przestępstw na 1000 mieszkańców)</p> <p>Liczba kamer zainstalowanych w ramach monitoringu miejskiego</p>
<p>Wysoka dostępność infrastruktury i usług publicznych dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Liczba osób (narastająco), które skorzystały z transportu specjalnego realizowanego przez miasto Katowice, w tym na wózkach inwalidzkich</p> <p>Liczba projektów złożonych u Pełnomocnika Prezydenta do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami biorąca udział w zorganizowanych imprezach sportowych i turystycznych</p>

Współzarządzanie i partycypacja – obywatelskość	
Cel strategiczny CSJ3. Wysoki poziom opartej na partnerstwie partycypacji społecznej w procesach rozwoju miasta	
Aktywna partycypacja mieszkańców w procesie rozwoju dzielnic i Miasta	Liczba projektów złożonych do Budżetu Obywatelskiego Frekwencja w głosowaniu nad wyborem projektów do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego Szacunkowa liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych Liczba polubień profilu Katowic na portalu społecznościowym Facebook
Mieszkańcy i organizacje pozarządowe współdziałający w różnych obszarach rozwoju miasta	Wielkość wydatków na realizację Programu współpracy Miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 1-go mieszkańca Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców
Sprawiedliwa transformacja	
Cel strategiczny CJ4. Nowe szanse dla pracowników z tradycyjnych przemysłów i ich rodzin	
Kompleksowa oferta wsparcia dla osób odchodzących z przemysłów tradycyjnych i ich rodzin	Liczba osób bezrobotnych powyżej 12 mc (lub 24 mc)
Łagodne przejście między miejscami pracy w przemysłach tradycyjnych a nowych działalnościach dzięki podnoszeniu kompetencji zawodowych	Stopa bezrobocia rejestrowanego

Źródło: opracowanie własne.

8.2. WYMIAR SPOŁECZNO-GOSPODARCZY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność

Tabela 16. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS2: Metropolitalność

Oczekiwany rezultat	Wskaźnik rezultatu
Współdecydowanie o rozwoju miast w krajowych i globalnych sieciach współpracy	
Cel strategiczny CM1. Współdecydowanie o kierunkach rozwoju miast w krajowych i międzynarodowych sieciach współpracy w wymiarze naukowym, kulturalnym i społeczno-gospodarczym	
Wykreowany przekaz o znaczeniu krajowym, międzynarodowym w zakresie współczesnych wyzwań rozwoju miast Wykreowany przekaz w zakresie konieczności integracji Katowic w większy ośrodek miejski	Liczba projektów międzynarodowych realizowanych przez Miasto Katowice Liczba studentów katowickich uczelni Liczba studentów zagranicznych
Wiedza, doświadczenie pomocne w podejmowaniu decyzji strategicznych na rzecz rozwoju Katowic	Liczba stowarzyszeń, fundacji i związków międzygminnych, których członkiem jest Miasto Katowice Liczba miast partnerskich
Większa rozpoznawalność Katowic jako ośrodka nauki i szkolnictwa wyższego	Wielkość dotacji przekazanych na rzecz katowickich uczelni publicznych
Wizytówkowe wydarzenia o randze metropolitalnej	
Cel strategiczny CM2. Ugruntowana pozycja w realizacji wielkich wizytówkowych wydarzeń o randze krajowej i międzynarodowej	
Duża rozpoznawalność Katowic jako istotnego podmiotu na mapie przemysłu wydarzeń w wymiarze krajowym i międzynarodowym	Liczba wydarzeń w MCK Liczba uczestników wydarzeń kongresowo-konferencyjnych (szacunkowa) w MCK Liczba zorganizowanych imprez / wydarzeń strategicznych Szacunkowa liczba uczestników imprez / wydarzeń strategicznych
Wysoka sprawność i kompleksowe podejście w realizacji dużych wydarzeń	Liczba miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych (hotele, hostele, schroniska młodzieżowe, kempingi, inne obiekty hotelowe) – stan na 31 VII Liczba korzystających z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gastronomiczną

Równoważenie metropolitalności i lokalności	
Cel strategiczny CM3. Zrównoważona metropolitalność i lokalność	
Dzielnice i ich wizytówkowe projekty włączone w wielkie wydarzenia organizowane w strefie śródmiejskiej	Liczba osób odwiedzających Centrum Informacji Turystycznej Liczba imprez / wydarzeń kulturalnych organizowanych przez miejskie instytucje kultury o zasięgu ponadlokalnym
Mieszkańcy i organizacje społeczne kreujące, współtworzące wielkie wydarzenia	Liczba projektów zgłoszonych na cykliczny konkurs na społeczne wydarzenie o randze metropolitalnej
Lider w dziedzinie badań i projektów transformacji	
Cel strategiczny CM4. Międzynarodowa i krajowa rozpoznawalność Katowic w wymiarze transformacji: od przemysłów tradycyjnych do gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej	
Korzystne spozycjonowanie Katowic w kraju i za granicą jako przykładu udanej transformacji	Liczba wydarzeń promujących Katowice o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej Wielkość środków przeznaczonych na promocję Katowic podczas wydarzeń o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Zachowana historia udanej transformacji Katowic jako dziedzictwo dla przyszłych pokoleń i wkład do przyszłych działań	Liczba inicjatyw / działań realizowanych w zakresie gromadzenia i upowszechniania wiedzy związanej z transformacją miasta i regionu

Źródło: opracowanie własne.

8.3. WYMIAR GOSPODARCZY - rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Tabela 17. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy

Oczekiwany rezultat	Wskaźnik rezultatu
Ekosystem przedsiębiorczości i innowacji	
Cel strategiczny CPRG1. Dynamiczny ekosystem przedsiębiorczości i innowacji będący źródłem przewagi konkurencyjnej lokalnego sektora MMŚP	
Wyższa liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą sektor prywatny</p> <p>Liczba wydarzeń m.in. edukacyjnych, szkoleniowych skierowanych do lokalnej przedsiębiorczości, w tym mikro, małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>Odsetek małych i średnich przedsiębiorstw w liczbie przedsiębiorstw ogółem</p> <p>Odsetek mikro przedsiębiorstw w liczbie przedsiębiorstw ogółem</p> <p>Liczba klastrów i ich profil branżowy (klastry, które funkcjonują w Katowicach)</p>
Wyższa liczba firm prowadzonych przez osoby młode (do 34 roku życia)	<p>Liczba projektów podejmowanych z katowickimi szkołami</p> <p>Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby do 34 roku życia</p> <p>Liczba utworzonych nowych podmiotów powstałych w ramach udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej</p>
Sprawny i dynamiczny ekosystem przedsiębiorczości i innowacji	Liczba przedsiębiorstw korzystających ze zwolnień z podatku od nieruchomości
Duże firmy i biznes międzynarodowy	
Cel strategiczny CPRG2. Duże firmy i biznes międzynarodowe jako promotor miasta w globalnej gospodarce przepływów	
Wysoka atrakcyjność katowickiego rynku pracy	<p>Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw</p> <p>Powierzchnia działek dostępnych inwestorom w hektarach</p> <p>Liczba przekazanych materiałów informacyjno-promocyjnych, w tym ofert inwestycyjnych</p>
Umiejscowienie katowickich przedsiębiorstw	Liczba wydarzeń branżowych organizowanych / współorganizowanych przez Miasto Katowice

Nowe łańcuchy wartości zielonej gospodarki, gospodarki cyfrowej i przemysłów kreatywnych	
Cel strategiczny CPRG3. Nowe łańcuchy wartości gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej	
Unowocześnienie profilu gospodarczego miasta w kierunku gospodarki cyfrowej, zielonej i kreatywnej	<p>Liczba podmiotów branż gospodarki kreatywnej</p> <p>Udział liczby podmiotów branż gospodarki kreatywnej w liczbie podmiotów gospodarki narodowej w Katowicach ogółem</p> <p>Przybliżona liczba podmiotów branż zielonej gospodarki</p> <p>Udział przybliżonej liczby podmiotów branż zielonej gospodarki w liczbie podmiotów gospodarki narodowej w Katowicach ogółem</p>
Wyższa innowacyjność katowickich przedsiębiorstw	<p>Liczba wydarzeń skierowanych do firm innowacyjnych, kreatywnych i start-upów organizowanych /współorganizowanych przez Miasto Katowice</p> <p>Liczba udzielonych zwolnień od podatku od nieruchomości ze względu na podjęcie / kontynuowanie / rozwój działalności gospodarczej</p>
Transformacja gospodarcza	
Cel strategiczny CPRG4. Zrównoważona transformacja gospodarcza sektorów tradycyjnych	
Łagodne wygaszanie przemysłów tradycyjnych wraz z dywersyfikacją ich działalności	<p>Stopa bezrobocia rejestrowanego</p> <p>Odsetek osób bezrobotnych w wieku 18-24 pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 6 mc w relacji do liczby bezrobotnych zarejestrowanych ogółem</p> <p>Liczba firm powstałych w wyniku przyznanych dotacji, funkcjonujących na rynku przez okres co najmniej 12 mc</p> <p>Liczba utworzonych miejsc prac w ramach refundacji kosztów doposażenia stanowisk pracy</p>
Ożywienie terenów poprzemysłowych	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej

Źródło: opracowanie własne.

8.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY - rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski

Tabela 18. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS4: Klimat i ekosystem miejski

Oczekiwany rezultat	Wskaźnik rezultatu
Ochrona klimatu	
Cel strategiczny CEKO1. Aktywna mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	
<p>Wysoki poziom pochłaniania CO₂ na terenie miasta w procesie fotosyntezy</p> <p>Wysoki udział powierzchni obszarów o funkcjach przyrodniczych na terenie miasta</p>	<p>Liczba nasadzeń drzew w ramach programu „wCOP drzewo”</p> <p>Liczba i powierzchnia parków na terenie miasta (źródło: dane Wydział Kształtowania Środowiska także GUS BDL)</p>
Poprawa parametrów albedo w mieście	Wielkość wydatków na rzecz ograniczenia miejskiej wyspy ciepła
Spowolniony odpływ wody opadowej z terenu miasta	Liczba podziemnych zbiorników retencyjnych
Zdrowy ekosystem miejski	
Cel strategiczny CEKO2. Różnorodne usługi ekosystemowe	
<p>Spójność połączeń sieciowych pomiędzy obszarami o funkcjach przyrodniczych w tym korytarzy zielonych i korytarzy wodnych</p> <p>Korzystne warunki życia i rozwoju fauny oraz flory</p>	Liczba projektów na rzecz bioróżnorodności, w tym ochrony, odtwarzania i rozwoju korytarzy ekologicznych
<p>Jakość powietrza w mieście zgodna z poziomami normatywnymi</p> <p>Wysoka skuteczność monitoringu ochrony powietrza w mieście</p>	<p>Liczba dni przekroczeń stężenia dobowego pyłu PM10</p> <p>liczba wymienionych wysokoemisyjnych źródeł ogrzewania</p> <p>Odsetek autobusów PKM Katowice spełniających normy emisji spalania EUR6, z napędem elektrycznym i wodorowym</p> <p>Liczba udzielonych dotacji na wymianę wysokoemisyjnych źródeł ogrzewania w budynkach osób fizycznych</p> <p>Liczba wykonanych instalacji OZE w budynkach osób fizycznych [Liczba udzielonych dotacji na montaż instalacji OZE w budynkach osób fizycznych]</p>
Świadomość klimatyczna i ekologiczna	
Cel strategiczny CEKO3. Wysoka świadomość klimatyczna i ekologiczna	
Wyróżniające wzorce pro-klimatyczne i pro-środowiskowe w mieście	Liczba projektów / działań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury

Wysoka świadomość wyzwań środowiskowych i klimatycznych wśród mieszkańców i podmiotów zainteresowanych rozwojem miasta	Liczba udzielonych porad w Miejskim Centrum Energii (osobiste, telefoniczne, mailowe) Liczba projektów realizowanych z Zielonego BO Kwota Zielonego BO
Zrównoważona produkcja i konsumpcja	
Cel strategiczny CEKO4. Ograniczona antropopresja	
Wyższy poziom ponownego wykorzystania odpadów Wysoki poziom czystości w mieście Wyróżniające wzorce gospodarki obiegu zamkniętego w dziedzinie ponownego wykorzystania: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, bioodpadów, wody	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej wielkości odpadów komunalnych
Samowystarczalność energetyczna oparta o rozwiązanie OZE i energooszczędność budynków	Liczba oraz moc wykonanych instalacji OZE przez partnerów Katowickiego Klastra Energii
Wzorcowe rozwiązania w zakresie rolnictwa miejskiego oraz poszanowania żywności	Liczba projektów pilotażowych związanych z rozwojem rolnictwa miejskiego i przeciwdziałania marnotrawstwu żywności

Źródło: opracowanie własne.

8.5. WYMIAR PRZESTRZENNY – rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Tabela 19. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS5: Przestrzeń i infrastruktura

Oczekiwany rezultat	Wskaźnik rezultatu
Miasto zwarte – centra lokalne	
Cel strategiczny CPI1. Wielofunkcyjne struktury zabudowy zintegrowanej z przestrzenią publiczną i z uwarunkowaniami lokalnymi w dzielnicach	
Powstrzymany spadek liczby mieszkańców w dzielnicach oraz stopniowo większa ich liczba	Liczba mieszkańców miasta (wg GUS BDL, wg Ewidencji Ludności, na podstawie zużycia wody, na podstawie deklaracji o odpadach)
Wyższa różnorodności działalności gospodarczych prowadzonych w dzielnicach	Wskaźnik obciążenia demograficznego – liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Procent powierzchni miasta objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Wyższa atrakcyjność mieszkaniowa dzielnic	Saldo migracji wewnętrznych
Zrównoważona mobilność	
Cel strategiczny CPI1. Konkurencyjne względem indywidualnego transportu samochodowego i przyjazne dla środowiska formy przemieszczania się w przestrzeni miejskiej	
Wyższa liczba osób korzystających z transportu publicznego	Liczba pasażerów korzystających z usług komunikacji miejskiej
Wyższa liczba osób korzystających z centrów przesiadkowych	Liczba miast bezpośrednio skomunikowanych z Katowicami komunikacją miejską
Większe zadowolenie pasażerów korzystających z transportu publicznej	Liczba wozokilometrów wykonanych usług komunikacji miejskiej Liczba bezpośrednich linii (autobusowych i tramwajowych) zbiorowej komunikacji miejskiej obsługujących obszar Śródmieścia w powiązaniu z centrami przesiadkowymi Liczba linii komunikacji miejskiej (wewnątrzmijskich i „poza-mijskich”) Liczba zdarzeń niebezpiecznych w środkach transportu miejskiego
Wyższa liczba osób korzystających z rowerów, hulajnóg, UTO	Liczba wypadków z udziałem pieszych
Wyższy poziom bezpieczeństwa pieszych	Łączna długość dróg rowerowych w km
Mniejszy ruch samochodowy na głównych ulicach Śródmieścia	Liczba wypożyczeń roweru miejskiego Liczba stacji roweru miejskiego na terenie miasta Liczba rowerów w systemie roweru miejskiego Długość nowych dróg rowerowych w km Długość wyremontowanych dróg rowerowych w km

Mniejsza niska emisja pochodzenia transportowego	<p>Odsetek autobusów PKM Katowice spełniających normy emisji spalania (Euro 1, Euro 2, Euro 3, Euro 4, Euro 5, Euro 6, elektryczne, wodorowe)</p> <p>Odsetek zarejestrowanych samochodów osobowych elektrycznych i hybrydowych w liczbie zarejestrowanych samochodów osobowych ogółem</p>
<p>Sieci transportowe i logistyczne</p> <p>Cel strategiczny CPI3. Zaawansowana technologicznie oraz odporna infrastruktura transportowa i logistyki miejskiej</p>	
Sprawny system transportu drogowego, kolejowego, tramwajowego i lotniczego o znaczeniu ponad lokalnym	<p>Liczba osób korzystających z centrów przesiadkowych</p> <p>Liczba miejsc parkingowych w centrach przesiadkowych</p> <p>Liczba przystanków kolejowych narastająco</p>
Sprawny system infrastruktury drogowej i logistyki miejskiej	<p>Długość wyremontowanych, przebudowanych dróg w km</p> <p>Długość wybudowanych dróg w km</p>
Wysokie bezpieczeństwo infrastrukturalne miasta	<p>Ocena bezpieczeństwa energetycznego (w skali 1-5)</p> <p>Liczba awarii systemu wodociągowego</p> <p>Wydatki na systemy monitoringu sieci wody, kanalizacji, energii, odpadów</p>
<p>Wysoka jakość przestrzeni</p> <p>Cel strategiczny CPI4. Wysoka jakość przestrzeni miejskiej</p>	
Wyższy poziom zadowolenia użytkowników korzystających z przestrzeni publicznej	Pozycja w rankingach dotyczących miast
Przywrócone społecznie i gospodarczo tereny przemysłowe	Liczba projektów w ramach LPR/GPR

Źródło: opracowanie własne.

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

9.1. Założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

MODEL F-P - ZAŁOŻENIA

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego Katowic w horyzoncie czasowym *Strategii* (2030). Przedstawia on zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne oraz osiągnąć efekty tych celów. Model w sposób syntetyczny, obrazowy i osadzony przestrzennie określa strategiczne kierunki rozwoju gminy, powiązania funkcjonalne, uwarunkowania, potrzeby rozwojowe i posiadane potencjały. Z uwagi na syntetyczny charakter dokumentu jakim jest strategia rozwoju miasta, model stanowi uproszczoną wizję obszaru Katowic – schematycznie ukazując kierunki najważniejszych interwencji.

Pożądany, docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej wynikający ze *Strategii* to miasto zwarte, które jest przestrzennym wyrazem kształtowania miasta zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, sprzyjając oszczędnemu gospodarowaniu zasobami miasta. Taki model jest spójny z oczekiwaniami społecznymi oraz dokumentami strategicznymi na poziomie globalnym, europejskim, krajowym i regionalnym. Miasto zwarte, zwane także "miastem krótkich dróg" czy "miastem piętnastominutowym" to struktura, gdzie w bliskiej odległości i dobrze dostępne znajdują się podstawowe usługi, z których korzystają mieszkańcy m.in.: szkoła, przedszkole, lokalne sklepy, gastronomia, przychodnia, obiekty sportowo-rekreacyjne, tereny zieleni, przystanki transportu zbiorowego. W mieście zwartym koncentracja zabudowy i funkcji powinna pozwalać równocześnie na zachowanie i wygospodarowanie między zabudową, terenów zieleni ukształtowanych w formie spójnych i ciągłych korytarzy błękitno-zielonej infrastruktury.

Kształtując strukturę przestrzenną Katowic w oparciu o koncepcję miasta zwanego należy także uwzględnić jego pozycję w strukturze przestrzennej regionu i kraju - Katowice stanowią ośrodek centralny w największej pod względem liczebności mieszkańców i miast w Polsce aglomeracji miejskiej skupionej w ramach GZM. Pozycja społeczno-gospodarcza, administracyjna i geograficzna powoduje, że miasto posiada wysoką rangę w przestrzeni regionu i kraju, a szczególną rolę "centrum Metropolii" pełni w nim **obszar koncentracji funkcji metropolitalnych**, obejmujący Śródmieście, wraz z powiązaniem z sąsiednimi obszarami.

Koncepcja **miasta zwanego** jest odpowiedzią urbanistyki na wyzwania współczesnych miast w kontekście zrównoważonego rozwoju. Jest to struktura, w której w bliskiej odległości (w zasięgu dogodnego dojścia pieszo, umownych piętnastu minut pieszo) znajduje się wszystko to, co potrzebne do codziennego życia: miejsca pracy, szkołę, przedszkole, sklepy, kawiarnie, przychodnie, obiekty sportowe, tereny zieleni, itp. Taka organizacja przestrzeni redukuje potrzebę przemieszczania się, a poruszać w niej można się głównie pieszo lub rowerem. Struktura miasta powinna być też dobrze powiązana transportem publicznym oraz obejmować tereny zieleni, rozumiane nie tylko jako tereny rekreacji, ale jako system błękitno-zielonej infrastruktury, wpływający korzystnie na klimat i retencję wód opadowych. W ten sposób kształtuje się powszechny obecnie paradygmat „miasta zrównoważonego” (zwanego też miastem zielonym, miastem ekologicznym czy biofilicznym). Jego propagatorzy wykazują liczne korzyści: ograniczenie emisji i innych obciążeń środowiskowych, ograniczenie zużycia zasobów; ale także wiele bezpośrednich i pośrednich korzyści społecznych.

W ujęciu przestrzennym punktem wyjścia do prac nad stworzeniem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w ramach Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 było *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice - II edycja* przyjęte Uchwałą nr XXI/483/12 Rady Miasta Katowice z dnia 25 kwietnia 2012 r. (dalej: „Studium”), obecnie zmieniane (aktualizowane) na podstawie

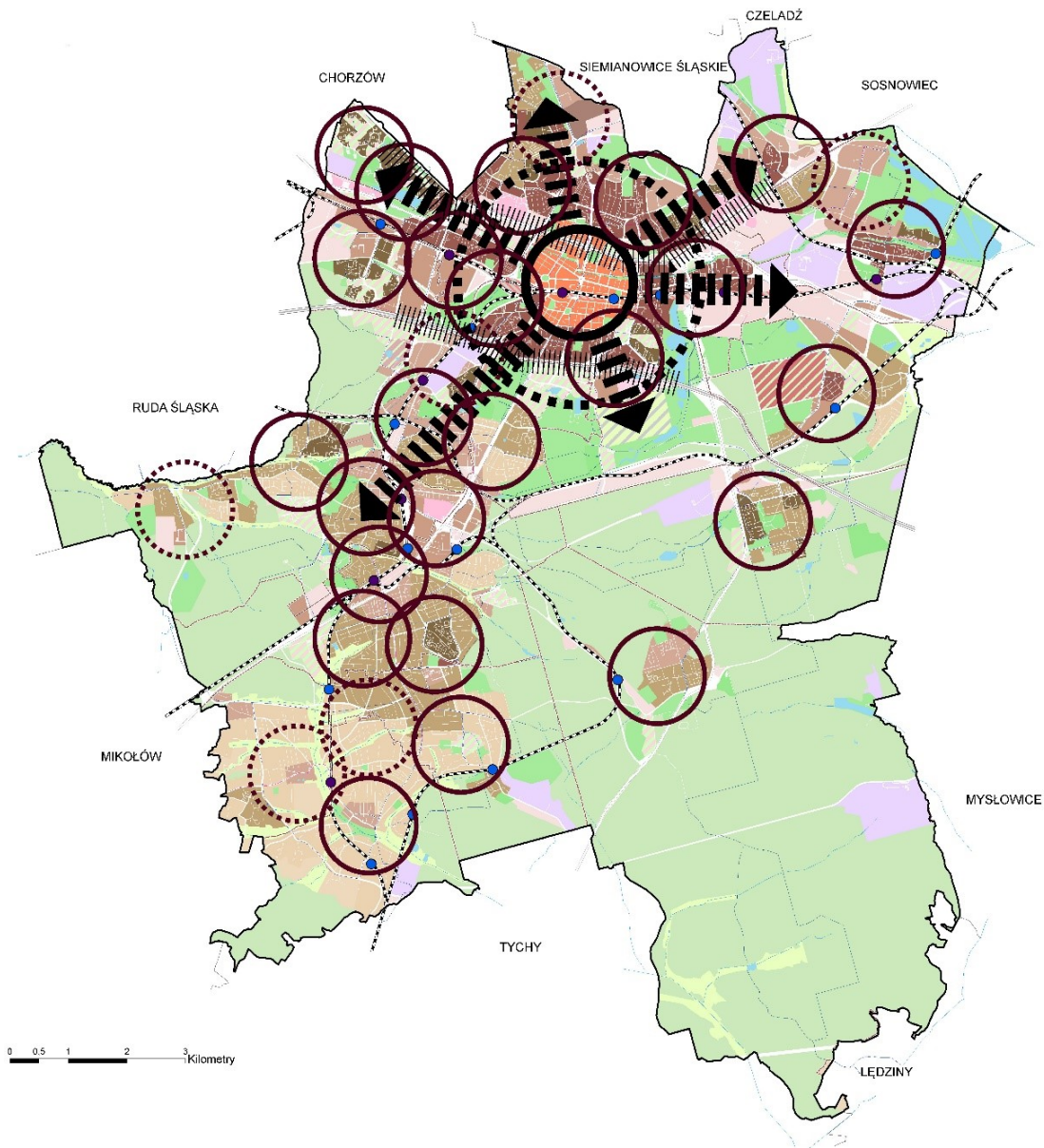
uchwały Rady Miasta Katowice nr VI/102/19 z dnia 28 marca 2019 (projekt zmiany wyłożony do publicznego wglądu we wrześniu 2022), w odniesieniu do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta oraz do formułowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Wypracowany model funkcjonalno-przestrzenny czerpie zatem z treści zawartych w Studium, wzbogaconych o treści ujęte w projekcie zmiany studium oraz o treści zidentyfikowane w toku opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.

MODEL F-P – CZĘŚĆ GRAFICZNA

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Katowice wynikający ze Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 zilustrowany został z wykorzystaniem trzech kompozycji mapowych:

- Rys. 8. Schemat struktury funkcjonalnej (kierunki rozwoju przestrzennego)
- Rys. 9. Schemat układu transportowego (zrównowazona mobilność)
- Rys. 10. Schemat błękitno-zielonej infrastruktury

Rysunek 8 Schemat struktury funkcjonalnej (kierunki rozwoju przestrzennego)

LEGENDA

STRUKTURA FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNA - OBSZARY:

- CENTRUM
- WĘZŁA TRANSPORTOWEGO
- WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH CENTRÓW HANDLOWYCH
- USŁUG Z ZIELENIĄ URZĄDZONĄ
- ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ Z ZIELENIĄ URZĄDZONĄ
- INTENSYWNEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ I WIELOFUNKCYJNEJ
- ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ Z PRZEWAGĄ ŚREDNIOWYSOKIEJ I WYSOKIEJ
- ZABUDOWY USŁUGOWO - MIESZKANIOWEJ O NISKIEJ INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY
- ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ NISKIEJ I JEDNORODZINNEJ INTENSYWNEJ
- ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ EKSTENSYWNEJ
- O FUNKCJI USŁUGOWEJ I PRODUKCYJNEJ
- O FUNKCJI PRZEMYSŁOWEJ I KOMUNALNEJ
- ZIELENI URZĄDZONEJ I USŁUG REKREACJI
- ZIELENI O FUNKCJI PRZYRODNICZO - EKOLOGICZNEJ I ROLNICZEJ
- LEŚNE
- LOTNISKA

PRZYSTANKI KOLEI METROPOLITALNEJ

- ISTNIEJĄCE
- PLANOWANE

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

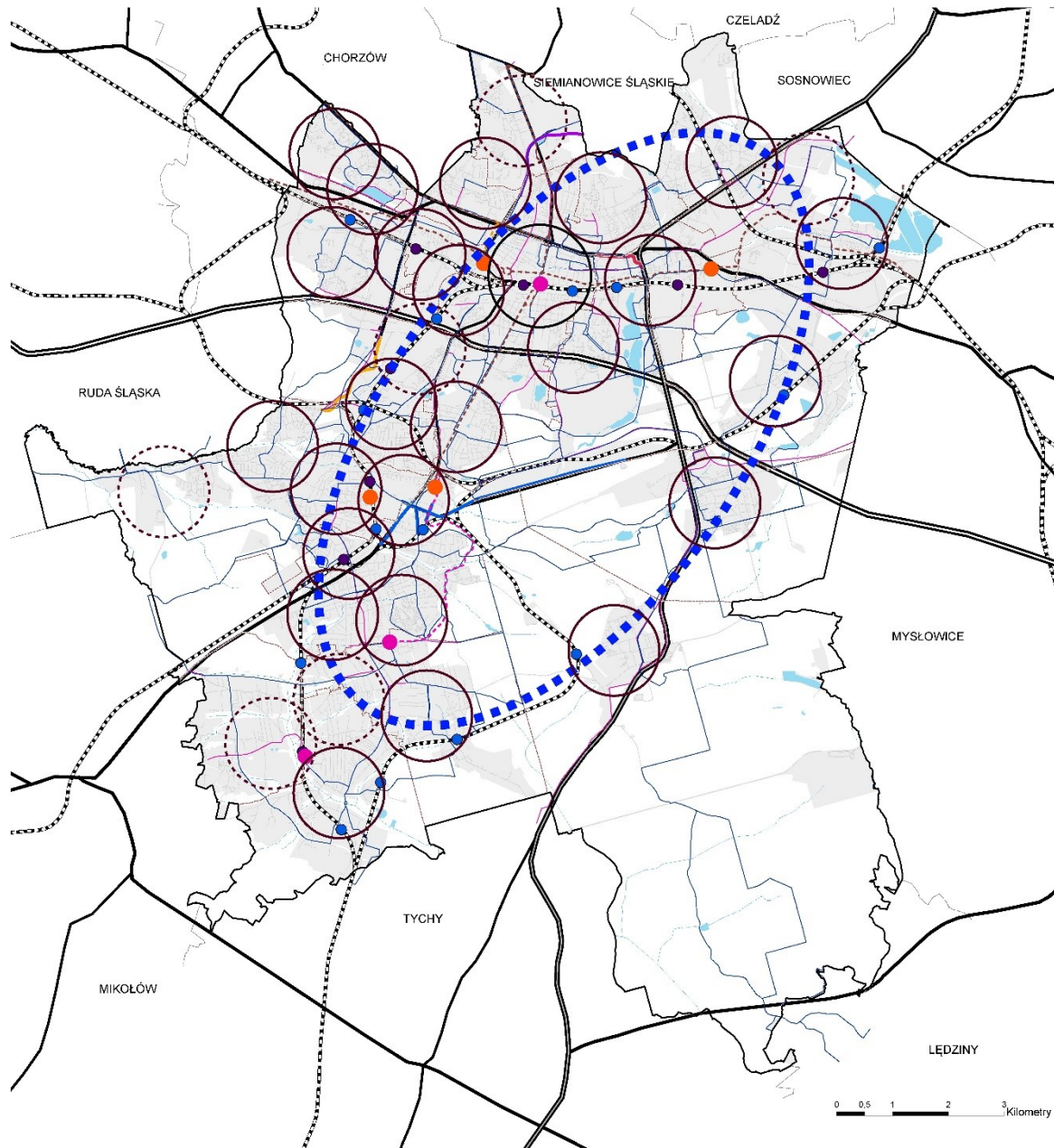
- ISTNIEJĄCA
- PLANOWANA

POZOSTAŁE OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- GRANICE DZIELNIC
- GRANICE MIAST SASIEDNICH
- LINIE KOLEJOWE

- REJON CENTRUM
- REJON KONCENTRACJI FUNKCJI METROPOLITALNYCH
- KIERUNKI ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
- STREFA POTENCJALNEJ LOKALIZACJI ZABUDOWY WYSOKIEJ I WYSOKOŚCIOWEJ
- OBSZARY SASIEDZKIE ISTNIEJĄCE
- OBSZARY SASIEDZKIE KSZTAŁTOWANE

Rysunek 9 Schemat układu transportowego (zrównoważona mobilność)

LEGENDA

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

- ISTNIEJĄCA
- PLANOWANA*

INFRASTRUKTURA TRAMWAJOWA

- - - - LINIE TRAMWAJOWE ISTNIEJĄCE
- - - - LINIA W REALIZACJI (ULICA GRUNDMANNA)
- - - - PROJEKTOWANA LINIA TRAMWAJOWA NA POŁUDNIE

PLANOWANA INFRASTRUKTURA DROGOWA

- [1] PRZEDŁUŻENIE UL. STĘŚLICKIEGO NA ODCINKU OD UL. MISJONARZY OBLATÓW DO AL. W. KORFANTEGO
- [2] PRZEDŁUŻENIE UL. BOCHENSKIEGO W KIERUNKU DZIELNICY LIGOTA-PANEWNIKI
- [3] DROGOWA TRASA ŚREDNICOWA - PRZEBUDOWA AL. RÓŻDZIŃSKIEGO PRZY WYŁOCIE Z TUNELU KATOWICKIEGO
- [4] ROZBUDOWA DROGI KRAJOWEJ NR 81 OD WĘZŁA AUTOSTRADY A4 Z DK 86 DO BUDOWANEGO WĘZŁA Z UL. ARMII KRAJOWEJ - ETAP II I III

KATOWICKI SYSTEM ZINTEGROWANYCH WĘZŁÓW PRZESIADKOWYCH

- ISTNIEJĄCE: BRYNÓW, SĄDOWA, LIGOTA, ZAWODZIE
- PLANOWANE: KOSTUCHNA, ŚW. JANA, PODLESIE

PRZYSTANKI KOLEI METROPOLITALNEJ

- ISTNIEJĄCE
- PLANOWANE

ISTNIEJĄCY UKŁAD DROGOWY I KOLEJOWY

- - - - LINIE KOLEJOWE
- DK86 (S1)
- DROGI GŁÓWNE
- DROGI INNE

POZOSTAŁE OZNACZENIA

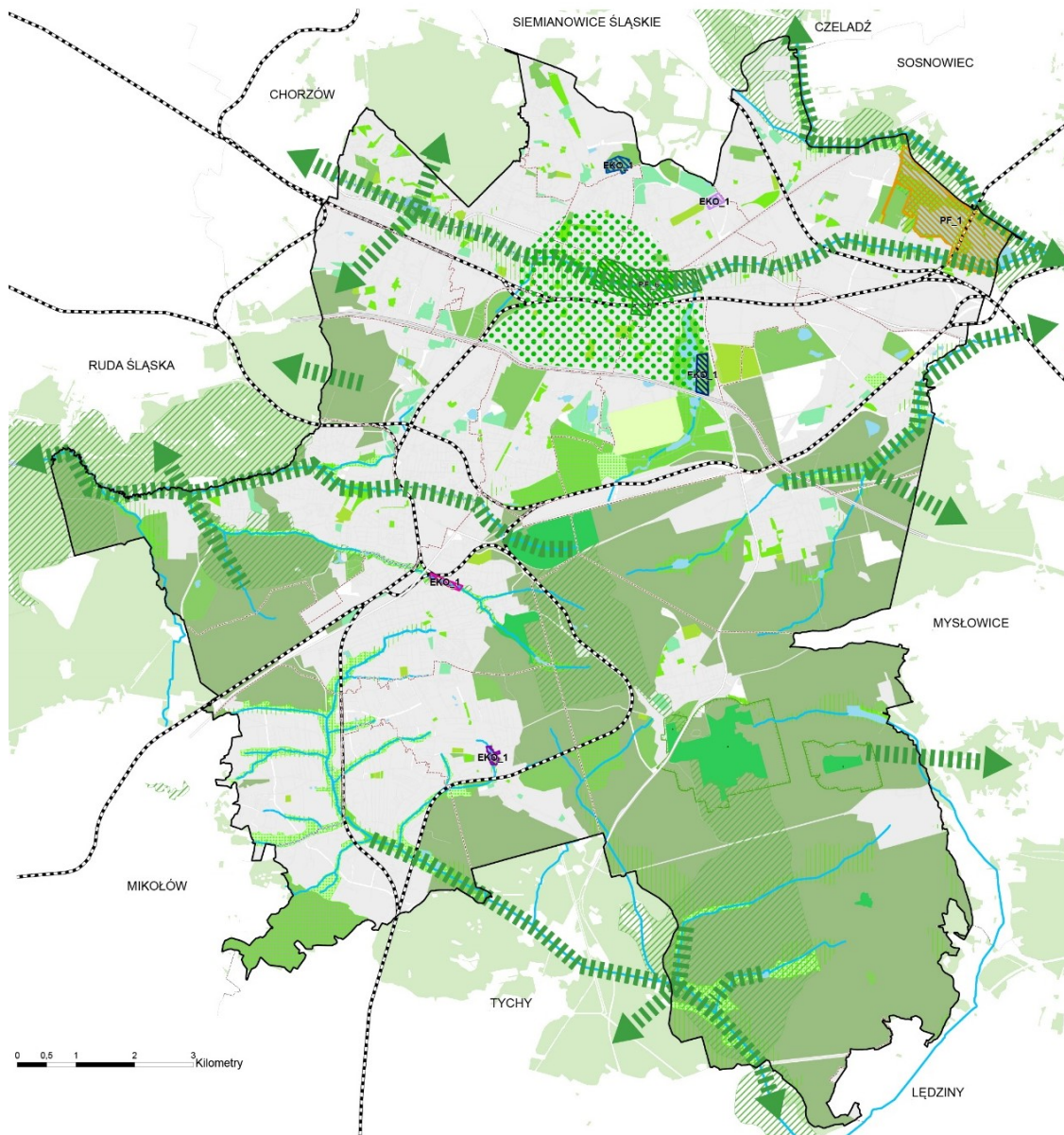
- GRANICA MIASTA
- GRANICE DZIELNIC
- GRANICE MIAST SĄSIEDNICH
- TERENY ZAINWESTOWANIA MIEJSKIEGO
- WEWNĘTRZNY UKŁAD DROGOWY

* Przebiegi nie są ostateczne i będą podlegały dalszym pracom projektowym

 WZMACNIANIE POWIĄZAŃ TRANSPORTOWYCH MIĘDZY DZIELNICAMI (SYMBOL)

 REJON CENTRUM; OBSZARY SĄSIEDZKIE ISTNIEJĄCE I KSZTAŁTOWANE

Rysunek 10 Schemat błękitno-zielonej infrastruktury

LEGENDA

TERENY ZIELENI

- KORYTARZE EKOLOGICZNE - KORYTARZ SPÓJNOŚCI
- KORYTARZE I CIĄGI EKOLOGICZNE, BIOCENTRA
- OBSZARY CHRONIONE
- GRANICE OTULINY REZERWATU LAS MURCKOWSKI
- DNA DOLIN RZECZYNYCH (WYNIKAJĄCE Z NATURALNEJ RZEŻBY TERENU)
- SKWERY, PARKI I ZIELEŃ ŚRÓDMIEJSKA W ZARZĄDZIE ZZM I POZA
- CMENTARZE
- OGRODY DZIAŁKOWE
- LOTNISKO MUCHOWIEC
- LASY
- POZOSTAŁE OBSZARY O PODWYŻSZONEJ WARTOŚCI EKOLOGICZNEJ
- KOMPLEKSY ZIELENI POZA GRANICAMI KATOWIC

SIEĆ WODNA

- SIEĆ WODNA
- OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWODZIOWEGO 1% (Z MZP, DANE: ISOK 04.10.2022)
- WODY STOJĄCE

POZOSTAŁE OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- GRANICE DZIELNIC
- GRANICE MIAST SĄSIEDNIICH
- TERENY ZAINWESTOWANIA MIEJSKIEGO
- LINIE KOLEJOWE
- WEWNĘTRZNY UKŁAD DROGOWY

PRZEDSIĘWZIĘCIA FLAGOWE I STRATEGICZNE BZI:

- KATOWICKA DOLINA 5 STAWÓW W SZOPIENICACH
- ZIELONA STREFA NAUKI (WE WSPÓŁPRACY Z UŚ, PŚ, UE KATOWICE ORAZ GZM)
- BUDOWA PARKU PRZY UL. WANTUŁY
- BUDOWA PARKU PRZY UL. LEOPOLDA/LERONDA
- MODERNIZACJA PARKU W DOLINIE RZEKI ŚLEPIOTKA
- REWITALIZACJA I ROZBUDOWA PARKU NA WELNOWCU
- REWITALIZACJA TERENU PRZY STAWIE KAJAKOWYM W KATOWICKIM PARKU LEŚNYM

WAŻNIEJSZE POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

BZI W CENTRUM - „ZIELONA AKUPUNKTURA MIEJSKA”

9.2. Założenia i charakterystyka modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

MODEL F-P – CZĘŚĆ OPISOWA

(A) Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

W ujęciu wewnętrznym struktura funkcjonalno-przestrzenna Katowic odnoszona do poszczególnych zespołów dzielnic charakteryzuje się dużą różnorodnością poczynając od funkcji metropolitalnych, przez transportowe, usługowo-handlowe po funkcje mieszkaniowe, turystyczno-kulturowe, rekreacyjne. Spuścizną industrialnej przeszłości Katowic są tereny i obiekty przemysłowe obecne przede wszystkim w zespołach dzielnic wschodnich, północnych i zachodnich. W mieście zanikają funkcje przemysłowe, choć w jego krajobrazie nadal obecna jest funkcja związana z eksploatacją węgla kamiennego.

W mieście dominuje metropolitalny charakter Śródmieścia, będącego **obszarem koncentracji funkcji metropolitalnych** - strefą prestiżową związaną z funkcjami administracji, kultury, nauki, biznesu itp. Zauważalne są, oznaczone na rysunku modelu, główne kierunki rozwoju funkcji metropolitalnych ku dzielnicom sąsiadującym ze Śródmieściem.

Zgodnie z koncepcją miasta zwartej strukturę sieci osadniczej miasta należy wzmacniać i stymulować integrację dzielnic jako **obszarów sąsiedzkich kształtowanych wokół centrów lokalnych, zintegrowanych z węzłami transportu zbiorowego**. Tą ogólną zasadę kształtowania miasta należy każdorazowo skonkretyzować i dostosować w odniesieniu do uwarunkowań lokalnych (np. relacji położenia geometrycznego centrum obszaru sąsiedzkiego, centrum usługowego i węzła transportu zbiorowego, które w ujęciu modelowym powinny być ze sobą ściśle powiązane, a w dostosowaniu do lokalnych warunków mogą wymagać integracji przez kształtowanie przestrzeni publicznej i intensyfikację pasm zabudowy).

W hierarchii jednostek osadniczych zauważalny jest proces tworzenia subcentrów południowego i północnego, przy czym procesy demograficzne wskazują, iż w strukturze funkcjonalno-przestrzennej większą rangę zaczynają odgrywać południowe i częściowo zachodnie dzielnice miasta (Kostuchna, Piotrowice-Ochojec oraz Ligota-Panewniki). Subcentrum północne wymaga dalszego rozwoju obszaru „Katowice-Północ-Ekomiasto”.

Dla zrównoważenia hierarchii jednostek osadniczych oraz równoważenia w przestrzeni procesów rozwoju społeczno-gospodarczego Katowic należy dążyć do rozwoju obszarów wschodnich szczególnie z wykorzystaniem terenów przemysłowych, pokolejowych wraz z poszanowaniem istniejących kompleksów leśnych i wodnych.

Impulsem do stworzenia subcentrum wschodniego mogą być inwestycje mieszkaniowe w dzielnicy Janów-Nikiszowiec, atrakcyjność historyczno-turystyczna zabudowy mieszkaniowej Nikiszowca, zagospodarowanie terenów po KWK „Wieczorek” na funkcje hubu gamingowo-technologicznego.

Perspektywiczne tereny rozwojowe miasta to także dogodnie zlokalizowane obszary przemysłowe, które będą mogły być przekształcane w wielofunkcyjne obszary miejskie.

Wzmocnieniu roli dzielnic w hierarchii jednostek osadniczych służyć będzie też realizacja w dzielnicach przedsięwzięć strategicznych zawartych w *Strategii*, przyczyniających się do wzrostu ich atrakcyjności.

(B) System powiązań przyrodniczych (błękitno-zielona infrastruktura)

Podstawową zasadą w odniesieniu do środowiska przyrodniczego jest uformowanie ciągłego przestrzennie, wielofunkcyjnego systemu obszarów o wiodącej funkcji przyrodniczo-krajobrazowej i rekreacyjnej, który warunkuje utrzymanie równowagi przyrodniczej w skali miasta oraz powiązanych funkcjonalnie terenów w jego otoczeniu metropolitalnym oraz regionalnym, i który jest zasadniczym elementem zdrowego i atrakcyjnego środowiska zamieszkania.

Katowice posiadają unikalny w skali dużych miast w Polsce zasób terenów leśnych, których udział w powierzchni miasta sięga ponad 40%. Poza dużymi kompleksami leśnymi (Lasy Murckowskie, Lasy Panewnickie) ważnym walorem środowiskowo-rekreacyjnym jest także kompleks stawów Szopienice-Borki, a także obszary łącznikowe (zielona infrastruktura) pomiędzy Lasami Panewnickimi i Murckowskimi oraz Lasami Pszczyńskimi (tj. korytarz ekologiczny Mlecznej, Las Gniołek, kompleksy rolne w Zarzeczcu, a także pasma dolin: Kłodnicy, Ślepiotki, Kokocińca, Rowu Panewnickiego, Brynicy, Rawy, Boliny. Za istotne z punktu widzenia ekosystemu miejskiej należy uznać akcentowaną społecznie potrzebę stopniowego przekształcenia funkcji gospodarczej kompleksów leśnych (Lasy Kochłownicze i Lasy Murckowskie) na funkcje rekreacyjno-ochronne.

Na obszarze Katowic ochronie prawnej na podstawie ustawy o ochronie przyrody podlegają 4 obszary, położone w całości na terenach Państwowego Gospodarstwa Leśnego "Lasy Państwowe", w granicach Nadleśnictwa Katowice: Rezerwat przyrody "Las Murckowski", Rezerwat przyrody "Ochojec", Zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Źródła Kłodnicy", Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Uroczysko Buczyna” oraz Użytek ekologiczny "Płone Bagno". Użytkowanie obszarów objętych ochroną prawną dopuszcza się tylko w ograniczonym zakresie, umożliwiającym zachowanie ich walorów przyrodniczych, respektując wprowadzone na tych terenach zakazy i nakazy. Zagospodarowanie i użytkowanie ich otoczenia należy kształtować w sposób nienaruszający równowagi przyrodniczej w obrębie terenów chronionych.

Postulaty dla miasta w zakresie systemu powiązań przyrodniczych to ciągłość terenów zieleni w mieście i kształtowanie ciągów ekologicznych; kształtowanie lokalnej retencji wód opadowych ("miasto-gąbka" - rozszczelnienie powierzchni, ogrody deszczowe, rowy retencyjne, niecki chłonne itp.); integracja zieleni z zabudową (zielone dachy, zielone ściany); a tam, gdzie trudno kształtować nowe tereny zieleni - wprowadzanie elementów tzw. błękitno-zielonej akupunktury (małe, powiązane w systemy fragmenty zieleni).

(C) Główne korytarze i elementy sieci transportowych (zrównoważona mobilność)

Rozwój systemów transportowych miasta powinien następować zgodnie z zasadami zrównoważonej mobilności, czyli ograniczania indywidualnego transportu samochodowego na rzecz innych środków transportu. W rozwoju mobilności miejskiej priorytetowe znaczenie nadaje się rozwojowi transportu pieszego, rowerowego, zbiorowego w szczególności szynowego (kolej i tramwaj); wspieranie współdzielonych środków transportu, a także zapewnienie komfortowych powiązań pomiędzy różnymi środkami transportu, promujących mobilność intermodalną.

Ze względu na metropolitalny charakter Katowic, wysoką rangę miasta w podziale terytorialnym regionu i kraju w mieście **dominuje transport samochodowy**, wzrasta poziom kongestii, a **nadmierne obciążenie samochodami osobowymi** jest szczególnie odczuwalne podczas godzin szczytu lub podczas dużych wydarzeń organizowanych w obszarze śródmiejskim. Wysoka ranga społeczno-gospodarcza Katowice wraz z dominacją układu transportowego podporządkowanego transportowi samochodowemu utrudnia wprowadzanie rozwiązań zrównoważonej mobilności w mieście, a zrównoważone środki transportu nie stanowią obecnie skutecznej alternatywy dla indywidualnego transportu samochodowego. Należy także podkreślić, iż dominacja transportu samochodowego nie sprzyja ochronie klimatu akustycznego i prowadzi do wzrostu hałasu w przestrzeni miejskiej, czemu należy przeciwdziałać.

Promocji **komunikacji pieszej i rowerowej** (a pośrednio zbiorowej, przez wzrost komfortu spacerów do przystanków transportu publicznego), zgodnie z ideą miasta zwartej służą rozwiązania poprawiające komfort i bezpieczeństwo poruszania się, funkcjonalność i powiązania ciągów pieszych, atrakcyjność przestrzeni publicznych, dostępność - takie, jak wprowadzone w ostatnich latach w Śródmieściu. Rozwiązania takie powinny być upowszechniane także w innych dzielnicach, w ramach przekształceń istniejących jak i tworzenia nowych struktur miejskich.

Promocji komunikacji rowerowej powinna towarzyszyć rozbudowa infrastruktury rowerowej w kierunku uzyskania ciągłości dróg i ścieżek rowerowych, w tym tzw. metropolitalnych dróg rowerowych pozwalających na komfortowe przemieszczanie się między dzielnicami i do miast sąsiednich.

W ostatnich latach zrealizowano nowe lub zmodernizowano istniejące węzły infrastruktury transportowej związane Dworcem PKP, Międzynarodowym Dworcem Autobusowym, centrami przesiadkowymi. W zakresie **transportu szynowego** planowana jest szczególnie pożądana systematyczna realizacja kolejnych przystanków kolei metropolitalnej, które powinny być zintegrowane z otaczającą tkanką miejską (z centrami lokalnymi i lokalnymi sąsiedztwami). Istotne w rozwoju transportu szynowego jest także skomunikowanie dzielnic południowych transportem tramwajowym.

W zakresie układu drogowego Katowice posiadają dobrze ukształtowany układ transportowo - drogowy na osi wschód – zachód (Autostrada A4, DTŚ) i częściowo północ-południe (DK86, DK81), w tym także dobrze ukształtowane powiązania drogowe z sąsiednimi miastami (Chorzów – A4, DTŚ, DK79; Mikołów – DK81; Mysłowice – DK79; Ruda Śląska – A4; Siemianowice Śląskie – al. Korfantego; Sosnowiec – DK86; Tychy – DK86). Powyższe tworzy warunki sprzyjające realizacji strategii integracji Katowic w większy ośrodek miejski. Natomiast układ drogowy miasta na osi północ – południe należy uznać za ostatecznie niewykrystalizowany. Dalszy rozwój układu drogowego powinien sprzyjać bardziej zrównoważonemu społecznie, gospodarczo i środowiskowo rozwojowi Katowic, w tym równoważeniu szans rozwojowych dzielnic wschodnich i północno-wschodnich. Powinna temu służyć idea „ringu” systemu transportowego miasta spajającego dzielnice wschodnie i północno-wschodnie z pozostałymi dzielnicami miasta.

Kierunki działań zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 odnoszące się do głównych korytarzy i elementów sieci transportowej zawiera priorytet w polu strategicznym Przestrzeń i infrastruktura.

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

(A) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu

Proponowane ujęcie problematyki ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu podkreślające rolę bioróżnorodności oraz elementów systemu błękitno-zielonej infrastruktury rekomenduje następujące zasady kształtowania:

- zachowanie i ochronę terenów zieleni, w tym terenów leśnych, w granicach miasta,
- wdrażanie urbanistycznych rozwiązań zapewniających ciągłość błękitno-zielonej infrastruktury,
- uzupełnianie systemów błękitnej i zielonej infrastruktury w tym; uzupełnianie terenów zieleni dla zachowania ich ciągłości, z wyznaczeniem nowych terenów zieleni dostępnych lokalnie tam, gdzie ich brakuje,
- ochronę i uzupełnianie miejskiego drzewostanu

- w miejscach, gdzie dostępna przestrzeń jest ograniczona (np. w Śródmieściu, w Strefie Kultury), stosowanie rozwiązań tzw. zielonej akupunktury miejskiej (miejscowe dosadzenia drzew, parki kieszonkowe, rozszczelnione parkingi, zielone dachy, zielone ściany, itp.)

Kierunki działań ujęte w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 korespondujące bezpośrednio z zasadami ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu:

- (EKO1_K1) Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na rzecz mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym dbałość o korytarze ekologiczne
- (EKO1_K2) Ograniczanie miejskiej wyspy ciepła
- (EKO1_K3) Poprawa retencjonowania i lokalnego zagospodarowania wody opadowej
- (EKO2_K1) Rozwój różnorodności biologicznej w mieście
- (EKO2_K2) Ograniczenie zanieczyszczeń atmosferycznych, w tym niskiej emisji wraz z poprawą efektywności energetycznej
- (EKO3_K1) Realizowanie wzorcowych projektów pro-klimatycznych i pro-środowiskowych akcentujących inicjowanie i wdrażanie innowacji środowiskowych
- (EKO3_K2) Podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości i budowanie wrażliwości na temat współczesnych wyzwań środowiskowych i klimatycznych
- (EKO4_K1) Poprawa skuteczności Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), gospodarki odpadami wraz z wdrażaniem rozwiązań i termicznego przekształcania odpadów
- (EKO4_K2) Kontynuacja rozwiązań z zakresu OZE
- (EKO4_K3) Zrównoważona gospodarka żywnością

(B) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Podstawowe zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz ochrony dóbr kultury współczesnej wyznacza SUIKZP dla Katowic. Zgodnie z nim przedmiotem ochrony wartości dziedzictwa kulturowego na obszarze Katowic są następujące elementy struktury przestrzennej miasta: Osiedle robotnicze Nikiszowiec (Pomnik Historii, na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 14 stycznia 2011 r.), obiekty i obszary chronione poprzez wpis do rejestru zabytków, wartości kompozycji urbanistycznej objęte ochroną w formie stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; oraz obiekty zabytkowe objęte ochroną indywidualną na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Za dobra kultury współczesnej na terenie Katowic w szczególności uznaje się następujące obiekty:

1. Dworzec PKP - konstrukcja odtworzonych kielichów hali dworca,
2. Halę widowiskowo - sportową "Spodek", Al. Korfantego 36,
3. Pomnik Powstań Śląskich "Skrzydła Śląskie", Al. W. Korfantego,
4. Dom Handlowy „Zenit”, Rynek 12,
5. Budynek mieszkalny „Ślizgowiec”, Al. W. Korfantego 8,
6. Budynek mieszkalny „Haperowiec”, ul. Sokolska 33,
7. Budynek biurowy „Separator”, Biuro Studiów i Projektów Przeróbki Węgla, Al. W. Korfantego 2,
8. Budynek mieszkalny „Superjednostka”, Al. W. Korfantego 16 – 32,
9. Dom Handlowy „Skarbek”, ul. A. Mickiewicza 4,
10. Budynek biurowy - wieżowiec Stalexportu - „Trzonolinowce”, ul. Mickiewicza 29,
11. Budynek Biura Wystaw Artystycznych, Al. W. Korfantego 6,
12. Budynek mieszkalno - usługowy „Delikatesy”, Al. W. Korfantego 5/ ul. Piastowska 2,
13. Budynek Biblioteki Śląskiej, Plac Rady Europy 1,
14. Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i Matki Bożej Uzdrawienia Chorych, osiedle Tysiąclecia, ul. Mieszka I, nr 6,

15. Osiedle Tysiąclecia, ul. Tysiąclecia, ul. Piastów, ul. Mieszka I,
16. Gmach TVP Katowice, ul. Telewizyjna 1,
17. Gmach Związków Zawodowych, ul. Dąbrowskiego 23.

W celu ochrony obszarów i obiektów uznanych za dobra kultury współczesnej, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przyjmować ustalenia zapewniające ochronę wartościowych elementów i cech, której zakres należy precyzyjnie określić w zapisach planu.

Istotnym kierunkiem zachowania dziedzictwa kulturowego jest rewitalizacja historycznych zespołów urbanistycznych oraz zapewnienie właściwej opieki zabytkom poprzez nadanie im nowych, społecznie użytecznych funkcji. Kierunek ten dotyczy zwłaszcza zabytków dziedzictwa przemysłowego, będących zarówno unikalnym elementem krajobrazu miasta, jak i stanowiących potencjał dla rozwoju nowych ośrodków aktywności kulturalnej, społecznej i gospodarczej.

W Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 dla działań tych rekomenduje się wykorzystanie doświadczeń Katowic w stosowaniu zróżnicowanych instrumentów polityki przestrzennej, w tym instrumentów pozaustawowych, służących uzyskaniu wysokiej jakości rozwiązań przestrzennych (m.in. konkursów architektoniczno-urbanistycznych, debaty publicznej, warsztatów, procesów partycypacyjnych, itp.).

Kierunki działań ujęte w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 korespondujące bezpośrednio z zasadami ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz ochrony dóbr kultury współczesnej:

- (PI1_K1) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych w dzielnicach, w tym typy działań związane z: projektami tworzenia, odnowy, rewitalizacji obszarów pełniących funkcje centralne w dzielnicach wraz z kompleksowym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych
- (PI1_K2) Urozmaicenie oferty usług wyróżnikowych – centrotwórczych odpowiadających aspiracjom mieszkańców, tworzącym markę dzielnic, w tym typy działań związane z: projektami prac studialnych, laboratoriów miejskich, konkursów, warsztatów eksplorujące i kreujące walory kulturowe dzielnic, w tym we współpracy z uczelniami, szkołami, mieszkańcami, NGO
- (PI4_K1) Zagospodarowanie przestrzeni publicznej z wykorzystaniem-dobrych wzorców transformacji przestrzeni, w szczególności z zaakcentowaniem dominant w strefie śródmiejskiej, w tym typy działań związane z: (i) projektami wzbogacającymi jakość i zapewniającymi dbałość o miejskie przestrzenie publiczne w Śródmieściu; (ii) projektami odnowy zabytków architektury, w tym modernistycznej i funkcjonalistycznej; (iii) projektami tworzenia nowych oraz rozwoju istniejących szlaków tematycznych i turystycznych (m.in. przemysłowe, moderna, neonów)
- (PI4_K2) Kontynuowanie rewitalizacji terenów miejskich oraz poprzemysłowych z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowego, w tym typy działań związane z: (i) projektami prac studialnych, laboratoriów miejskich, konkursów, warsztatów w zakresie rewitalizacji terenów miejskich i poprzemysłowych, w tym we współpracy z uczelniami, szkołami, mieszkańcami, NGO; (ii) projektami na rzecz rewitalizacji terenów miejskich i poprzemysłowych

(C) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów wynikające z modelu funkcjonalno-przestrzennego Katowic oraz zapisów Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 są następujące:

- wdrażanie idei miasta zwartej wyrażające się w zwartej, wielofunkcyjnej zabudowie zapewniającej bliski dostęp do przestrzeni publicznej i zrównoważonego transportu - w ramach dogęszczania i przekształcania istniejącej tkanki miejskiej oraz tworzenia zespołów nowej zabudowy między innymi na terenach poprzemysłowych;
- tworzenie wielofunkcyjnych centrów lokalnych zintegrowanych z węzłami transportu zbiorowego i terenami zieleni lokalnych centrów / sąsiedztw przy istniejących i planowanych przystankach kolei

metropolitalnej (m.in. Katowice Uniwersytet - rejon ul. Paderewskiego, Katowice Akademia - ul. Damrota / Francuska, Katowice Kokociniec - rejon ul. Szadoka), przesunięty Katowice Brynów; a także: os. Witosza, Murcki, Podlesie);

- wzmocnienie rozwoju subcentrum wschodniego jako sposobu na równoważenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego w przestrzeni Katowic
- rozwój powiązań w strukturze zagospodarowania terenów z miastami sąsiednimi celem realizowania strategii integracji Katowic w większy ośrodek miejski
- realizacja Zielonej Strefy Nauki i strefy akademickiej zintegrowanej z otoczeniem;
- kompleksowe ujęcie problematyki miasta zrównoważonego, w tym błękitno-zielonej infrastruktury, zrównoważonej mobilności, miasta zwarteo w nowych dokumentach planistycznych;
- integracja planowania strategicznego, przestrzennego, środowiskowego oraz kryzysowego w tym w kontekście budowania odporności infrastrukturalnej oraz bezpieczeństwa cyfrowego;
- wykorzystanie w planowaniu miejskim zarówno poprawiającej się dostępności statystyki publicznej i danych otwartych, jak i narzędzi *smart city* zwiększających interaktywność i modelowanie rozwoju struktury przestrzennej miasta
- dla pożądanego kształtowania ładu przestrzennego rekomenduje się wprowadzenie uchwały krajobrazowej

Proponowane w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 kierunki działań w zakresie zmian w strukturze zagospodarowania terenów są następujące:

- (PI1_K1) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych w dzielnicach,
- (PI1_K2) Urozmaicenie oferty usług wyróżnikowych – centrotwórczych odpowiadających aspiracjom mieszkańców, tworzącym markę dzielnic,
- (PI4_K1) Zagospodarowanie przestrzeni publicznej z wykorzystaniem-dobrych wzorców transformacji przestrzeni, w szczególności z zaakcentowaniem dominant w strefie śródmiejskiej,
- (PI4_K2) Kontynuowanie rewitalizacji terenów miejskich oraz przemysłowych z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowego.

(D) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Dla lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego rekomenduje się:

- kształtowanie obiektów handlu wielkopowierzchniowego w sposób zharmonizowany z kształtowaniem lokalnych centrów usługowych, powiązanych funkcjonalnie i przestrzennie z innymi usługami komercyjnymi i społecznymi zlokalizowanymi w sąsiedztwie;
- zapewnienie jakości architektonicznej ładu przestrzennego obiektów handlowych i ich otoczenia, w tym przez wykluczenie lokalizacji nowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²o formie obiektów magazynowych (jednokondygnacyjnych, o jednoprzestrzennych salach sprzedaży, pozbawionych witryn od strony przestrzeni publicznych);
- kształtowanie obiektów handlowych i ich otoczenia w sposób wzbogacający lokalną przestrzeń publiczną, w tym poprzez zapewnienie "aktywnych pierzei" z witrynami i wejściami od strony przestrzeni publicznych;
- kształtowanie otoczenia obiektów handlowych w sposób zapewniający komfortową komunikację pieszą, rowerową i publiczny transport zbiorowy, w tym integrację obiektów handlowych z przystankami publicznego transportu zbiorowego.

(E) Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego

Strategia Rozwoju Miasta Katowice 2030 nie przesądza o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Realizacja inwestycji o charakterze celu publicznego koreluje z zaproponowanymi w Strategii kierunkami działań:

- (SJ1_K2) Realizowanie działań edukacyjnych i inwestycyjnych wyrównujących szanse uczniów a także poprawiających dostępność żłobków i przedszkoli, w szczególności z dzielnic i obszarów kryzysowych,
- (SJ2_K4) Poprawa dostępności, różnorodności i efektywności zarządzania usługami sportowo- rekreacyjnymi oraz kulturalnymi dla różnych grup odbiorców,
- (EKO1_K1) Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na rzecz mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym dbałość o korytarze ekologiczne,
- (EKO1_K3) Poprawa retencjonowania i lokalnego zagospodarowania wody opadowej
- (EKO4_K1) Poprawa skuteczności Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), gospodarki odpadami wraz z wdrażaniem rozwiązań i termicznego przekształcania odpadów,
- (PI3_K1) Kształtowanie wielofunkcyjnych węzłów transportu drogowego, kolejowego, tramwajowego i lotniczego,
- (PI3_K2) Rozbudowa miejskiej infrastruktury transportowej,
- (PI3_K3) Zapewnienie stabilności i odporności na potencjalne ryzyka infrastruktury krytycznej w powiązaniu z rozwiązaniami logistyki miejskiej, w szczególności dla infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, infrastruktury związanej z odpadami i energią.

(F) Kierunki rozwoju systemów transportu

W rozwoju systemów transportu należy kontynuować i intensyfikować działania w zakresie wdrażania zasady zrównoważonej mobilności, w tym wykorzystywać dotychczasowe pozytywne doświadczenia Katowic w tym zakresie (m.in. uspokojenie ruchu i realizacja infrastruktury rowerowej w śródmieściu, zrealizowane centra przesiadkowe, itp.), czyli dążenia do równowagi pomiędzy indywidualnym transportem samochodowym a innymi środkami transportu.

W rozwoju mobilności miejskiej priorytetowe znaczenie nadaje się rozwojowi transportu pieszego, rowerowego, zbiorowego; a także zapewnienia komfortowych powiązań pomiędzy różnymi środkami transportu, promujących mobilność intermodalną.

Proponowane w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 kierunki działań w zakresie sieci transportowych i zrównoważonej mobilności

- (PI2_K1) Poprawa zintegrowania, dostępności i komfortu podróżowania transportem zbiorowym,
- (PI2_K2) Poprawa bezpieczeństwa i komfortu ruchu na rzecz aktywnej mobilności miejskiej, w tym rowerowej,
- (PI2_K3) Rozwój infrastruktury dla potrzeb nisko i zeroemisyjnych środków transportu,
- (PI3_K1) Kształtowanie wielofunkcyjnych węzłów transportu drogowego, kolejowego, tramwajowego i lotniczego,
- (PI3_K2) Rozbudowa miejskiej infrastruktury transportowej

(G) Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Podstawowe kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej odnoszą się do poszczególnych rodzajów infrastruktury w sposób następujący:

- zaopatrzenie w **energię elektryczną** będzie realizowane z sieci elektroenergetycznej podlegającej rozbudowie oraz przebudowie wraz ze stacjami transformatorowymi w sposób niekolidujący z przeznaczeniem podstawowym terenów, stosownie do potrzeb. Rozbudowa i przebudowa infrastruktury elektroenergetycznej będzie służyć zapewnieniu dostaw energii elektrycznej klientom zasilanym ze stacji istniejących i planowanych zlokalizowanych na terenie Katowic, pokryciu bieżącego i przyszłego zapotrzebowania na moc i energię elektryczną oraz zapewnieniu wysokiej pewności zasilania. Rozbudowa i przebudowa infrastruktury dotyczyć będzie infrastruktury elektroenergetycznej na poziomie średnich i niskich napięć;
- źródłami **energii cieplnej** dla Katowic są elektrociepłownie i ciepłownie zawodowe oraz lokalne kotłownie i indywidualne źródła ciepła. Poza zasięgiem oddziaływania systemów ciepłowniczych pozostają dzielnice południowe: Zarzecze, Podlesie, większa część Kostuchny, zachodnia część Ligoty, Panewniki oraz północno - wschodnia część Dąbrówki Małej. Nie przewiduje się zasadniczych zmian w przestrzennym oddziaływaniu systemów ciepłowniczych. W rejonach zabudowy, gdzie możliwe jest podłączenie do sieci ciepłowniczej należy dążyć do eliminacji stosowania systemów grzewczych opartych o spalanie paliw;
- **gaz** dostarczany jest do Katowic z układów o charakterze ogólnopolskim, gazociągami wysokiego oraz podwyższonego średniego ciśnienia. Nie przewiduje się rozbudowy gazociągów wysokiego ciśnienia. Sieć gazociągów średniego i niskiego ciśnienia będzie rozbudowywana oraz przebudowywana stosownie do potrzeb i zainteresowania potencjalnych odbiorców;
- w Katowicach nie występują komunalne **ujęcia wody**. Woda pochodzi przede wszystkim z ujęć powierzchniowych na rzekach Wisła (zbiornik Goczałkowice) i Soła (kaskada Tresna – Porąbka – Czaniec). Nie przewiduje się zasadniczych zmian w systemie zaopatrzenia w wodę. Najważniejszymi zadaniami w dziedzinie zaopatrzenia w wodę są działania związane z ograniczaniem strat wody, co oznacza dalszą rozbudowę systemu monitoringu sieci wodociągowej, wymiana sieci wodociągowej (w tym w koordynacji z przebudową i rozbudową sieci kanalizacyjnej) oraz zadania związane dostosowywaniem sieci i obiektów wodno-kanalizacyjnych do warunków związanych z eksploatacją górniczą;
- w zakresie porządkowania **gospodarki ściekowej**, w tym rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie miasta SUIKZP zakładało realizację programu pn.: *Masterplan – uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście Katowice*, tj. rozwój systemu kanalizacji w układzie czterech podstawowych zlewni oczyszczalni: Centrum - Gigablok, Panewniki, Podlesie, Dąbrówka Mała (Siemianowice - Centrum);
- na terenie Katowic nie przewiduje się przeznaczania nowych terenów pod instalacje **gospodarki odpadami**. Lokalizacja ewentualnych nowych obiektów instalacji gospodarki odpadami, przewidywana jest na terenie obiektów obecnie użytkowanych;
- w zakresie **infrastruktury telekomunikacyjnej** zaleca się nie lokalizowanie wolnostojących wież i masztów antenowych realizowanych jako konstrukcje wsporcze pod anteny i urządzenia radiowe na terenach otwartych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz na obszarach zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej. Możliwość lokalizacji wymaga jednak każdorazowo analizy kontekstu otoczenia i oceny skutków lokalizacji. Dopuszcza się realizację instalacji radiokomunikacyjnych na obiektach budowlanych, z wyjątkiem obiektów znajdujących się w strefach ochrony konserwatorskiej lub objętych ochroną konserwatorską.

Proponowany w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 kierunek rozwoju systemów infrastruktury technicznej poszerza zapisy SUIKZP w sposób następujący:

- (EKO2_K2) Ograniczenie zanieczyszczeń atmosferycznych, w tym niskiej emisji wraz z poprawą efektywności energetycznej, w tym typy działań związane z: (i) projektami zmierzającymi do likwidacji indywidualnych kotłowni na paliwa stałe oraz tego typu kotłowni działających w podmiotach gospodarki komunalnej i instytucjach publicznych, (ii) projektami kompleksowych modernizacji energetycznych, w tym termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, magazynów energii w budynków mieszkalnych indywidualnych i wielorodzinnych
- (EKO4_K1) Poprawa skuteczności Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), gospodarki odpadami wraz z wdrażaniem rozwiązań i termicznego przekształcania odpadów
- (EKO4_K2) Kontynuacja rozwiązań z zakresu OZE, w tym projekty wspierające organizacyjnie i finansowo oraz promujące energetykę rozproszoną, obywatelską, klastry energetyczne
- (PI3_K3) Zapewnienie stabilności i odporności na potencjalne ryzyka infrastruktury krytycznej w powiązaniu z rozwiązaniami logistyki miejskiej, w szczególności dla infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, infrastruktury związanej z odpadami i energią, w tym następujące typy działań:
 - działania związane z przygotowaniem planów zarządzania kryzysowego na wypadek drastycznych przerw w dostawie wody, energii, oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych
 - działania zmierzające do opracowania systemu informowania, w tym procedur powiadamiania mieszkańców na wypadek zarządzania kryzysowego
 - projekty inwestycyjne w infrastrukturę krytyczną, w szczególności wodno-kanalizacyjną, oczyszczalnie ścieków, infrastrukturę związaną z odpadami i energią, zapewniające infrastrukturalną odporność miasta

(H) Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Obecnie Katowice posiadają infrastrukturę energetyczną zapewniającą stosowny poziom bezpieczeństwa. Jednak odrębnej koncepcji szczegółowej wymaga, w kontekście dynamicznego rozwoju energetyki odnawialnej i skokowego przyrostu liczby instalacji PV, model zaopatrzenia Katowice w energię elektryczną. Istotnym elementem w tym zakresie są rozwiązania związane nie tylko z przebudową sieci energetycznych, ale także tworzeniem magazynów energii, równoważeniem w sieci wielkości dostępnej energii, zarządzaniem energią ze źródeł rozproszonych, działalnością klastrów i spółdzielni energetycznych, wprowadzaniem pojazdów elektrycznych z dwukierunkową baterią.

W rejonach gdzie istnieje techniczne i ekonomiczne uzasadnienie należy dążyć do stosowania systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Proponowany w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 kierunek odnoszący się do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię:

- (PI3_K3) Zapewnienie stabilności i odporności na potencjalne ryzyka infrastruktury krytycznej w powiązaniu z rozwiązaniami logistyki miejskiej, w szczególności dla infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, infrastruktury związanej z odpadami i energią

Proponowany w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 projekt strategiczny wiążący się z lokalizacją (punktową) **urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW to:**

- Budowa farm fotowoltaicznych, w tym farmy fotowoltaicznej o mocy zainstalowanej 1 MW przy ul. Żwirowej.

(I) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Aktualnie obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują kompleksy użytków rolnych wraz z zadrzewieniami śródpolnymi i zabudową siedliskową, w tym tereny w korytarzach ekologicznych. Znaczna część gruntów rolnych, z wyłączeniem łąk w obniżeniach dolinnych katowickich rzek, jest przekształcana w tereny budowlane w rozwijających, urbanizujących się dzielnicach (Podlesie, Zarzecze). W sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania są one przeznaczane, w zależności od uwarunkowań, na cele zabudowy mieszkaniowej różnej intensywności, zarówno z uwagi na wnioski mieszkańców, jak i na potrzeby kształtowania ładu przestrzennego.

Rekomenduje się ograniczenie do niezbędnego minimum przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne; a w przypadku konieczności uszczuplenia lasów - przyjmowanie rozwiązań projektowych, w najmniejszym stopniu naruszających zawartość kompleksów leśnych, w tym zwłaszcza obejmujących obszary objęte ochroną lub cenne siedliska roślin i zwierząt. Na obszarach kompleksów leśnych tworzących biocentra powinna być prowadzona ekologicznie zrównoważona gospodarka leśna, z uwzględnieniem statusu ochronności lasów oraz występowania wartości przyrodniczych podlegających ochronie. Przy określaniu przeznaczenia w MPZP na cele leśne dopuszcza się powiększenie obszarów leśnych, na podstawie wniosków o zalesienie, w wyniku rekultywacji terenów zdegradowanych oraz zalesiania nieużytków. W porozumieniu z zarządcami lasów tereny leśne mogą być wykorzystywane dla celów rekreacji, w szczególności poprzez urządzenie ścieżek turystycznych dla pieszych i rowerzystów, a także wyznaczanie miejsc piknikowych. Rekomenduje się zwiększenie rekreacyjnego wykorzystania lasów, w porozumieniu z ich zarządcami (miejscowe przekształcenia z lasów produkcyjnych na lasy rekreacyjne).

W zakresie zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej Strategia Rozwoju Miasta Katowice 2030 wprowadza uzupełnienia w postaci następujących kierunków działań:

- (EKO1_K1) Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na rzecz mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, w tym dbałość o korytarze ekologiczne, w szczególności przez realizację typów działań odnoszące się do: (i) działań i projektów na rzecz kompensacji drzewostanu; (ii) działań i projektów na rzecz tworzenia nowych (także w oparciu o istniejące tereny leśne) i podnoszenie jakości istniejących terenów parkowych w mieście
- (EKO4_K3) Zrównoważona gospodarka żywnością, w tym typy działań odnoszące się do realizacji projektów pilotażowych związanych z rozwojem rolnictwa miejskiego oraz przeciwdziałania marnotrawstwu żywności i jej zagospodarowania w mieście

(J) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji wynikające z modelu funkcjonalno-przestrzennego Katowic oraz zapisów Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 są następujące:

- rewitalizacja obszarów zdegradowanych jest jednym z głównych zadań zagospodarowania przestrzennego Katowic. Należy kontynuować i promować pozytywne doświadczenia miasta w tym zakresie, zarówno w rewitalizacji zdegradowanych terenów miejskich, jak i włączania w strukturę miejską terenów przemysłowych (powydobywczych i pokolejowych), w tym z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowego;
- na obszarach zdegradowanych oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji podlegających zagospodarowaniu na nowe funkcje rekomenduje się kształtowanie

struktury miejskiej zgodnie z zasadami miasta zwarteo i zasadami kształtowania ładu przestrzennego, w tym integrację z infrastrukturą transportu zbiorowego;

- należy kontynuować wykorzystanie kolejnych elementów spuścizny industrialnej i rewitalizacji terenów przemysłowych, których zasób stanowi potencjał umożliwiający dogęszczanie miasta i zachowanie terenów zieleni (m.in. teren KWK Wujek, KWK Wiczoerek, Huty Baildon, Huty Szopienice, KWK Staszic - Wujek);
- należy wykorzystywać możliwości istniejących i nowych mechanizmów planistycznych dla zapewnienia jakości i integracji z otoczeniem nowych zespołów zabudowy.

Proponowany w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 kierunki działań odnoszące się do obszarów zdegradowanych oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji są następujące:

- (SJ4_K1) Minimalizacja negatywnych skutków społecznych transformacji energetycznej sektora tradycyjnego;
- (SJ4_K2) Wspieranie przebranżawiających się pracowników przemysłów tradycyjnych i ich rodzin, w tym w szczególności z obszarów rewitalizowanych w powiązaniu ze wsparciem szkolnictwa branżowego i kształcenia ustawicznego;
- (PRG4_K2) Tworzenie warunków dla zrównoważonej rewitalizacji terenów przemysłowych (w tym wydobywczych i pokolejowych) oraz lokalizacji przemysłów 4.0.;
- (PI4_K2) Kontynuowanie rewitalizacji terenów miejskich oraz przemysłowych z wykorzystaniem materialnego dziedzictwa kulturowe

11. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie (Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 19.10.2020) wyznacza dwie główne kategorie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) w ramach ujęcia tematycznego, tj.:

- OSI konkurencyjne identyfikowane w 2 wymiarach:
 - obszary cenne przyrodniczo,
 - ośrodki wzrostu,
- OSI problemowe identyfikowane w 3 wymiarach:
 - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - gminy w transformacji górniczej.

Miasto Katowice zostało zakwalifikowane do obu głównych OSI tematycznych w sposób następujący:

- OSI konkurencyjne – **ośrodki cenne przyrodniczo** – Katowice zostało zakwalifikowane do ośrodków z przeciętnymi walorami przyrodniczymi. Działania związane z tym rodzajem OSI powinny dotyczyć: ochrony bioróżnorodności i georóżnorodności, poprawy stosunków wodnych wraz z ochroną siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych, zwiększenia drożności korytarzy ekologicznych
- OSI konkurencyjne – **ośrodki wzrostu** – Katowice jako jedyny ośrodek miejski zostały zakwalifikowane do kategorii najważniejszych ośrodków wzrostu w województwie śląskim. Działania związane ze wzmacnianiem ośrodków wzrostu powinny prowadzić do poprawy pozycji konkurencyjnej, w szczególności przez podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie skali oddziaływania oraz pozycji a arenie międzynarodowej ośrodków akademickich wraz z sektorem B+R, utrzymywanie pozycji ośrodka wzrostu, rozwój funkcji metropolitalnych, poprawa jakości środowiska i przestrzeni, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, zwiększenie poziomu inwestycji pozwalających na powstrzymanie procesu „drenażu mózgów” przez inne ośrodki metropolitalne
- OSI problemowe – **gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza** – Katowice zostały zakwalifikowane do III tj. najwyższego obszaru problemowego. Działania odnoszące się do tego typu OSI skupiają się na ograniczeniu niskiej emisji przez: rozbudowę sieci ciepłowniczych, włączenie do tego rodzaju sieci możliwie dużej liczby budynków mieszkalnych, wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko, w tym egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”
- OSI problemowe - **gminy w transformacji górniczej**– Katowice zostały zakwalifikowane do tego typu OSI w **wymiarze przestrzennym**. Dla Katowic oznacza to konieczność podejmowania działań odnoszących się do ponownego wykorzystania terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których występują skutki eksploatacji górniczej. Dla OSI gminy w transformacji górniczej istotne są także działania związane z przekwalifikowaniem pracowników odchodzących z sektora górniczego i okołogórniczego, tworzenie warunków dla dalszego funkcjonowania przedsiębiorstw z branży okołogórniczej, rozwój nowych oraz istniejących przedsiębiorstw na rzecz tworzenia alternatywnych miejsc pracy, poprawa jakości środowiska oraz jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, rozwój oferty czasu wolnego.

12. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, wraz z zakresem planowanych działań

Na podstawie ustaleń Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 zidentyfikowano dwa rodzaje obszarów strategicznej interwencji (OSI) kluczowych dla Miasta Katowice, tj.:

- obszary kryzysowe (OSI_KR),
- obszary rozwojowe (OSI_R).

OBSZARY KRYZYSOWE

Obszary kryzysowe wskazano w oparciu o opracowanie pt.: *Kompleksowa diagnoza Miasta Katowice 2021. Raport 2. Diagnoza – wymiar rewitalizacyjny* (UM Katowice, grudzień 2021) sporządzone na potrzeby studiów diagnostycznych dla Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). Celem przeprowadzanych diagnoz było przygotowanie kompleksowego zasobu informacji społeczno-ekonomicznych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych umożliwiających szczegółową charakterystykę oraz racjonalną identyfikację obszarów zdegradowanych niezbędnych w wyznaczeniu ostatecznych obszarów rewitalizacji Katowic.

W identyfikacji obszarów zdegradowanych posłużono się 38 wskaźnikami (głównie wyrażającymi koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych) w oparciu o następujące wymiary:

- wymiar społeczny, w tym podwymiary:
 - demografia,
 - rynek pracy,
 - ubóstwo i wykluczenie społeczne,
 - przestępczość,
 - mieszkańcy – osoby ze szczególnymi potrzebami,
 - poziom edukacji,
 - poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
- wymiar gospodarczy, w tym podwymiary:
 - przedsiębiorczość,
 - potencjał gospodarczy,
 - kondycja lokalnych przedsiębiorstw,
- wymiar środowiskowy, w tym podwymiary:
 - przekroczenie standardów jakości środowiska,
 - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- wymiar funkcjonalno-przestrzenny, w tym podwymiary:
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
 - ograniczony dostęp do podstawowych usług lub ich niska jakość,
 - niski poziom obsługi transportem zbiorowym,
- wymiar techniczny, w tym podwymiary:
 - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
 - niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

Na podstawie wyników analizy wskaźnikowej rekomendowano obszary zdegradowane, tj. dzielnice w których negatywne tendencje miejskiej (niekorzystne wskaźniki koncentracji) występują licznie

w wielu wymiarach diagnozy (tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym, technicznym). Ostatecznie wskazano obszary rewitalizacji, tj. takie obszary zdegradowane, w których zdiagnozowane problemy występują nie tylko licznie w wielu wymiarach diagnozy, ale ponadto występują w znaczącej skali (wysoka intensywność negatywnych zjawiska miejskich).

Za kryzysowe obszary interwencji (OSI_KR) w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 uznano obszary rewitalizacji wynikające z dokumentu pt.: *Kompleksowa diagnoza Miasta Katowice 2021. Raport 2. Diagnoza – wymiar rewitalizacyjny* (UM Katowice, grudzień 2021).

Tabela 20. Obszary kryzysowe Katowic

Nazwa obszaru kryzysowego (dzielnicy)	Oznaczenie	Zakres planowanych działań
Szopienice – Burowiec	OSI_KR1	<ul style="list-style-type: none"> – projekt flagowy PF_9: <i>Adaptacja budynku przy pl. Ogród Dworcowy 4 wraz z zagospodarowaniem terenu dedykowanego Kazimierzowi Kutzowi na cele kulturalne</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) – projekt strategiczny EKO_P6: <i>Montaż instalacji fotowoltaicznej i wymiana kogeneratora na terenie Oczyszczalni Ścieków GIGA Blok w Katowicach</i> (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Załęże	OSI_KR2	<ul style="list-style-type: none"> – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Dąbrówka Mała	OSI_KR3	<ul style="list-style-type: none"> – projekt strategiczny EKO_P5: <i>Budowa farm fotowoltaicznych</i> (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski) – projekt strategiczny EKO_P7: <i>Unowocześnianie gospodarki odpadowo – ściekowej</i> (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Śródmieście	OSI_KR4	<ul style="list-style-type: none"> – projekt flagowy PF_6: <i>Zielona Strefa Nauki</i> (w wymiarach PS4: Klimat i ekosystem miejski, PS5: Przestrzeń i infrastruktura) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Janów – Nikiszowiec	OSI_KR5	<ul style="list-style-type: none"> – projekt flagowy PF_4: <i>Dzielnica nowych technologii – Katowicki HUB gamingowo-technologiczny (etapy I-VI)</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Załęska Hałda – Brynów część zachodnia	OSI_KR6	<ul style="list-style-type: none"> – projekt strategiczny SJ_P1: <i>Budowa Stadionu Miejskiego</i> (w wymiarze PS1_Społeczna jakość życia) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Giszowiec	OSI_KR7	<ul style="list-style-type: none"> – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Bogucice	OSI_KR8	<ul style="list-style-type: none"> – projekt flagowy PF_7: <i>Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR
Zawodzie	OSI_KR9	<ul style="list-style-type: none"> – działania rewitalizacyjne określone w przyszłym GPR

Źródło: opracowano na podstawie: *Kompleksowa diagnoza Miasta Katowice 2021. Raport 2. Diagnoza – wymiar rewitalizacyjny* (UM Katowice, grudzień 2021).

Oznaczenia:

- GPR – Gminny Program Rewitalizacji (planowany do przygotowania w latach 2023-2024)

Zakres działań podejmowanych na obszarach kryzysowych obejmuje z jednej strony projekty flagowe lub strategiczne zidentyfikowane w *Strategii*, z drugiej zaś – ze względu na kompleksową problematykę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenną rewitalizacji – zostanie dookreślony w postaci stosownych projektów w przyszłym Gminnym Programie Rewitalizacji.

OBSZARY ROZWOJOWE

Obszary rozwojowe Katowic zostały zdefiniowane w oparciu o charakterystyki wskazane dla identyfikacji OSI konkurencyjnych – ośrodków wzrostu w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie (Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 19.10.2020).

Oznacza to, że OSI - obszary rozwojowe Katowice to miejsca koncentracji przedsięwzięć flagowych lub strategicznych służących poprawie pozycji konkurencyjnej miasta w zakresie działań służących:

- (i) podniesieniu poziomu innowacyjności przedsiębiorstw;
- (ii) rozwojowi funkcji metropolitalnych, w tym wzmocnieniu pozycji ośrodków akademickich wraz z sektorem B+R i kulturą;
- (iii) poprawie jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni.

OSI – obszary rozwojowe Katowic są tożsame z lokalizacjami przedsięwzięć flagowych i strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 wraz z bezpośrednimi strefami ich oddziaływania. OSI rozwojowe odnoszą się do projektów flagowych i strategicznych, które posiadają wymiar przestrzenny (tzw. przedsięwzięcia o charakterze „twardym”).

Tabela 21. OSI rozwojowe Katowic w powiazaniu zakresem planowanych działań

Nazwa OSI - obszaru rozwojowego	Oznaczenie	Zakres planowanych działań
Śródmiejska Strefa Rozwoju	OSI_R_ŚR	<ul style="list-style-type: none"> – kierunki działań: (i) podniesieniu poziomu innowacyjności przedsiębiorstw, (ii) rozwój funkcji metropolitalnych, w tym wzmocnienie pozycji ośrodków akademickich wraz z sektorem B+R oraz (iii) poprawa jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni – zakres: <ul style="list-style-type: none"> ○ projekt flagowy PF_2: <i>Europejskie Miasto Nauki 2024</i> (w wymiarach: PS1: Społeczna jakość życia; PS2: Metropolitalność; PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy; PS4: Klimat i ekosystem miejski; PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ projekt flagowy PF_3: <i>Europejska Stolica Kultury 2029</i> (w wymiarach: PS1: Społeczna jakość życia; PS2: Metropolitalność; PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy; PS4: Klimat i ekosystem miejski; PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ projekt flagowy PF_6: <i>Zielona Strefa Nauki</i> (w wymiarach: PS2: Metropolitalność; PS4: Klimat i ekosystem miejski; PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ projekt flagowy PF_7: <i>Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki</i> (w wymiarze PS2: Metropolitalność) ○ projekt strategiczny M_P1: <i>Przebudowa siedziby „Katowice Miasto Ogrodów” – Instytucja Kultury im. Krystyny Bochenek</i> (w wymiarze PS2: Metropolitalność) ○ projekt strategiczny PI_P2: <i>Kontynuacja Katowickiego Systemu Zintegrowanych Węzłów Przesiadkowych – św. Jana</i> (w wymiarze PS: Przestrzeń i infrastruktura) ○ projekt strategiczny PI_P5: <i>Budowa zintegrowanego węzła transportowego o znaczeniu regionalnym i krajowym (Katowicki Węzeł Komunikacyjny).</i> ○ projekt strategiczny EKO_P1: <i>Poprawa jakości życia mieszkańców w terenach zurbanizowanych poprzez budowę i modernizację parków miejskich w Katowicach</i>⁶ (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski)
Strefa Rozwoju Wschód	OSI_R_W	<ul style="list-style-type: none"> – kierunek działań: (i) podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw oraz (iii) poprawa jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni – zakres: <ul style="list-style-type: none"> ○ projekt flagowy PF_1: <i>Budowa „Katowickiej Doliny 5 stawów w Szopienicach”</i> (w wymiarze: PS2: Metropolitalność) ○ projekt flagowy PF_4: <i>Dzielnica nowych technologii – Katowicki HUB gamingowo-technologiczny (etapy I-VI)</i> (w wymiarach: PS2: Metropolitalność; PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy)

⁶ Rewitalizacja terenu przy Stawie Kajakowym w Katowickim Parku Leśnym.

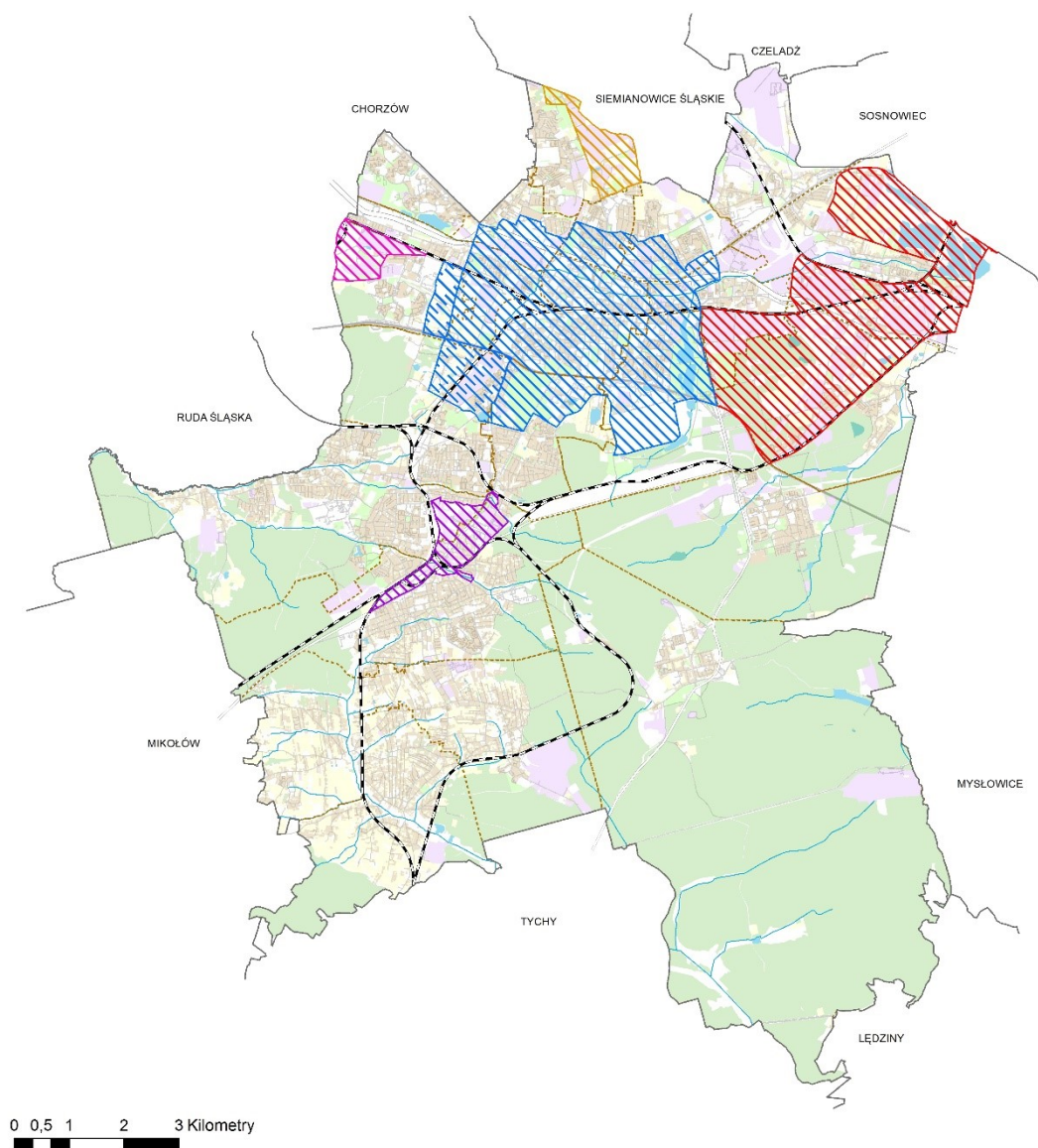
		<ul style="list-style-type: none"> ○ projekt flagowy PF_9: <i>Adaptacja budynku przy pl. Ogród Dworcowy 4 wraz z zagospodarowaniem terenu dedykowanego Kazimierzowi Kutzowi na cele kulturalne</i> (w PS2: Metropolitalność)
Strefa Rozwoju Zachód	OSI_R_Z	<ul style="list-style-type: none"> – kierunek działań: (iii) poprawa jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni – zakres: <ul style="list-style-type: none"> ○ projekt strategiczny PI_P5: <i>Budowa zintegrowanego węzła transportowego o znaczeniu regionalnym i krajowym (Katowicki Węzeł Komunikacyjny)</i>
Strefa Rozwoju Północ	OSI_R_PN	<ul style="list-style-type: none"> – kierunek działań: (iii) poprawa jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni – zakres: <ul style="list-style-type: none"> ○ Projekt strategiczny PI_P6: <i>Budowa nowych kluczowych odcinków infrastruktury drogowej</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ Projekt strategiczny EKO_P1: <i>Poprawa jakości życia mieszkańców w terenach zurbanizowanych poprzez budowę i modernizację parków miejskich w Katowicach⁷</i> (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski)
Strefa Rozwoju Południe	OSI_R_PD	<ul style="list-style-type: none"> – kierunek działań: (iii) poprawa jakości środowiska i atrakcyjności przestrzeni – zakres: <ul style="list-style-type: none"> ○ projekt strategiczny PI_P1: <i>Tramwaj na Południe – rozbudowa układu drogowego wraz z budową linii tramwajowej od Pętli Brynów do planowanej Pętli Kostuchna</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ projekt strategiczny PI_P2: <i>Kontynuacja Katowickiego Systemu Zintegrowanych Węzłów Przesiadkowych –Kostuchna, Podlesie</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ Projekt strategiczny PI_P6: <i>Budowa nowych kluczowych odcinków infrastruktury drogowej</i> (w wymiarze PS5: Przestrzeń i infrastruktura) ○ Projekt strategiczny EKO_P1: <i>Poprawa jakości życia mieszkańców w terenach zurbanizowanych poprzez budowę i modernizację parków miejskich w Katowicach⁸</i> (w wymiarze PS4: Klimat i ekosystem miejski)

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Rewitalizacja i rozbudowa parku na Wełnowcu.

⁸ Modernizacja parku w dolinie rzeki Ślepiotki.

Rysunek 11 Schemat obszarów rozwojowych (OSI)

LEGENDA

OSI - OBSZARY ROZWOJOWE

- ŚRÓDMIEJSKA STREFA ROZWOJU
- ŚRÓDMIEJSKA STREFA ROZWOJU - PERSPEKTYWICZNIE
- STREFA ROZWOJU WSCHÓD
- STREFA ROZWOJU ZACHÓD
- STREFA ROZWOJU PÓŁNOC
- STREFA ROZWOJU POŁUDNIE

UŻYTKI

- TERENY MIESZKANIOWE
- TERENY PRZEMYSŁOWE
- TERENY REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWE
- LASY
- GRUNTY ORNE

POZOSTAŁE OZNACZENIA

- LINIE KOLEJOWE
- GRANICA MIASTA
- GRANICE DZIELNIC
- WEWNĘTRZNY UKŁAD DROGOWY

13. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

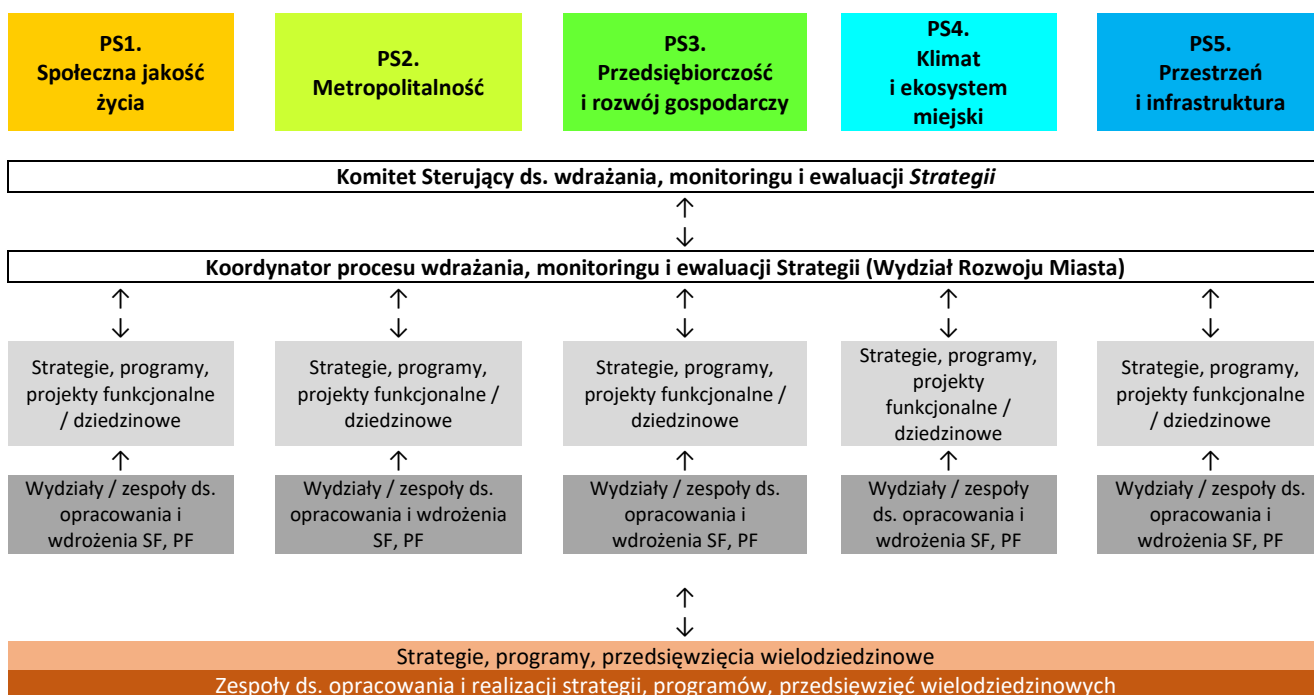
W Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030, przyjęto tzw. **koordynacyjny model wdrażania Strategii**, który został opracowany i wdrożony w strukturach UM Katowice i jednostkach podległych w 2016 roku.

Zgodnie z tym modelem nad całością procesów wdrażania, monitoringu i ewaluacji *Strategii* nadzór pełni Komitet Sterujący. Strategie i programy funkcjonalne / dziedzinowe są wdrażane, aktualizowane lub nowotworzone na poziome merytorycznie odpowiedzialnych za nie wydziałów (rozwiązanie to jest tożsame z obecnym sposobem wdrażania strategii i programów funkcjonalnych przez struktury organizacyjne UM Katowice).

Za zapewnienie spójności pomiędzy rozstrzygnięciami *Strategii* a strategiami i programami funkcjonalnymi / dziedzinowymi odpowiedzialny jest *Koordinator procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii* (tj. Wydział Rozwoju Miasta). Jego funkcją – w kontekście wdrażania, monitoringu i ewaluacji *Strategii* – jest gromadzenie, analiza i ocena informacji dostarczanych przez Zespoły/Grupy wydziałowe wdrażające poszczególne strategie i programy funkcjonalne / dziedzinowe, a także przekazywanie stosownie opracowanej informacji (np. w postaci raportów ewaluacyjnych wdrażania *Strategii*, które w UM Katowice przyjmują od 2017 roku formę corocznych *Raportów o stanie miasta*) Komitetowi Sterującemu.

Zaletą modelu koordynacyjnego jest elastyczność w zakresie tworzenia i wdrażania strategii, programów funkcjonalnych / dziedzinowych oraz kreowanie warunków dla stymulowania aktywności poszczególnych wydziałów UM Katowice, a także dbałość o spójność tych działań ze *Strategią*.

Rysunek 12. Koordynacyjny model wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030

Źródło: opracowanie własne.

Wykorzystanie modelu koordynacyjnego w procesie wdrażania, monitoringu i ewaluacji *Strategii* wymaga realizacji następujących zadań:

- (a) określenia funkcji jakie w procesie wdrażania *Strategii* będą pełnił poszczególne wydziały UM Katowice,
- (b) uporządkowania istniejących strategii i programów funkcjonalnych / dziedzinowych względem pól strategicznych *Strategii* wraz ze wskazaniem potrzeb aktualizacji oraz tworzenia nowych dokumentów tego rodzaju (m.in. w przypadku ich braku w danym polu strategicznym lub stosownych wymogów ustawowych),
- (c) określenia sposobu gromadzenia informacji na potrzeby monitoringu i ewaluacji w trakcie wdrażania *Strategii*, w szczególności wskaźników rezultatów,
- (d) przygotowania corocznego sprawozdania pt.: *Raport o stanie miasta*, którego struktura podporządkowana jest zapisom *Strategii* (głównie w wymiarze pól strategicznych, przedsięwzięć strategicznych, wskaźników rezultatów),
- (e) szczegółowego określenia zakresu *Raportu syntetycznego* (monitoring),
- (f) szczegółowego ustalenia zakresu i sporządzenie *Raportu ewaluacyjnego* określającego całościowe efekty realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030* wraz z rekomendacjami.

W wymiarze organizacyjnym skuteczną realizacją *Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030* wymaga przyporządkowania jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta do poszczególnych pól strategicznych *Strategii*. Przyporządkowane tego rodzaju, za pomocą techniki macierzy odpowiedzialności (RAM⁹), prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22. Powiązania działalności jednostek organizacyjnych UM Katowice z polami strategicznymi *Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030*

Nazwa Wydziału/jednostki organizacyjnej	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
Wydział Kultury	R	R			
Wydział Obsługi Inwestorów		R	R		
Wydział Edukacji i Sportu	R				
Wydział Kształtowania Środowiska	R			R	R
Wydział Budynków i Dróg	R			R	R
Wydział Polityki Społecznej/MOPS	R				
Wydział Transportu				R	R
Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych	R				
Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Imprez Strategicznych	R	R	R		
Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnościami	R				
Pełnomocnik Prezydenta ds. Seniorów	R				
Biuro Zarządzania Energią				R	
Biuro ds. Klimatu				R	
Wydział Funduszy Europejskich	R/W	R/W	R/W	R/W	R/W
PUP Katowice	R/W		R/W		
Biuro Konserwatora Zabytków	W	W	W		
Biuro Zamówień Publicznych	W	W	W	W	W
Wydział Promocji	W	R/W	W	W	W
Wydział Komunikacji Społecznej	R	W	W	W	W
Wydział Administracyjny	W	W	W	W	W
Wydział Architektury i Budownictwa	W	W	W	W	W
Wydział Geodezji	W	W	W	W	W

⁹ RAM – macierz odpowiedzialności (*Responsibility Assignment Matrix*)

Nazwa Wydziału/jednostki organizacyjnej	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
Wydział Gospodarki Mieniem	W	W	W	W	W
Wydział Monitorowania Inwestycji	W	W	W	W	W
Wydział Nadzoru Właścicielskiego	W			W	W
Wydział Planowania Przestrzennego i Urbanistyki	W	W	W	W	R/W
Wydział Spraw Obywatelskich	W	W	W		
Wydział Zarządzania Kryzysowego	W	W	W	R/W	R/W
Biuro Prasowe	R/W	W	W	W	W
Biuro Geologii i Górnictwa	W		W		
Wydział Rozwoju Miasta – Koordynator procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji <i>Strategii</i>	R/W	W	W	W	R/W

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród wydziałów UM Katowice

Oznaczenia:

- R – funkcja realizacji
- R/W – funkcja realizacyjno-wspomagająca
- W – funkcja wspomagająca

Wśród struktur UM Katowice i podległych jednostek organizacyjnych, 21 pełni bezpośrednie funkcje realizacyjne lub realizacyjno-wspomagające, tj. zakres ich działalności związany jest wprost z jednym lub kilkoma polami strategicznymi *Strategii*. Grupa ta obejmuje: Wydział Kultury, Obsługi Inwestorów, Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Kształtowania Środowiska, Wydział Budynków i Dróg, Wydział Polityki Społecznej/MOPS, Wydział Transportu, Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych, Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Pełnomocnik Prezydenta ds. Seniorów, Biuro Zarządzania Energią, Biuro ds. Klimatu, Wydział Funduszy Europejskich, PUP Katowice, Wydział Promocji, Wydział Planowania Przestrzennego i Urbanistyki, Wydział Zarządzania Kryzysowego, Wydział Rozwoju Miasta¹⁰.

Kolejne 10 jednostek Urzędu Miasta Katowice pełni funkcję jedynie wspierającą, tj. ich działalność nie łączy się bezpośrednio z poszczególnymi polami strategicznymi *Strategii*, niemniej w znaczący sposób wpływa na sprawność przedsięwzięć podejmowanych w ich ramach. Dotyczy to w szczególności wsparcia przedsięwzięć realizowanych w poszczególnych polach strategicznych *Strategii* w wymiarze: organizacyjnym, informacyjnym, finansowym, realizacyjnym (np. w zakresie organizacji zamówień publicznych).

Pozostałe z jednostek Urzędu Miasta Katowice pełnią funkcje bieżące, które wiążą się głównie z zapewnieniem operacyjnego funkcjonowania struktur miejskich (np. Wydział Audytu i Kontroli, Biuro Zgodności i Bezpieczeństwa, Wydział Organizacji i Zarządzania).

WYTYCZNE DOTYCZĄCE SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH – STRATEGIE I PROGRAMY FUNKcjONALNE / DZIEDZINOWE

Skuteczna realizacja *Strategii* w perspektywie do 2030 roku wymaga doprecyzowania zapisów strategii i programów funkcjonalnych / dziedzinowych w kontekście ich spójności z zapisami Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030, m.in. w zakresie realizacji projektów strategicznych, działań i projektów wynikających z poszczególnych pól strategicznych. Stosowne zestawienie tego rodzaju dokumentów wraz z wytycznymi odnośnie ich opracowania lub aktualizacji prezentuje poniższa tabela.

¹⁰ Wydział Rozwoju Miasta jako Koordynator procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 pełni również funkcję realizująco-wspomagającą lub wspomagającą w relacji do pól strategicznych.

Tabela 23. Powiązania istniejących, nowotworzonych i aktualizowanych strategii i programów funkcjonalnych / dziedzinowych ze Strategią Rozwoju Miasta Katowice 2030

Nazwa Wydziału/jednostki organizacyjnej	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
Wydział Kultury	Strategia rozwoju kultury Katowice 2020+ (wymaga aktualizacji)				
Wydział Edukacji i Sportu	Strategia rozwoju sportu Miasta Katowice do roku 2022 (wymaga aktualizacji)				
	Polityka Edukacyjna Miasta Katowice "Katowiczanie 2022 (wymaga aktualizacji)				
Wydział Kształtowania Środowiska				<p>Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Katowice na lata 2021 - 2024 z perspektywą do 2026 (aktualny)</p> <p>Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Katowice na lata 2019 – 2024 (aktualny)</p> <p>Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych z terenu Miasta Katowice na lata 2020-2032 (wymaga aktualizacji)</p> <p>Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie miasta Katowice w 2022 roku (aktualizacja co roku)</p>	
Biuro Zarządzania Energią				<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Katowice (aktualny)</p> <p>Planu na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu dla miasta Katowice do roku 2030 (opracowywany, zastąpi PGN)</p>	<p>Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Katowice (wymaga aktualizacji)</p>
Biuro ds. Klimatu				Plan adaptacji Miasta Katowice do zmian klimatu do roku 2030 (wymaga aktualizacji)	

Nazwa Wydziału/jednostki organizacyjnej	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
Wydział Budynków i Dróg	Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Katowice (wymaga aktualizacji) Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Katowice 2021-2025 (aktualny)				
Wydział Planowania Przestrzennego i Urbanistyki				Opracowania ekofizjograficzne (wymaga aktualizacji)	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice - II edycja (wybrane obszary w trakcie aktualizacji)
Wydział Transportu					Wieloletni plan rozwoju zintegrowanego systemu transportowego miasta Katowice (wymaga aktualizacji) Planu rozwoju sieci drogowej miasta Katowice na lata 2022-2025 (aktualizacja co roku)
Wydział Polityki Społecznej MOPS Katowice	Program współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na 2023 rok (aktualizacja co roku) Wieloletni program współpracy miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025 (aktualny) Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice na lata 2021-2027 (wymaga aktualizacji) Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 (aktualny) Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023 (wymaga aktualizacji)				

Nazwa Wydziału/jednostki organizacyjnej	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
	Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 (wymaga aktualizacji) Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 r. (aktualizowany co roku) Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2022 – 2027 (aktualna) Strategia Ochrony Zdrowia Psychicznego dla miasta Katowice na lata 2021-2022 (aktualna) Program Katowicka Karta Mieszkańca (wymaga aktualizacji)				
Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnościami	Miejski program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2022-2026 Katowice bez barier (aktualny)				
Pełnomocnik Prezydenta ds. Seniorów	Program „Katowicki Senior w Mieście” na lata 2022-2027 (aktualny)				
Biuro Konserwatora Zabytków	Gminny program opieki nad zabytkami (w trakcie opracowania, do przyjęcia w 2023)				Gminny program opieki nad zabytkami (w trakcie opracowania do przyjęcia w 2023)
Wydział Promocji	Strategia promocji Miasta Katowice (wymaga aktualizacji)				
Wydział Rozwoju Miasta	Gminny Program Rewitalizacji (w trakcie opracowania)				
Wydział Zarządzania Kryzysowego	Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego (aktualizowany co roku)				

Źródło: opracowano na podstawie informacji z Wydziału Rozwoju Miasta.

14. Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe związane z realizacją poszczególnych przedsięwzięć strategicznych, działań i projektów zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 określa Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Miasta Katowic (WPF). Aktualnie obowiązujący dokument WPF został przyjęty uchwałą Rady Miasta nr LVII/1208/22 w dn. 15 grudnia 2022 r. i obejmuje lata 2023 – 2045.

WPF zawiera także zestawienie Wieloletnich Przedsięwzięć Inwestycyjnych (WPI), wraz z szczegółowym odniesieniem do źródeł ich finansowania. WPI tworzony jest dla 6-cio letniej perspektywy czasowej, tj. obecnie na lata 2023-2028 z odniesieniem do wydatków wykonanych w latach poprzednich.

Źródła finansowania wskazane w WPF obejmują:

- środki własne
- środki RFIS (Rządowy Fundusz Inwestycji Samorządowych)
- środki RFIL (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych)
- Fundusz Dopłat
- Kredyt
- Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa
- środki Budżetu Państwa
- środki z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej
- dotacje i pożyczki z WFOŚiGW
- obligacje komunalne
- środki GZM na finansowanie wkładu własnego
- zewnętrzne zwrotne źródła finansowania

Ponadto w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021-2027 w dniu 5 grudnia 2022 roku odblokowane zostały środki europejskie z poziomu regionalnego w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (FE SL)**. W ramach ww. programu zatwierdzono w trybie niekonkursowym realizację następujących przedsięwzięć strategicznych:

- Dzielnicą Nowych Technologii - **Katowicki Hub Gamingowo – Technologiczny**
- podprojekty wchodzące w skład przedsięwzięcia strategicznego **Zielona Strefa Nauki**, tj.:
 - z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji: Śląskie Interdyscyplinarne Centrum Chemii (UŚ),
Utworzenie i uruchomienie Śląskiego Centrum Problemów Transformacji Cyfrowej (Centrum Technologii i Nauk Obliczeniowych - ko-laboratorium problemów transformacji Śląska) (PŚ),
 - z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: Centrum Biotechnologii i Bioróżnorodności (UŚ), Centrum Transformacji Gospodarki (UE Katowice)

Środki zaplanowane w programie Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (w wysokości 5,1 mln EURO) w trybie konkursowym będą umożliwiały ubieganie się przez Miasto Katowice o realizację projektów w następujących dziedzinach:

- zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP
- rozwój usług związanych z cyfryzacją
- efektywność energetyczna i reedukacja gazów cieplarnianych
- energia odnawialna

- przystosowanie się do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego
- dostęp do wody oraz zrównoważona gospodarka wodna
- gospodarka obiegu zamkniętego
- ochrona i zachowanie przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury
- zrównoważona mobilność
- inteligentna i intermodalna mobilność na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym
- aktywizacja osób poszukujących pracy
- modernizacja instytucji i służb rynku pracy
- wsparcie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy
- wspieranie pracowników w dostosowaniu się do zmian
- równy dostęp do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia
- wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym elastyczne możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji
- włącznie społeczne na rzecz promowania równych szans
- wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli z państw trzecich
- wsparcie dostępu do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, z uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
- integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
- wsparcie dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online
- kultur i turystyka w zrównoważonym rozwoju gospodarczym
- umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030

Powyższy katalog ścieżek wsparcia projektów ze środków europejskich na poziomie regionu tworzy szereg korzystnych możliwości finansowania przedsięwzięć strategicznych, działań i projektów zapisanych w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.

Dodatkowo, przedsięwzięcia strategiczne, działania i projekty wprowadzone do Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 mogą być potencjalnie finansowane z następujących źródeł:

- środki z Programu **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENiKS)** głównie w zakresie:
 - niskiej emisyjności gospodarki wraz z jej transformacją w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym
 - efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne
 - bezpieczeństwa transportu
 - wzmocnienia roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym
- środki z programu **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG)** głównie w zakresie współudziału z przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu w projektach dotyczących:

- zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;
 - wzrostu konkurencyjności MSP;
 - rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości;
 - transformacji gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii
- środki **NFOŚiGW** m.in. w ramach programów priorytetowych odnoszących się do OZE oraz sprawiedliwej transformacji
 - **Krajowy Plan Odbudowy** (po zatwierdzeniu przez Komisję Europejską)
 - kredyt z **Europejskiego Banku Inwestycyjnego** (EBI).

Schematyczne dopasowanie różnorodnych źródeł finansowania przedsięwzięć strategicznych, działań i projektów wg poszczególnych pól strategicznych Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 24. Schematyczne ujęcie źródeł finansowania Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030

Źródło finansowania	Pola strategiczne				
	PS1. Społeczna jakość życia	PS2. Metropolitalność	PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy	PS4. Klimat i ekosystem miejski	PS5. Przestrzeń i infrastruktura
środki własne	X	X	X	X	X
środki RFIS	X				X
środki RFIL	X				X
Fundusz Dopłat	X				
Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa	X				
środki z Budżetu Państwa	X	X			X
dotacje i pożyczki z WFOŚiGW	X			X	
obligacje komunalne	X	X			X
zewnętrzne zwrotne źródła finansowania	X	X	X	X	X
FE SL	X	X	X	X	X
FENiKS				X	X
FENG			X		
KPO				X	X
NFOŚiGW – programy priorytetowe	X			X	
Kredyt EBI		X			X

Źródło: opracowanie własne.

Spis rysunków

Rysunek 1. Składowe generalnej wizji rozwoju Katowic.....	28
Rysunek 2. Pola strategiczne w Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030 oraz ich adresaci.....	29
Rysunek 3. Składowe wizji dla pola strategicznego PS1. Społeczna jakość życia.....	32
Rysunek 4. Składowe wizji dla pola strategicznego PS2. Metropolitalność.....	34
Rysunek 5. Składowe wizji dla pola strategicznego PS3. Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy.....	36
Rysunek 6. Składowe wizji dla pola strategicznego PS4. Klimat i ekosystem miejski.....	38
Rysunek 7. Składowe wizji dla pola strategicznego PS5. Przestrzeń i infrastruktura.....	40
Rysunek 8 Schemat struktury funkcjonalnej (kierunki rozwoju przestrzennego).....	78
Rysunek 9 Schemat układu transportowego (zrównoważona mobilność).....	79
Rysunek 10 Schemat błękitno-zielonej infrastruktury.....	80
Rysunek 11 Schemat obszarów rozwojowych (OSI).....	98
Rysunek 12. Koordynacyjny model wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.....	99

Spis tabel

Tabela 1. Relacje pomiędzy koncepcją 4I a koncepcją Green – Smart – Resilient.....	27
Tabela 2. Pola, zasady i priorytety strategiczne.....	41
Tabela 3. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS1: Społeczna jakość życia.....	42
Tabela 4. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS2: Metropolitalność.....	44
Tabela 5. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy.....	45
Tabela 6. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS4: Klimat i ekosystem miejski.....	46
Tabela 7. Cele strategiczne i kierunki działań w Polu strategicznym PS5: Przestrzeń i infrastruktura.....	47
Tabela 8. Przedsięwzięcia flagowe.....	48
Tabela 9. Przedsięwzięcia strategiczne.....	50
Tabela 10. Typy działań dla Pola strategicznego PS1: Społeczna jakość życia.....	52
Tabela 11. Typy działań dla Pola strategicznego PS2: Metropolitalność.....	55
Tabela 12. Typy działań dla Pola strategicznego PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy.....	57
Tabela 13. Typy działań dla Pola strategicznego PS4: Klimat i ekosystem miejski.....	59
Tabela 14. Typy działań dla Pola strategicznego PS5: Przestrzeń i infrastruktura.....	62
Tabela 15. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS1: Społeczna jakość życia.....	65
Tabela 16. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS2: Metropolitalność.....	68
Tabela 17. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS3: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy.....	70
Tabela 18. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS4: Klimat i ekosystem miejski.....	72
Tabela 19. Rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia dla Pola strategicznego PS5: Przestrzeń i infrastruktura.....	74
Tabela 20. Obszary kryzysowe Katowic.....	94
Tabela 21. OSI rozwojowe Katowic w powiązaniu zakresem planowanych działań.....	96
Tabela 22. Powiązania działalności jednostek organizacyjnych UM Katowice z polami strategicznymi Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.....	100
Tabela 23. Powiązania istniejących, nowotworzonych i aktualizowanych strategii i programów funkcjonalnych / dziedzinowych ze Strategią Rozwoju Miasta Katowice 2030.....	102
Tabela 24. Schematyczne ujęcie źródeł finansowania Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030.....	107

Materiały źródłowe

8 80 Cities, <https://www.880cities.org/about-8-80-cities/>

Atlas dla Agencji Terytorialnej 2030, Mapy europejskiego rozwoju terytorialnego, 2020, https://territorialagenda.eu/wp-content/uploads/Territorialatlas_PL_online_version.pdf

Bourdieu P., (2005), *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądzona*. Scholar, Warszawa.

Brand U., (2012), *Green Economy - the Next Oxymoron? No Lessons Learned from Failures of Implementing Sustainable Development*. GAIA 21(1): 28-35.

Chyliński A., (2021), *Miasto 15-minutowe - czym jest i jak je badać? raport metodologiczny*. Urban Lab Gdynia, https://urbanlab.gdynia.pl/wp-content/uploads/2021/12/Miasto-15-minutowe_3-metodologie-Gdynia_2021.pdf

Drobniak A., (2020), *Opracowanie eksperckie na potrzeby przygotowania Krajowej Polityki Miejskiej na temat procesów miejskich w okresie gwałtownych zmian (po kryzysie) w kontekście rezylencji*. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Eco-innovation index (2019): https://ec.europa.eu/environment/ecoap/indicators/index_en

Ecologic Institute i Fundacja Sendzimira, (2020), *Błękitno-zielona infrastruktura dla łagodzenia zmian klimatu – narzędzia*

EEA, (2011), *Ziemia 2050 Globalny Megatrend*, <https://www.eea.europa.eu/pl/sygnal42y/sygnaly-2011/ziemia-2050-2013-globalny-megatrend>

EEA, (2017), *Mapping Europe's environmental future: understanding the impacts of global megatrends at the national level*, Eionet — European Environment Information and Observation Network European Environment Agency, <https://www.eea.europa.eu/publications/mapping-europes-environmental-future-understanding>

Forum Energii, (2016), *Polska energetyka na fali megatrendów*, <https://forum-energii.eu/pl/analizy/1-2>

Global Trends to 2030, <https://ec.europa.eu/assets/epsc/pages/espas/index.html>

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, (2022), *Strategia GZM* (projekt)

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, (2022a), *Plan zrównoważonej mobilności miejskiej GZM* (w opracowaniu)

GUS, (2019), *Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2018/2019*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/szkolnictwo-wyzsze-w-roku-akademickim-20182019-wyniki-wstepne,8,6.html>

GUS, (2020), *Wskaźniki Zielonej Gospodarki w Polsce 2020*, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5484/5/4/1/wskazniki-zielonej-gospodarki-w-polsce-2020_3.pdf

GUS, (2021), *Zezwolenia na pracę cudzoziemców w Polsce w 2020 r.* <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/opracowania/zezwozenia-na-prace-cudzoziemcow-w-2020-roku,18,4.html>

Haas T., (2012), *Sustainable Urbanism and Beyond. Rethinking Cities for the Future*. Rizzoli, New York.

Hall V., Hesse M. (red.), (2017), *Cities, Regions and Flows*. Routledge, London-New York.

Hartman G.W., (1950), *The Central Business District – A Study in Urban Geography*. Economic Geography. Vol 26 (4), s. 245-259.

Houtum van H., Lagendijk A., (2001), *Contextualising Regional Identity and Imagination in the Construction of Polycentric Urban Regions: The Cases of the Ruhr Area and the Basque Country*. Urban Studies, 1(4), s. 747-767.

<https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/strategiczny-plan-adaptacji-2020/>

<https://www.wkatowicach.eu/informacje/w-katowicach/Elektrownia-sloneczna-w-Katowicach-powstanie-przy-ulicy-Zwirowej/idn:1632>

Jones P., (2011), *The Sociology of Architecture. Constructing Identities*. Liverpool University Press, Liverpool.

Klasik A., [ed.] (2011) *The Cities and Agglomerations Development Based on the Culture Sector and Creative Industries*. KPZK PAN.

Krzysztofik R., Runge A., Runge J., Kantor-Pietraga I., (2014), *Miasta konurbacji katowickiej*, [w:] T. Stryjakiewicz (red.), *Kurczenie się miast w Europie Środkowo-Wschodniej*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 89-101.

Landry Ch., (2008), *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators*. Earthscan, London.

Marszowski R, (2017), *Regres demograficzny w województwie śląskim. Źródła i następstwa*. Humanum nr 25(2), s. 229-244.

Martin R., Gardiner B, (2019), *The resilience of cities to economic shocks: A tale of four recessions (and the challenge of Brexit)*. Papers in Regional Science, s. 1-32.

Megatrendy 2050, Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością, <https://ptsp.pl/categor/foresight/megatrendy-2050/>

Miasto Katowice, (2012), *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice*. Uchwała XXI/483/12 Rady Miasta Katowice z dn. 25 kwietnia 2012 r.

Miasto Katowice, (2015), *Strategia rozwoju miasta Katowice*, Katowice. Uchwała nr XIX/365/15 Rady Miasta Katowice z dn. 17 grudnia 2015

Miasto Katowice, (2019), *Plan adaptacji Miasta Katowice do zmian klimatu do roku 2030*. Uchwała Nr XII/286/19 Rady Miasta Katowice z dnia 26 września 2019

- Miasto Katowice, (2020), *Ocena aktualności Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030*, Katowice
- Miasto Katowice, (2021), *Raport 1. Diagnoza strategiczna miasta Katowice*, Katowice.
- Miasto Katowice, (2021a), *Raport 2. Diagnoza rewitalizacyjna – układ dzielnicowy*, Katowice.
- Miasto Katowice, (2022), *Raport. Rekomendacje w zakresie wyzwań stanowiących podstawę aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Katowice 2030*, Katowice.
- Miliani B., (2000), *Designing the Green Economy: The Postindustrial Alternative to Corporate Globalization*. Rowman & Littlefield Publishers, Lanham.
- Ministerstwo Aktywów Państwowych, (2019), *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, (2019), *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, (2021), *Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny*, Warszawa.
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, (2022), *Krajowa Polityka Miejska*, Warszawa.
- Ministerstwo Klimatu, (2021), *Polityka energetyczna Polski do 2040 – PEP2040*
- Ministerstwo Środowiska, (2013), *Strategiczny Plan Adaptacji 2020*. Biuletyn Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska
- Nissen S., (2008), *Urban transformation from public and private space to spaces of hybrid character*. Czech Sociological Review 44, nr 06, s. 1129–1149.
- OECD, (2018), *Global Material Resources Outlook to 2060*, OECD, <https://www.oecd.org/environment/waste/highlights-global-material-resources-outlook-to-2060.pdf>
- OECD, (2020), *Smart Cities and Inclusive Growth*. https://www.oecd.org/cfe/cities/OECD_Policy_Paper_Smart_Cities_and_Inclusive_Growth.pdf
- Parr J., (2003) *The Polycentric Urban Region: A Closer Inspection*. Regional Studies, 38(3), s. 231-240.
- Plan odbudowy, https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl (dostęp 20.04.2022)
- Projekt zmiany nr 1 *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice - II edycja*, wrzesień 2022, <https://bip.katowice.eu/Ogloszenia/TablicaOgloszen/dokument.aspx?idr=131416&menu=679>
- Pytel S., (2017), *Migracje wewnętrzne ludności w województwie śląskim* [w:] J. Hryniewicz, A. Potrykowska (red.) *Sytuacja demograficzna województwa śląskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej*. Rządowa Rada Ludnościowa. Warszawa, s. 155-168.
- Rzeńca A., Sobol A., Ogórek P., 2021, *Raport o stanie polskich miast: Środowisko i adaptacja do zmian klimatu*, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Kraków-Warszawa, <https://obserwatorium.miasta.pl/wp-content/uploads/2021/10/Raport-o-stanie-polskich-miast.-Srodowisko-i-adaptacja-do-zmian-klimatu-OPM.pdf>
- Sassen S., (1991), *The Global City: New York, London, Tokyo*, Princeton University Press, Princeton.
- Sim D., (2020), *Miasto życzliwe*. Wysoki Zamek,
- Skouby K., Kivimäki A., Haukipuro L., Lynggaard P., Windekilde I, *Smart Cities and the Ageing Population*, <https://ubicomp.oulu.fi/files/wwrf13.pdf>
- Stangel M., (2013), *Kształtowanie współczesnych obszarów miejskich w kontekście zrównoważonego rozwoju*, Gliwice.
- Stiglitz J. E., Fitoussi J.P., Durand M., *Poza PKB: Mierzmy to co ma znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego*, 2019, PTE, Warszawa, <https://www.pte.pl/pliki/pdf/oecd-pl-www.pdf>
- Strategia, (2020), *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2030 – Zielone Śląskie*. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice. Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 19.10.2020.
- Studia KPZK, (2018), *Studia nad chaosem przestrzennym*, tom I-III, <https://journals.pan.pl/skpkz/123402>; <https://journals.pan.pl/skpkz/123401>
- SYSTEMIQ, (2022), *Pathways to a Circular, Climate Neutral Plastics system in Europe*, <https://plasticseurope.org/wp-content/uploads/2022/04/SYSTEMIQ-ReShapingPlastics-April2022.pdf>
- Transformacja 2050, <https://transformacja2050.pl/>
- Twardoch A., (2019), *System do mieszkania. Perspektywy rozwoju dostępnego budownictwa mieszkaniowego*. Bęc Zmiana, Warszawa.
- UE, (2016), *Europejska strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej*, COM/2016/0501
- UE, (2018), *Zrównoważona biogospodarka dla Europy: wzmocnienie powiązań między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem*, COM(2018) 673, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0673&from=EN>
- UE, (2018a), *EUROPA W RUCHU - Zrównoważona mobilność dla Europy: bezpieczna, połączona i ekologiczna*, COM/2018/293
- UE, (2019), *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów*, COM(2019) 640, Bruksela, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0016.02/DOC_1&format=PDF
- UE, (2019a), *Reflection Paper. Towards a Sustainable Europe by 2030*. European Commission, COM (2019)22, 30.01.2019.
- UE, (2020), *Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy*, COM(2020) 98, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9903b325-6388-11ea-b735-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF
- UE, (2020a), *Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy*. COM/2020/103

UE, (2020b), *Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości*. COM/2020/789

UE, (2021a), *Budując Europę odporną na zmiany klimatu - nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu*, COM(2021) 82, Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=EN>

UE, (2021b), *Przyspieszenie działań na rzecz klimatu podejmowanych na szczeblu europejskim w kontekście dążenia do zapewnienia ekologicznej, sprawiedliwej i dostatniej przyszłości* Sprawozdanie z postępów działań UE na rzecz klimatu za 2021 r. COM(2021) 950, 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0960&from=EN>

UE, (2021c) *Strategic Foresight Report*, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/strategic_foresight_report_2021_en.pdf

UE, (2021d), *Local Green Deals: a blueprint for action, The European Commission's 100 Intelligent Cities Challenge*, <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/sites/default/files/2021-06/Local%20Green%20Deals-8.pdf>

UE, (2021e), *Nowy Europejski Bauhaus. Piękno, zrównoważoność, wspólnota*. COM(2021) 573. https://europa.eu/new-european-bauhaus/system/files/2021-09/COM%282021%29_573_PL_ACT.PDF

UN, (2015), *Transforming our world. The 2030 Agenda for sustainable development*. United Nations. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

UN, (2017), *New Urban Agenda*. UN Habitat.

UN, (2021), *The Sustainable Development Goals Report 2021*, United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA), New York, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>

UNDP, (2019), *Human Development Report 2019, Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century*, New York, <https://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (2022), *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027* (projekt)

Ustawa, (1990), *Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990* (wersja ujednolicona: Dz.U z 2020, poz. 713)

Ustawa, (2020), *Ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw*. Dz.U. z dn. 15 lipca 2020, poz. 1378

Waligórska M., (2017), *Prognoza ludności na lata 2016–2050 dla województwa śląskiego* [w:] J. Hrynkiewicz, A. Potrykowska (red.) *Sytuacja demograficzna województwa śląskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej*. Rządowa Rada Ludnościowa. Warszawa, s. 96-122.

Wesołowski J., (2008), *Miasto w ruchu. Przewodnik po dobrych praktykach w organizowaniu transportu miejskiego*. Instytut Spraw Obywatelskich, Łódź.

World Bank, (2018), *City Resilience Program 2018. Annual Report*. World Bank Group, Washington DC.

World Bank, (2019), *Action Plan on Climate Change and Resilience*. World Bank Group, Washington DC.

World Economic Forum, (2020a), *Jobs of Tomorrow Mapping Opportunity in the New Economy*, Cologny/Geneva, 2020, https://www3.weforum.org/docs/WEF_Jobs_of_Tomorrow_2020.pdf

World Economic Forum, (2020b), *Schools of the Future Defining New Models of Education for the Fourth Industrial Revolution*, Cologny/Geneva, 2020 https://www3.weforum.org/docs/WEF_Schools_of_the_Future_Report_2019.pdf

World Economic Forum, (2020c), *The Future of Jobs Report 2020*, Cologny/Geneva, https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

World Economic Forum, (2020d), *The Global Social Mobility Report 2020, Equality, Opportunity and a New Economic Imperative*, Cologny/Geneva, 2020, https://www3.weforum.org/docs/Global_Social_Mobility_Report.pdf

WWF, (2020), *Zeroemisyjna Polska 2050*, https://www.wwf.pl/sites/default/files/inline-files/Zeroemisyjna%20Polska%202050_0.pdf

Yaguang S., (2011), *Development and characteristics of central business district under the philosophy of health*. *Procedia Engineering* 21: 258-266.

Zygmunt A., (2018), *Potencjał demograficzny Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii — szanse, zagrożenia, perspektywy*. *Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa.T9, z.2, s. 100-119*.